

បច្ចុប្បន្នភាពការទូត

តម្លៃនៃវិបុលភាព :

ការទូតសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍និងពិភពលោក

លេខ ៤ | ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២២

ក្រុមការងារត្រួតពិនិត្យនិងកែសម្រួល

- [ឯ.ខ បណ្ឌិត គិន ភា](#)
- [ឯ.ខ បណ្ឌិត មាយ ហ្គា](#)
- [បណ្ឌិតឈត ប៊ុនថង](#)
- [លោក ឆន ឆាយពិសិដ្ឋ](#)
- [លោក លឹម ឆាយ](#)

រចនាប្លង់អត្ថបទនិងក្រាហ្វិកដោយ

- [លឹម សាគុណ](#)
- [ម៉េង ឆេតឆៃឈុនហាវ៉ាន](#)

រចនាក្របមុខដោយ

- [លឹម អេងឆាត](#)

អត្ថបទដើមជាភាសាអង់គ្លេសកែសម្រួលដោយ

- [ពេជ្រ ចារ៉ាឌីន](#)
- [Maurizio PACIELLO](#)

សូមថ្លែងអំណរគុណដល់

- [ម៉ប់ សេដ្ឋមុនីកែវ](#)

សូមថ្លែងអំណរគុណអ្នកនិពន្ធអត្ថបទរបស់យើង

© វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា វិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព និងមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណេអ៊ែរ ឆ្នាំ២០២១

សេចក្តីបដិសេធ

អត្ថបទដែលបានចូលរួមវិភាគទានក្នុងទស្សនាវដ្តីនេះមិនឆ្លុះបញ្ចាំងពីគំនិតនិងទស្សនៈរបស់គណៈកម្មការនិពន្ធនិងមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណេអ៊ែរ ឬវិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាពទេ។ ដូច្នេះសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងអត្ថបទទាំងនេះមិនឆ្លុះបញ្ចាំងទស្សនៈរបស់អង្គការណាមួយនោះទេ វាជាទស្សនៈរបស់អ្នកនិពន្ធ ហើយអាចមានការកែសម្រួលឡើងវិញនៅពេលក្រោយ។

គោលនយោបាយការបរទេស និងការទូត។

www.irc.gov.kh

អំពីវិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព (CICP)

វិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ គឺជាធនាគារខ្សែក្បាលផ្នែកគោលនយោបាយការបរទេសដ៏ចំណាស់ជាងគេនៅប្រទេសកម្ពុជា និងជាវេទិកាឈានមុខគេរបស់ប្រទេសកម្ពុជាសម្រាប់កិច្ចសន្ទនាកិច្ចការបរទេស Track 2។ វិទ្យាស្ថាននេះខិតខំជំរុញការស្រាវជ្រាវផ្នែកលើគោលនយោបាយដែលអាចប្រើបានដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន និងដើម្បីលើកកម្ពស់ការពិភាក្សាដេញដោលប្រកបដោយតុល្យភាពលើបញ្ហាសំខាន់ៗ ដែលជាបញ្ហាសម្រាប់ប្រទេសនិងតំបន់។

នៅក្នុងដំណើរជិត៣០ឆ្នាំ វិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព បានចូលរួមជាមួយអ្នកវិភាគ អ្នកប្រាជ្ញ និងអ្នកការទូតមកពីទូទាំងសកលលោក ដើម្បីពិនិត្យបញ្ហាក្នុងស្រុកនយោបាយសន្តិសុខ សង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច ដែលប៉ះពាល់ទាំងប្រទេសកម្ពុជា ព្រមទាំងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ទាំងមូល។ នៅក្នុងគោលបំណងរបស់វិទ្យាស្ថានលោកអ្នកអាចស្វែងរកនូវសកម្មភាពជាច្រើនបែបច្រើនយ៉ាងដែលវិទ្យាស្ថានបានធ្វើ ដែលរួមមាន របាយការណ៍លទ្ធផលនៃព្រឹត្តិការណ៍ជាច្រើន ព្រមទាំងការបោះពុម្ពផ្សាយសំខាន់ៗទាំងពីររបស់យើងគឺទស្សនាវដ្តីស្តីអំពីការសិក្សាហាត់បន់មេក្តៅ និងបច្ចុប្បន្នភាពការទូត។ យើងមានមោទនភាពយ៉ាងខ្លាំងពីកំណត់ត្រាការងាររបស់យើង ជាស្ថាប័នស្រាវជ្រាវមួយ ព្រមទាំងរក្សាតំណែងជាធនាគារខ្សែក្បាលផ្នែកកិច្ចការបរទេសនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលបានជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លំដាប់ គ្នាតាំងពីឆ្នាំ២០១៥ និងជាប់លេខទី៣២ក្នុងចំណោមធនាគារខ្សែក្បាលកំពូលទាំង១០០ នៅក្នុងអាស៊ីអាគ្នេយ៍និងប៉ាស៊ីហ្វិក ដែលកំណត់ដោយសន្ទទស្សន៍ធនាគារខ្សែក្បាលសកលលោករបស់សកលវិទ្យាល័យផេនស៊ីអ៊ី-វីននៀ។

ក្នុងនាមជាស្ថាប័នមួយ វិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាពមានមូលដ្ឋានផ្នែកលើបញ្ញត្តិសាមញ្ញចំនួនបី គឺសក្តានុម័តអព្យាក្រឹត និងឯករាជ្យ។ យើងចូលរួមដោយគ្មានលម្អៀង និងព្យាយាមលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការស្រាវជ្រាវរបស់វិទ្យាស្ថានដោយផ្ដោតលើគោលនយោបាយនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងធ្វើជាដៃគូយ៉ាងសកម្មជាមួយនិងគូអង្គនានា ដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងដើម្បីគាំទ្រសន្តិសុខការអភិវឌ្ឍ និងអធិបតេយ្យភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជាផ្ទាល់ ក៏ដូចជាសមាហរណកម្មតំបន់។

www.cicp.org.kh

បច្ចុប្បន្នភាពការទូត គឺជាបណ្តុំទស្សនៈនិងអត្ថបទខ្លីៗ តាមវិស័យស្តីពីទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិដែលចេញផ្សាយពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំដោយបណ្តាញអ្នកប្រាជ្ញនិងអ្នកជំនាញក្នុងតំបន់ដ៏ទូលំទូលាយ ដែលគ្របដណ្តប់ប្រធានបទដ៏សម្បូរបែប រួមមាន ទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ កិច្ចការអន្តតំបន់ នយោបាយការបរទេស សេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម និងប្រធានបទផ្សេងៗ ទៀតជាច្រើន ។

ដោយមានការផ្តួចផ្តើមគំនិតរៀបចំដោយមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណេអ៊ែរ (KAS) ប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា និងវិទ្យាស្ថានខ្មែរ សម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព (CICP) បច្ចុប្បន្នភាពការទូតនេះមានបំណងបម្រើដល់សហគមន៍ការទូត អ្នករៀបចំគោលនយោបាយនិងភាគីពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានិងតំបន់ ដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍លើការវិភាគនិងការពិភាក្សាដេញដោលពីទំនោរ ការប្រឈម និងបញ្ហានានាដែលកើតឡើងថ្មីៗ បំផុត នៅក្នុងសង្រៀនសកលលោកដែលអាចខ្វះខាតដល់ការអភិវឌ្ឍចម្រុះនានានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងតំរាមកំហែងសន្តិភាព តំបន់និងស្ថិរភាពជាទូទៅ។

បច្ចុប្បន្នភាពការទូតនេះ ក៏មានបំណងធ្វើជាវេទិកាមួយសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរទស្សនវិស័យនិងការយល់ដឹងនានារបស់បញ្ជីវន្ត ព្រមទាំងសម្រាប់អ្នកប្រាជ្ញខ្មែរនានាដែលកំពុងលេចមុខឡើង ដើម្បីទទួលបានការបោះពុម្ពផ្សាយនូវស្នាដៃស្រាវជ្រាវរបស់ពួកគាត់។

អំពីវិទ្យាស្ថានវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា (IRIC)

វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតនៅឆ្នាំ២០០៥ ក្រោមក្របខណ្ឌនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា។ វិទ្យាស្ថានមានបេសកកម្មសិក្សា ស្រាវជ្រាវ តាមដាន វិភាគ និងផ្តល់យោបល់ ឬជូនព័ត៌មាន រៀបចំវេទិកាវិទ្យាសាស្ត្រ និង បោះពុម្ពផ្សាយ លើវិស័យទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ។ វិទ្យាស្ថានមានគោលបំណងរួមចំណែកលើកកម្ពស់កិច្ចការនិងតួនាទីរបស់កម្ពុជា លើឆាកអន្តរជាតិ និង ចូលរួមដោយស្មើមុខនិងស្មើសិទ្ធិក្នុងកិច្ចការអន្តរជាតិនានាទាំងក្នុងក្របខណ្ឌតំបន់និងពិភពលោក។

ក្នុងរយៈពេល១៦ឆ្នាំកន្លងមកនេះ វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជាបានខិតខំបំពេញភារកិច្ចស្នូលរបស់ខ្លួនយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ស្របតាមចក្ខុវិស័យ គោលបំណង បេសកកម្ម និងភារកិច្ចរបស់ខ្លួន។ សមិទ្ធផលដែលវិទ្យាស្ថានសម្រេចបាន មានដូចជាការស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទមួយចំនួនដែលមានលក្ខណៈបច្ចុប្បន្នភាព ហើយដែលភាគច្រើនជាការស្រាវជ្រាវរបស់ប្រទេស និងលក្ខណៈផ្ទៃក្នុង ការរៀបចំវេទិកាវិទ្យាសាស្ត្រនានាអំពីបញ្ហាតំបន់និងអន្តរជាតិ និងការចេញផ្សាយទស្សនាវដ្តី ការបោះពុម្ពផ្សាយរបាយ-ការណ៍ស្រាវជ្រាវ ការចងក្រងនិងបោះពុម្ពកម្រងអត្ថបទនៃវេទិកាវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលវិទ្យាស្ថានបានរៀបចំនាពេលកន្លងមក។

ជាមួយគ្នានេះដែរ ក្នុងក្របខណ្ឌវិទ្យាស្ថានផ្ទាល់ ក៏ដូចជាក្នុងក្រប-ខណ្ឌរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាទាំងមូល ក្នុងឋានៈជាសេនាធិការវិទ្យាសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល វិទ្យាស្ថានបានខិតខំប្រឹងប្រែងអស់ពីសមត្ថភាពក្នុងការបំពេញបេសកកម្មរបស់ខ្លួន សំដៅរួមចំណែកផ្តល់ធាតុចូលជូនរាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការរៀបចំគោលនយោបាយការបរទេស និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនិងរួមចំណែកស្វែងរកដំណោះស្រាយសម្រាប់បញ្ហាប្រឈមនានានៅក្នុងតំបន់។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ វិទ្យាស្ថានក៏បានតាមដានយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ពីការវិវត្តនៃនយោបាយជាតិនិងអន្តរជាតិ ដើម្បីវិភាគនិងផ្តល់យោបល់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាល។ វិទ្យាស្ថានបានដើរតួនាទីជាមជ្ឈមណ្ឌលប្រមូលផ្តុំអ្នកស្រាវជ្រាវកិច្ចការអន្តរជាតិ

អំពីមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរ (KAS)

សេរីភាព យុត្តិធម៌ និងសាមគ្គីភាព គឺជាគោលការណ៍គ្រឹះដែលជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងការងាររបស់មូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរ (KAS)។ មូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរ (KAS) គឺជាមូលនិធិនយោបាយមួយ ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងគណបក្សសហភាពប្រជាធិបតេយ្យគ្រិស្តសាសនារបស់អាណ្លីម៉ង់ (CDU)។ ក្នុងនាមជាសហស្ថាបនិកនៃគណបក្សសហភាពប្រជាធិបតេយ្យគ្រិស្តសាសនារបស់អាណ្លីម៉ង់ និងជាអធិការបតីទី១ របស់សាធារណរដ្ឋសហព័ន្ធអណ្លីម៉ង់ លោក ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរ (១៨៧៦-១៩៦៧) បានបង្រួបបង្រួមប្រពៃណីគ្រិស្តសាសនាបែបសង្គម បែបអភិរក្ស និងបែបសេរីនិយម។ ឈ្មោះរបស់គាត់មានន័យដូចគ្នានឹងការកសាងប្រជាធិបតេយ្យឡើងវិញរបស់អាណ្លីម៉ង់ ដែលជាគោលដៅរដ្ឋធម្មនុញ្ញចំពោះគោលនយោបាយការបរទេសជាមួយនឹងសហគមន៍អន្តរក្រុងទឹកប្រកបដោយគុណតម្លៃ និងចក្ខុវិស័យសម្រាប់ទ្វីបអឺរ៉ុបមួយដែលរួមរួម និងការតម្រង់ឆ្ពោះទៅសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសង្គម។ មរតកបញ្ញាញាណរបស់គាត់បានបន្តបម្រើទាំងគោលបំណងរបស់យើង ទាំងជាកាតព្វកិច្ចរបស់យើងរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ក្នុងកិច្ចខំប្រឹងប្រែងក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនៅអឺរ៉ុបនិងអន្តរជាតិរបស់យើង ពួកយើងធ្វើការដើម្បីឱ្យប្រជាជនអាចរស់នៅដោយស្ងប់ស្ងាយសម្រេចក្នុងជីវិតប្រកបដោយសេរីភាពនិងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ។ យើងរួមចំណែកគាំទ្រគុណតម្លៃនានាដើម្បីជួយឱ្យអាណ្លីម៉ង់សម្រេចបាននូវការទទួលខុសត្រូវកាន់តែកើនឡើងរបស់ខ្លួននៅទូទាំងពិភពលោក។

មូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរ (KAS) បានបំពេញការងារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាំងពីឆ្នាំ១៩៩៤ ដោយបានព្យាយាមគាំទ្រប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងការបង្កើតកិច្ចសន្ទនា ការកសាងបណ្តាញ និងការលើក កម្ពស់គម្រោងវិទ្យាសាស្ត្រនានា។ ជាមួយមធ្យោបាយទាំងនោះ មូលនិធិធ្វើការឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតបរិស្ថានមួយដែលអំណោយផលចំពោះការអភិវឌ្ឍសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច។ កម្មវិធីទាំងអស់ត្រូវបានបង្កើតជាផែនការនិងអនុវត្តដោយមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយដៃគូកម្ពុជាទាំងនៅថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់ក្រោមជាតិ។

www.kas.de/en/web/kambodscha

បុព្វកថា

ការប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរនូវទស្សនាវដ្តី «បច្ចុប្បន្នភាពការទូត» លេខទី៣ ស្តីពី «តើជាល្បែងមហាអំណាចមួយទៀតឬ? យុទ្ធសាស្ត្រឥណ្ឌូប៉ាស៊ីហ្វិកនិងអាស៊ីអាគ្នេយ៍» កាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១កន្លងទៅ ពិតជាទទួលបាននូវការចាប់អារម្មណ៍និងការគាំទ្រជាខ្លាំងពីសំណាក់មិត្តអ្នកអានជនជាតិខ្មែរដែលជាមន្ត្រីរាជការសិស្ស និស្សិត និងបញ្ជីនៃដទៃទៀត ដែលប្រើប្រាស់ភាសាខ្មែរជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួន។ ស្នាដៃប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរនេះបានរួមវិភាគទានយ៉ាងសំខាន់ធ្វើឱ្យពួកគេយល់ដឹងកាន់តែទូលំទូលាយទៅលើអត្ថបទនានា ដែលមានខ្លឹមសារស៊ីជម្រៅនិងប្រកបដោយលក្ខណៈបច្ចេកទេសខ្ពស់។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ស្នាដៃប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរនេះបានក្លាយជាឯកសារយោងដ៏សំខាន់សម្រាប់សហគមន៍ការទូត អ្នករៀបចំគោលនយោបាយ អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវសិស្ស និស្សិត និងភាគីពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែលប្រើប្រាស់ភាសាខ្មែរជាមូលដ្ឋាន ហើយមានចំណាប់អារម្មណ៍លើការវិភាគនិងការពិភាក្សាដេញដោលពីទំនោរ បញ្ហាប្រឈម និងបញ្ហានានាដែលកើតឡើងថ្មីៗបំផុត នៅក្នុងសង្រៀនសកលលោក ដែលអាចខ្វះខាតដល់ការអភិវឌ្ឍនានានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានិងតំបន់កំបាំងសន្តិភាពតំបន់និងស្ថិរភាពជាទូទៅ។

ដោយមើលឃើញពីសារៈសំខាន់និងភាពចាំបាច់ទាំងនេះហើយ ទើបវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជាដោយមានការគាំទ្រពីមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរ ប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បន្តធ្វើការប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរនូវទស្សនាវដ្តី «បច្ចុប្បន្នភាពការទូត» លេខទី៤ ស្តីពី «តម្លៃនៃវិបុលភាព : ការទូតសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់អាស៊ាននិងពិភពលោក» នេះ ក៏ដូចជាលេខបន្តបន្ទាប់ទៀតនាពេលអនាគត ដើម្បីផ្តល់ឱកាសដល់មន្ត្រីរាជការ សិស្ស និស្សិត ដែលប្រើប្រាស់ភាសាខ្មែរជាមូលដ្ឋាន អាចអាននិងស្វែងយល់អំពីខ្លឹមសារដ៏មានសារៈសំខាន់នៅក្នុងអត្ថបទនានានៃទស្សនាវដ្តីនេះឱ្យបានទូលំទូលាយ។

ទស្សនាវដ្តី«បច្ចុប្បន្នភាពការទូត» លេខទី៤នេះ ពិតជាគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ ហើយប្រហែលជាអាចគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ជាងលេខមុនៗ ព្រោះទស្សនាវដ្តីលេខនេះនាំមិត្តអ្នកអានស្វែងយល់ការទូតសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់អាស៊ាននិងពិភពលោក ដែលមានអត្ថបទគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ជាច្រើនដែលសរសេរដោយអ្នកនិពន្ធល្បីៗដែលជាអ្នកការទូត អ្នករៀបចំគោលនយោបាយ អ្នកតស៊ូមតិ និងអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជាសង្ឃឹមថា ស្នាដៃប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរនេះ នឹងរួមវិភាគពង្រីកការយល់ដឹងរបស់មិត្តអ្នកអានដែលប្រើប្រាស់ភាសាខ្មែរជាមូលដ្ឋានលើវិស័យនយោបាយ សន្តិសុខ ការទូត និងសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែស៊ីជម្រៅ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ វិទ្យាស្ថានក៏សូមស្វាគមន៍ដោយរីករាយចំពោះមតិកែលម្អនានា ដើម្បីធ្វើឱ្យការប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរនេះកាន់តែមានគុណភាព។

រៀងរាល់ឆ្នាំនេះ វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបន្តគាំទ្រការប្រែសម្រួលទស្សនាវដ្តីលេខនេះជាភាសាខ្មែរ និងសូមកោតសរសើរដល់សហការិនវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជាចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនានាក្នុងការងារប្រែសម្រួលនេះ។ វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជាត្រៀមខ្លួនជានិច្ចក្នុងការធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណៅអែរ ប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សម្រាប់គម្រោងរួមគ្នាដទៃទៀតនាពេលអនាគត។

បណ្ឌិត គិន ភា

ប្រធានវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា

មតិត្រឡប់ភ្លាមៗ

តើលោកអ្នកចូលចិត្តការចេញផ្សាយនេះដែរឬទេ? នៅក្នុងមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណេអិវីអិ(KAS)និងវិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព(CICP) យើងខ្ញុំចង់ធ្វើឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរគ្រប់ពេលវេលា។ ដើម្បីធ្វើឱ្យល្អប្រសើរនេះទៀតលើការបោះពុម្ពផ្សាយនិងទម្រង់របស់យើងខ្ញុំនោះ យើងខ្ញុំសូមអញ្ជើញលោកអ្នកផ្តល់មតិត្រឡប់របស់លោកអ្នកមកឱ្យខាងយើងខ្ញុំ។ យើងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះភាពស្មោះត្រង់ ហើយជាការណែនាំយើងខ្ញុំនិងរក្សាទិន្នន័យរបស់លោកអ្នកទាំងអស់ជាអនាមិកនិងគោរពតាមស្តង់ដារខ្ពស់បំផុតរបស់អ៊ីប។ ស្ថិតនៅក្នុងកូដ QR និងតំណភ្ជាប់ខាងក្រោមនេះ លោកអ្នកនឹងរកឃើញការណែនាំដ៏ឆាប់រហ័សមួយដើម្បីបំពេញទម្រង់មតិត្រឡប់។

ទម្រង់អាចចូលទៅបំពេញបានត្រង់នេះ :

ចូលរួមពាក់ព័ន្ធ

តើលោកអ្នកចង់រួមចំណែកចំពោះបច្ចុប្បន្នភាពការទូតលេខបន្ទាប់ប្រតិបត្តិការពីគំនិតរបស់លោកអ្នកទេ? សូមទាក់ទងមកកាន់យើងខ្ញុំដោយសេរី តាមរយៈអ៊ីមែល : Chhay.Lim@kas.de.

សូមអរគុណសម្រាប់ការធ្វើជាផ្នែកមួយនៃសហគមន៍របស់យើងខ្ញុំ។

មាតិកា

I. កំណត់សម្គាល់ការិយាល័យនិពន្ធ	8	3. ការឆ្ពោះទៅរកឌីជីថល : តើសហរដ្ឋអាមេរិកអាចចាប់ផ្តើមឡើងវិញក្នុងការចូលរួមផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ដោយរបៀបណា ?	31
II. សាច់រឿងផ្តើម	10	Mark Manantan	
ភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្ររវាងអាស៊ាននិងសហភាពអឺរ៉ុប : ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ច		4. ការជាប់ពាក់ព័ន្ធនៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់រុស្ស៊ីនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍	35
អ្នកនិពន្ធ : លោកជំទាវ Carmen Moreno ឯកអគ្គរដ្ឋទូតសហភាពអឺរ៉ុបប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា		Toni Michel	
III. គំនិតសំខាន់	14	5. ស្ថិតនៅក្រោមស្រមោលបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្ម៤.0 : សេដ្ឋកិច្ចឌីជីថលនិងផលប៉ះពាល់របស់វាចំពោះការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសកម្ពុជា	42
តួនាទីរបស់អូស្ត្រាលីនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសកម្ពុជា		ឌីប ណាសា	
ទស្សនៈរបស់ឯកឧត្តម Pablo Kang ឯកអគ្គរាជទូតអូស្ត្រាលីប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា		V. ករណីសិក្សា	50
IV. ទស្សនវិស័យ	23	1. ការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិន : ការអភិវឌ្ឍថ្មីៗក្នុងទីក្រុងព្រះសីហនុរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា	
1. តួនាទីរបស់ជប៉ុននៅក្នុងអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ : ទិដ្ឋភាពនៃការចូលរួមផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច		លីម ឆាយ	
Sasaki Keiichiro		2. កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិលើវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងផលប៉ះពាល់របស់វាទៅលើនយោបាយផ្ទៃក្នុង : ឧទាហរណ៍នៅប្រទេសកេនយ៉ា	56
2. សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មរវាងសហរដ្ឋអាមេរិកនិងចិន : តើសង្គ្រាមនេះមានន័យដូចម្តេចសម្រាប់អាស៊ាន ?		Jonas Pauly	
David Merkle និង Koki Shigenoi	26	3. បំពង់បង្ហូរជ្រុង Nord Stream 2 : ផលប៉ះពាល់លើសន្តិសុខ (ថាមពល) អឺរ៉ុប	62
		ម៉ប សិដ្ឋមុនីកែវ	
		VI. សេចក្តីសង្ខេប	70

I. កំណត់ ការយល់យនិពន្ធ

សូមស្វាគមន៍ចំពោះបច្ចុប្បន្នភាពការទូតលេខ៤! យើងសង្ឃឹមថាលោកអ្នកបានរីករាយចំពោះការបោះពុម្ពផ្សាយនូវបច្ចុប្បន្នភាពការទូតទាំងបីលេខកន្លងមក ហើយដែលលោកអ្នកក៏យល់ឃើញថា ការចេញផ្សាយលើកទីបួននេះក៏គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ដូចគ្នា ហើយប្រហែលជាអាចគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍

ជាងលេខមុនៗ។

ទស្សនាវដ្តីបច្ចុប្បន្នភាពការទូត មានគោលបំណងបម្រើដល់សហគមន៍ការទូត អ្នករៀបចំគោលនយោបាយ និងភាគីពាក់ព័ន្ធនានា ដែលចាប់អារម្មណ៍លើទំនោរនិងទិដ្ឋភាពប្រឈមថ្មីៗនៅក្នុងសង្គ្រោះសកលលោកដែលអាចរារាំងការអភិវឌ្ឍន៍នានាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងគំរាមកំហែងសន្តិភាពនិងស្ថិរភាពតំបន់ទាំងមូល។ ព្រឹត្តិបត្របច្ចុប្បន្នភាពការទូតនេះ ក៏មានបំណងធ្វើជាវេទិកាមួយសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរទស្សនៈរបស់បញ្ញវន្តព្រមទាំងសម្រាប់អ្នកប្រាជ្ញខ្មែរនានាដែលកំពុងលេចមុខឡើង ដើម្បីទទួលបានការបោះពុម្ពផ្សាយនូវស្នាដៃស្រាវជ្រាវរបស់ពួកគេផងដែរ។

ការចេញផ្សាយលើកទីបួននេះ ផ្តល់នូវទស្សនៈគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍និងការយល់ដឹងស្តីពីនិន្នាការចុងក្រោយនៃការទូតសេដ្ឋកិច្ច (economic statecraft) ក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍និងតំបន់ផ្សេងៗទៀត។ ការចេញផ្សាយលើកទីបួននេះក៏បង្ហាញពីទិដ្ឋភាពការទូតសេដ្ឋកិច្ចដែលបានពង្រឹង

ទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ ខណៈដែលវាក៏បានបង្ហាញជាឧបសគ្គជា ទម្រង់នៃការកើនឡើងនៃគោលនយោបាយឯកភាពគឺនិយមនិងគាំពារនិយម។ យើងពិតជាមានមោទនភាពយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការបោះពុម្ពផ្សាយនេះ ដោយសារតែវាមានសារៈសំខាន់កាន់តែខ្លាំងក្នុងការធ្វើជាវេទិកាបែបស្ថាបនាមួយសម្រាប់ឥស្សរជន ទាំង Track 1 និង Track 2 ដូចជា អ្នករៀបចំគោលនយោបាយ សហគមន៍ការទូត និងអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដែលប្រើប្រាស់ព័ត៌មាននិងពុទ្ធិទទួលបានពីការបោះពុម្ពនេះ ដើម្បីមើលរកចំណែកចំពោះកិច្ចពិភាក្សានិងការវិភាគយុទ្ធសាស្ត្រដែលកំពុងកើតមាននាពេលបច្ចុប្បន្ន។

យើងសូមថ្លែងអំណរគុណជាពិសេសសម្រាប់ការចូលរួមដ៏មានតម្លៃរបស់ ឯកអគ្គរដ្ឋទូត Carmen Moreno ប្រធានគណៈប្រតិភូសហភាពអឺរ៉ុបប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលលោកជំទាវបានផ្តល់ព័ត៌មានដ៏ស៊ីជម្រៅស្តីពីភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្ររវាងអាស៊ាននិងសហភាពអឺរ៉ុបដោយផ្តោតចេញពីទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ដែលពិតជាមានសារៈសំខាន់នៅក្នុង

ការរៀបចំឆាកសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងទិសដៅបន្តបន្ទាប់ទៀតនៅពេលប្រទេសកម្ពុជាធ្វើជាប្រធានអាស៊ាននៅឆ្នាំ២០២២។ យើងក៏សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះការគាំទ្រដ៏រឹងមាំជាបន្តបន្ទាប់របស់ស្ថានទូតអូស្ត្រាលីប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបានបង្ហាញដោយឯកអគ្គរដ្ឋទូត Pablo Kang ក្នុងនោះ ឯកឧត្តមបានបង្ហាញពីការពិភាក្សាយ៉ាងជ្រាលជ្រៅស្តីអំពីតួនាទីរបស់អូស្ត្រាលីនៅក្នុងបរិបទ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍របស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ហើយអ្វីដែលមានសារៈសំខាន់ដូចគ្នានេះផងដែរ គឺត្រូវស្វែងយល់ឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅពីតួនាទីដ៏ប៉ិនប៉ងនៅក្នុងអនុតំបន់មេគង្គ ហើយជាមួយតួនាទីរបស់ជប៉ុន យើងក៏សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះការគាំទ្ររបស់ស្ថានទូតជប៉ុន ទាក់ទិននឹងរឿងនេះផងដែរ។

ព្រឹត្តិបត្របច្ចុប្បន្នភាពការទូតតែងតែបានធ្វើជាវេទិកាសម្រាប់អ្នកជំនាញការល្បីៗក្នុងវិស័យរបស់ពួកគេ សម្រាប់អ្នកការទូត ព្រមទាំងជាឱកាសមួយសម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវយុវជនដែលអាចនឹងជោគជ័យនានា ដើម្បីបោះពុម្ពផ្សាយការងារស្រាវជ្រាវរបស់ពួកគេ។ ទស្សនាវដ្តីលេខបួននេះ មានអត្ថបទរបស់អ្នកនិពន្ធយុវជនក្នុងតំបន់នេះដែលបានឆ្លងកាត់តាមរយៈកម្មវិធី KAS Horizon ជាកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលដ៏សំខាន់មួយដែលមានរៀបចំដោយវិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព (CICP) និងមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណេវ៉ាអិរ (KAS) សម្រាប់អ្នកអនុវត្តវិស័យទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិយុវជននិងមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏មោះមុត។

យើងក៏សូមថ្លែងអំណរគុណអស់ពីចិត្តចំពោះអ្នករួមចំណែកទាំងអស់របស់យើង ជាពិសេស សហការីមកពីការិយាល័យមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជិនណេវ៉ាអិរ ក្នុងទ្វីបផ្សេងគ្នាទាំងបី ដែលបានចូលរួមការសង្កេតមើលនិងការស្រាវជ្រាវរបស់ពួកគេលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនានារបស់ប្រទេសជាម្ចាស់ផ្ទះ ដែលពួកគាត់រស់នៅ ព្រមទាំងបញ្ជាក់សំខាន់ផ្សេងៗទៀតដែលបានលើកឡើងដោយអ្នកនិពន្ធជាបន្ថែម រួមមានបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល ជាដើម។

យើងសង្ឃឹមថា ទស្សនាវដ្តីលេខបួននេះ នឹងផ្តល់ការលើកកម្ពស់កិច្ចពិភាក្សាដ៏មានសារៈសំខាន់និង កាន់តែតែស៊ីជម្រៅថែមទៀតលើបញ្ហាប្រឈមផ្សេងៗ និងឧបសគ្គខាងគោលនយោបាយការបរទេសគន្លឹះ ដែលបានរួបរួមទុក្ខក្នុងតំបន់។ យើងសូមស្វាគមន៍អស់ពីបេះដូងចំពោះកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលទស្សនៈបែបផុតគំនិត និងទស្សនវិស័យផ្សេងៗគ្នា ដូច្នោះ ទស្សនាវដ្តីបច្ចុប្បន្នភាពការទូតនេះអាចបំពេញគោលបំណងនៃការបណ្តុះគំនិតប្រតិបត្តិ និងច្បាស់លាស់ ដែលយើងអាចទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីវាទាំងអស់គ្នា។

អាស៊ីអាគ្នេយ៍គឺជាជម្រកនៃពិពិធកាពធម្មជាតិដ៏អស្ចារ្យ។ ពិពិធកាពនេះក៏មានឥទ្ធិពលលើគំរូសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់ផងដែរ។ នៅក្នុងរូបភាព កោះ Raja Ampat នៅក្នុង West Papua ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី។

ពេជ្រ ចារ៉ាឌីន

© Aron Visuals via unsplash

តំបន់ការពារនៅក្នុង អាស៊ាន ទីក្រុងប៉េកាំងនៅក្នុងអាស៊ាន និងយន្តការ ឆ្លើយតបគ្រាអាស៊ានរបស់អាស៊ាន។ល។ និងលើកកម្ពស់វិនិយោគ លើកទឹកចិត្តការវិនិយោគ និងបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានទីផ្សារសម្រាប់ វិស័យឯកជន។

ការភ្ជាប់កំរើនជាផ្នែកដ៏សំខាន់មួយផងដែរនៃការផ្លាស់ប្តូរទៅទីផ្សារថ្មី។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍អាស៊ាន-អឺរ៉ុបឆ្នាំ២០១៩ស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ សន្តិសុខអ៊ីនធឺណិត បានគូសបញ្ជាក់ពីការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការលើកកម្ពស់ បរិស្ថានបច្ចេកវិទ្យា គមនាគមន៍និងព័ត៌មានដោយចំហ៍ មានសន្តិសុខ មាន ស្ថិរភាព អាចចូលទៅរកបាន និងដោយសន្តិភាព។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ នៅក្នុងការការពារទិន្នន័យ ពាណិជ្ជកម្មតាមទីផ្សារអេឡិចត្រូនិកនិង អភិបាលកិច្ចឌីជីថល នឹងទាមទារកំណត់ឱ្យច្បាស់ពីការងារនាពេលអនាគត នៅក្នុងវិមាត្រសេដ្ឋកិច្ចនៃភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្ររវាងសហភាពអឺរ៉ុបនិង អាស៊ាន។

ការចាប់ផ្តើមនៃសេដ្ឋកិច្ចដែលមានភាពល្អប្រសើរមួយ ក៏នឹងទាមទារឱ្យ មានការធ្វើសមាហរណកម្មដ៏ខ្លាំង ក្នុងស្ថាប័នទាំងពីរផងដែរ។ ក្នុងនាមជា

ដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រមួយ សហភាពអឺរ៉ុបគឺជាម្ចាស់ជំនួយដ៏ធំជាងគេដល់ លេខាធិការដ្ឋានអាស៊ានដោយបាន ផ្តល់ហិរញ្ញប្រទានជាង ២៥០លានអឺរ៉ូ (២០១៤-២០២០) ដែលបានគាំទ្រនូវដំណើរការធ្វើសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ តាមរយៈកម្មវិធីនានា ដូចជា កិច្ចគាំទ្រសមាហរណកម្មតំបន់អាស៊ាន (ARISE Plus)។

សហភាពអឺរ៉ុបនិងរដ្ឋសមាជិករបស់ខ្លួនក៏ជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍មួយផងដែររបស់ រដ្ឋសមាជិកអាស៊ានជាច្រើន ដែលបានរួមចំណែកក្នុងការបង្រួមគ្នាគ្នាការ អភិវឌ្ឍន៍និងការធ្វើឱ្យសមាហរណកម្មតំបន់មានភាពប្រសើរឡើង។ ការ ឆ្លើយតបរបស់ក្រុមអឺរ៉ុប(សហភាពអឺរ៉ុបនិងរដ្ឋសមាជិករបស់ខ្លួន)ចំពោះ ធានាគុណភាពកូរ៉ូដ-១៩ទូទាំងពិភពលោកតាមរយៈយន្តការកូរ៉ា ក៏ដូចជា អាស៊ាន ជាមួយនឹងកញ្ចប់ស្តារឡើងវិញចំនួន ៨០០លានអឺរ៉ូ និងជំនួយ ចំនួន ២០លានអឺរ៉ូដល់ប្រព័ន្ធសុខាភិបាល បង្ហាញច្បាស់ពីការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់សហភាពអឺរ៉ុបចំពោះការស្តារឡើងវិញប្រកបដោយចីរភាពនិងវិស័យ នៅក្នុងតំបន់។

សហភាពអឺរ៉ុបនិងអាស៊ានក៏ជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រផងដែរ ក្នុងការសម្រេចបាន នូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិនិង របៀបវារៈសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពឆ្នាំ២០៣០។ កម្មវិធី សហប្រតិបត្តិការទ្វេភាគីនិងក្នុងតំបន់ដោយសហភាពអឺរ៉ុប រដ្ឋសមាជិកនិង គំនិតផ្តួចផ្តើមក្រុមអឺរ៉ុប នឹងលើកកម្ពស់ប្រព័ន្ធស្បៀងអាហារប្រកបដោយ ចីរភាព ការអប់រំនិងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈល្អប្រសើរ លទ្ធភាពចូល ទីផ្សារសម្រាប់សហគ្រាសតូចនិងមីក្រូសហគ្រាស លក្ខខណ្ឌការងារ សមស្រប ការពិនិត្យវិភាគភាពត្រឹមត្រូវ ការធ្វើចំណាកស្រុកដោយសុវត្ថិភាព ។ល។ និង អភិបាលកិច្ចល្អនិងគណនេយ្យភាពបែបប្រជាធិបតេយ្យ។ កម្មវិធី អភិវឌ្ឍន៍ទាំងនេះ គឺជាផ្នែកសំខាន់មួយរបស់វិមាត្រសេដ្ឋកិច្ចរបស់ភាពជា ដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រសហភាពអឺរ៉ុបនិងអាស៊ាន ដែលគាំទ្រការស្តារឡើងវិញ ប្រកបដោយបរិយាបន្ននិងឆាប់ ដែលសិទ្ធិនិងសេរីភាព គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ ប្រកបដោយចីរភាព និងរបៀបវារៈឆ្នាំ២០៣០បានកសាងឡើងដោយផ្អែក តាមចំណុចទាំងនោះ អាចសម្រេចទៅបានទាំងអស់។

ជាទីបញ្ចប់ វិមាត្រសេដ្ឋកិច្ចនៃភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រសហភាពអឺរ៉ុបនិង អាស៊ាន គឺជាភាពជាក់ស្តែងមួយដែលសម្បូរបែប ស្មុគស្មាញនិងពហុវិមាត្រ ដែលបានភ្ជាប់ក្នុងកិច្ចសន្ទនានិងការងាររួមគ្នាអស់រយៈពេលជាច្រើន ទសវត្សរ៍ ហើយដែលនឹងកសាងផ្នែកលើសិទ្ធិផលពីអតីតកាលដើម្បី ដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមពេលអនាគត។

©Juan Medina via REUTERS

សហភាពអឺរ៉ុបបង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួនចំពោះអាស៊ានតាមរយៈយន្តការកូរ៉ា ក៏ដូចជា អាស៊ាន ជាមួយនឹងកញ្ចប់ស្តារឡើងវិញចំនួន ៨០០លានអឺរ៉ូ និងជំនួយ ដល់ប្រព័ន្ធសុខាភិបាលចំនួន ២០លានអឺរ៉ូ។

©John Angelillo / Pool via REUTERS

សហភាពអឺរ៉ុបនិងអាស៊ានក៏ជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការសម្រេចបាននូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិផងដែរ។

III. គំនិតសំខាន់

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើការអភិវឌ្ឍក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបស់អូស្ត្រាលី

ឯកឧត្តម **Pablo Kang** គឺជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ផ្នែកផ្តល់ប្រឹក្សាពីអាជីពនៃក្រសួងការបរទេសនិងពាណិជ្ជកម្ម (DFAT)។ ឯកឧត្តមបានបម្រើការងារជាឯកអគ្គរាជទូតអូស្ត្រាលីប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចាប់តាំងពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩។ មុននឹងកាន់តួនាទីនេះ ឯកឧត្តមបានបម្រើការងារជាអគ្គនាយកប្រតិបត្តិទីមួយនៃគម្រោងហិរញ្ញប្បទានខាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអូស្ត្រាលីសម្រាប់តំបន់ប៉ាស៊ីហ្វិក ដែលមានទីក្រុងប្រាក់ ២០លានដុល្លារអូស្ត្រាលី។ ឯកឧត្តមជទូត Kang បានដឹកនាំក្រុមការងារ ដែលបានបង្កើតឡើងដើម្បីចាត់ចែងការតម្កើងខ្សែកាបទូរគមនាគមន៍ក្រោមសមុទ្រ ដែលមានល្បឿនលឿន ដោយភ្ជាប់អូស្ត្រាលីជាមួយ Papua New Guinea (ប៉ាពួញូហ្គីនេ) និងកោះសូឡូម៉ុង។

ឯកឧត្តម Pablo Kang

ឯកអគ្គរាជទូតអូស្ត្រាលីប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

©Author

តួនាទីផ្សេងទៀតនៅទីក្រុងកង់បេរ៉ា រួមមាន ប្រធានសាខាអង្គការអន្តរជាតិ (២០១០-១១) ទីប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នៅក្នុងផ្នែកអន្តរជាតិនៃទីស្តីការនាយករដ្ឋមន្ត្រីនិងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី (២០០៤-០៥) និងមន្ត្រីប្រតិបត្តិបម្រើការងារផ្នែកបញ្ជាអន្តរជាតិ ជនជាតិស្រី និងការអនុវត្ត (២០០២-០៣)។ នៅក្រៅប្រទេស ឯកឧត្តមជទូត Kang បានបម្រើការងារនៅក្នុងចក្រភពអង់គ្លេស (លេខាធិការទី២ ១៩៩៩-២០០២) នៅហ្វីលីពីន (អនុប្រធានបេសកកម្ម និង ទីប្រឹក្សា ២០០៦-០៨) នៅកូរ៉េ (ប្រធានបេសកកម្ម ២០០៩-១០) និងអេមីរ៉ាត អាប៊ុំប៊ុយ (ប្រធានបេសកកម្ម ២០១២-១៦ ដែលស្របពេលជាមួយគ្នាធ្វើជាឯកអគ្គរាជទូតទទួលបន្ទុកប្រទេសកាតាដង់ដែរ)។

ឯកឧត្តមជទូត Kang ត្រូវបានដើរតួនាទីជាឧបករណ៍លេខាធិការទី១ (សេវាកម្មប្រតិបត្តិជាន់ខ្ពស់ក្រុមទី២) ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩។ ឯកឧត្តមជទូត Kang មានបរិញ្ញាបត្រ (ចំណាត់ថ្នាក់កិត្តិយស) សញ្ញាបត្រវិជ្ជាជីវៈច្បាប់ (ចំណាត់ថ្នាក់កិត្តិយស) ពី សាកលវិទ្យាល័យស៊ីដនី, បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែកសង្គមសាស្ត្រ (កិច្ចការបរទេសនិងពាណិជ្ជកម្ម) ពីសាកលវិទ្យាល័យ Monash និងជាអតិថិជនសិក្សានៃសាលា John F Kennedy ផ្នែកកម្មវិធីអប់រំខាងប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រង នៅសាកលវិទ្យាល័យ Harvard។ ឯកឧត្តមក៏ជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៃសាកលវិទ្យាល័យ Wollongong នៅទីក្រុងឌូប៊ែលដែរ។ ឯកឧត្តមចេះនិយាយភាសាប៊ីស្កាម៉ា និងភាសាពិតលើនេះកោះសូឡូម៉ុង។ ឯកឧត្តមជទូត Kang បានរៀបការរួច និងមានកូនប្រុសពីរនាក់។

សេចក្តីផ្តើម

ឆ្នាំ២០២១ នៅតែជាឆ្នាំដ៏ច្របូកច្របល់។ ជំងឺកូវីដ-១៩ បន្តបញ្ចេញសម្ពាធដ៏ខ្លាំងក្លាលើសេដ្ឋកិច្ចសកល។ នៅពេលពេញតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ជំហានដែលសេដ្ឋកិច្ចស្ថានភាពឡើងវិញពីធាតុត្រជាក់និងប្រទេសកម្ពុជាសេដ្ឋកិច្ចដែលជំរុញការស្តារឡើងវិញនោះ នឹងមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់ប្រជាជនចំនួន ៦៥០ លាននាក់ ដែលទុកតំបន់នេះ ជាផ្ទះរបស់គេ។

នៅឆ្នាំ១៩៥០ រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសអូស្ត្រាលី Percy Spender បានមានប្រសាសន៍ថា៖

«យើងរស់នៅក្បែរគ្នាជាមួយប្រទេសអាស៊ីខាងត្បូងនិងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ហើយយើងមានបំណងបង្កើតទំនាក់ទំនងជាអ្នកជិតខាងល្អជាមួយពួកគេ។ លើសពីនេះទៀត វាជាប្រយោជន៍របស់យើងដើម្បីបង្កើតទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្ម និងទំនាក់ទំនងផ្សេងៗទៀត និង ផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវជំនួយអំពីយើងអាចធ្វើបាន ក្នុងការថែរក្សាភូមិភាពដែលកាន់អំណាចឱ្យប្រកាន់ប្រជាធិបតេយ្យ និងមានស្ថិរភាព និងការបង្កើនសុខុមាលភាពខាងសង្គម។ នៃប្រជាជនរបស់ពួកគេ។ ក្នុងការធ្វើបែបនេះ គឺយើងប្រកាន់យកទស្សនៈវែងឆ្ងាយមួយ។»

©Public Domain

៦ ក្នុងឆ្នាំ១៩៥០ លោក Percy Spender បានបម្រើការងាររដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសអូស្ត្រាលី។

យោបល់របស់លោក Spender នៅតែពិតដល់សព្វថ្ងៃ។ រដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលីបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺកាន់តែមានសារៈសំខាន់កាន់តែខ្លាំងឡើងៗចំពោះអូស្ត្រាលី។ ធុរកិច្ចនានារបស់អូស្ត្រាលីកំពុងស្ទើរឆ្ពោះទៅរកការធ្វើពិធីកម្មច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់របស់ពួកគេ ដើម្បីកសាងភាពធនឱ្យកាន់តែខ្លាំងឡើងចំពោះព្រឹត្តិការណ៍អាក្រក់ដែលអាចនឹងកើតឡើងក្នុងពេលអនាគត។ ការគំរាមកំហែងសន្តិសុខដោយធម្មជាតិ (ដូចជាធាតុត្រជាក់និងប្រេមប្រូលអាកាសធាតុ) អាចប៉ះពាល់ដល់ភាពធនធានក្នុងខាងភូមិសាស្ត្រនយោបាយ។ ដូច្នេះ អូស្ត្រាលីកំពុងពង្រឹងភាពធនធានយុទ្ធសាស្ត្រនិងខាងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន និងពង្រឹងការជួយអ្នកជិតខាងរបស់យើង ដើម្បីកសាងសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយជីវភាពជាមួយនឹងប្រភពវិនិយោគចម្រុះនិងមានវិសាលភាពទីផ្សារនាំចេញសម្បូរបែប។

អូស្ត្រាលីផ្តល់សារៈសំខាន់យ៉ាងខ្លាំងទៅលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីជំរុញការចូលរួមនៅក្នុងតំបន់។ ការជំរុញនេះរួមមាន ការពង្រឹងឡើងវិញនូវតួនាទីរបស់យើងជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចនិងការអភិវឌ្ឍដែលជាជម្រើសសម្រាប់តំបន់តំណាងប៉ាស៊ីហ្វិក រួមទាំងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ។

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍របស់យើងបានវិវត្តឱ្យកាន់តែសម្រាប់។ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា យើងកំពុងផ្លាស់ប្តូរការចូលរួមរបស់យើងពីវិធីសាស្ត្រ «ជំនួយផ្ទាល់» ទៅជា «ភាពជាដៃគូអភិវឌ្ឍ» វិញ។ អូស្ត្រាលី គឺជាអ្នកជិតខាងនិងជាមិត្តជិតស្និទ្ធរបស់កម្ពុជា ទាំងពេលមានស្ថិរភាពនិងពេលលំបាក។ ការគាំទ្រការអភិវឌ្ឍរបស់យើងក្នុងពេលមានកូវីដ-១៩ គឺជាឧទាហរណ៍ចម្បងមួយ។ នេះជាអ្វីដែលមិត្តល្អធ្វើចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក ពោលគឺ វិនិយោគសម្រាប់អនាគតដែលមានលទ្ធផលរយៈពេលវែងនិងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក។ នេះគឺជាអ្វីដែលអូស្ត្រាលីបាននិងកំពុងធ្វើស្ទើរតែជិត៧០ឆ្នាំមកហើយ ដែលនៅពេលបច្ចុប្បន្នយើងត្រូវប្រារព្ធខួប៧០ឆ្នាំនៃទំនាក់ទំនងការទូតអូស្ត្រាលី-កម្ពុជានៅឆ្នាំក្រោយ។

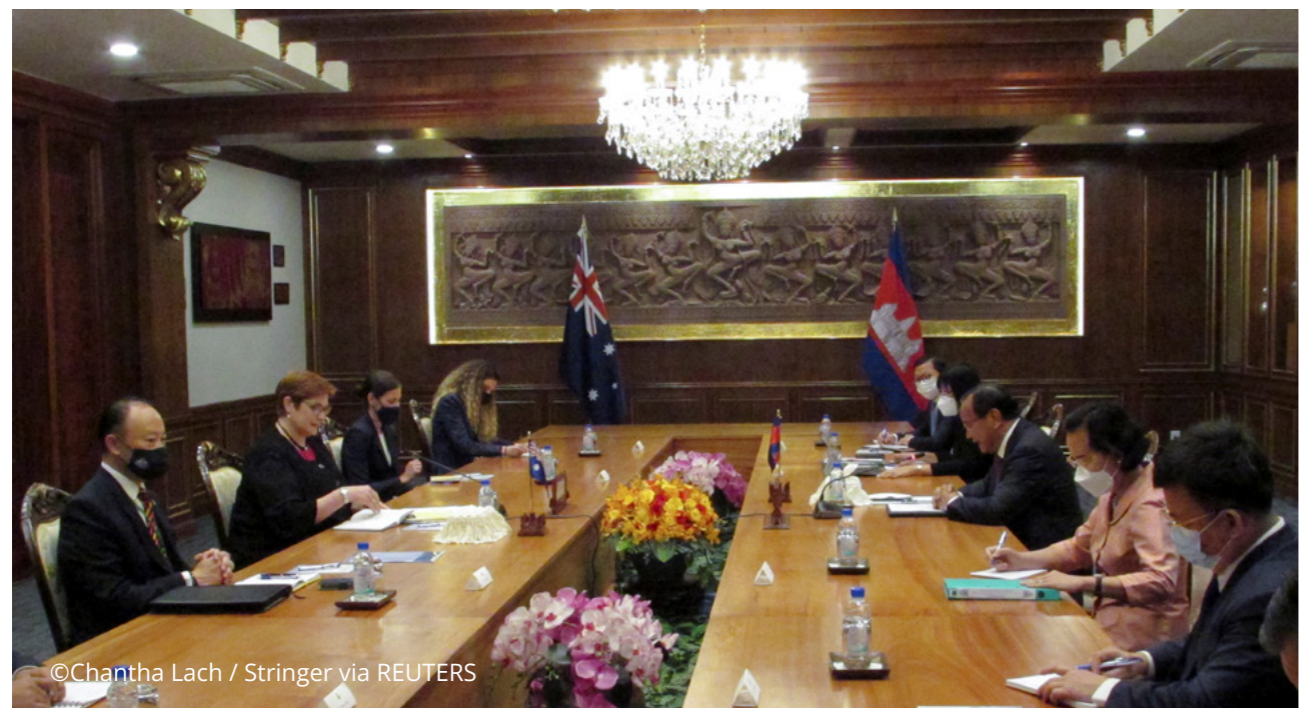
អូស្ត្រាលីបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងការគាំទ្ររដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីសម្រេចបានគោលបំណងនៃការអភិវឌ្ឍរបស់ខ្លួន នៅពេលកម្ពុជាមានបំណងផ្លាស់ទៅជាប្រទេសមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០ និងប្រទេសមានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៥០។

នៅក្នុងទស្សនាវដ្តីលេខ៤ ស្តីពីបច្ចុប្បន្នភាពការទូតនៃមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាជីនណៅអិរ និងវិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាពនេះ ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយដើម្បីចែករំលែកជាមួយមិត្តអ្នកអាននូវការសង្កេតរបស់ខ្ញុំមួយចំនួនចេញពីការងាររបស់យើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានិងមេរៀនសំខាន់ៗក្នុងការផ្តល់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពដើម្បីធ្វើឱ្យជីវិតនិងជីវភាពរស់នៅរបស់ជនជាតិខ្មែរល្អប្រសើរឡើង។

I. ផែនការឆ្លើយតបនឹងការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជា : តួនាទីរបស់យើងជា «មិត្តម្នាក់ដែលមានការឆ្លើយតបនិងប្រតិបត្តិដោយបរិយោបន្ន»

អូស្ត្រាលីបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់មួយជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ដែលមានការឆ្លើយតបនិងមានបរិយោបន្នសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា។ យើងបានគាំទ្រយ៉ាងសកម្មដល់ការឆ្លើយតបក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសកម្ពុជាពីកំឡុង ១៩៩១ នេះគឺជាផ្នែកមួយនៃអាទិភាពគោលនយោបាយការបរទេសដ៏ទូលំទូលាយរបស់យើងដើម្បីផ្តល់ការឆ្លើយតបទាន់ពេលវេលានិងចំណាយដោយប្រសិទ្ធភាពដល់កំពុងលេចឡើងនៅក្នុងតំបន់ឥណ្ឌូបាស៊ីហ្វិក។ ការគាំទ្ររបស់អូស្ត្រាលីមានការបង្ហាញនៅក្នុងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ទ្វេភាគីរបស់យើងសម្រាប់ឆ្លើយតបចំពោះកូវីដ-១៩(CDRP) ។

©Chantha Lach / Stringer via REUTERS

ផែនការអភិវឌ្ឍន៍សម្រាប់ឆ្លើយតបកូវីដ-១៩(CDRP) សម្រាប់កម្ពុជាត្រូវបានគាំទ្រដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងសង្គមស៊ីវិល ដើម្បីដោះស្រាយផលប៉ះពាល់លើសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចដែលបង្កឡើងដោយធាតុតក្កាត និងគាំទ្រការស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញរបស់កម្ពុជា និងវឌ្ឍនភាពឆ្ពោះទៅរកការប្រែក្លាយកម្ពុជាទៅជាប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមប្រកបដោយបរិយោបន្ននិងមានភាពធនធានជាងមុន។ ផែនការអភិវឌ្ឍន៍សម្រាប់ឆ្លើយតបកូវីដ-១៩នេះ ផ្តោតលើសសស្តម្ភ រួមមានសន្តិសុខផ្នែកសុខាភិបាល ស្ថិរភាព និងការស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ។

រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសអូស្ត្រាលី Marise Payne បានមានប្រសាសន៍អំពីកិច្ចប្រជុំជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសកម្ពុជា ប្រាក់ សុខុន នៅក្រសួងកិច្ចការបរទេសនិងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃទី៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២១។

យើងកំពុងដំណើរការដល់ជាងពាក់កណ្តាលផ្លូវហើយតាមរយៈការអនុវត្តគំនិតផ្តួចផ្តើមផែនការអភិវឌ្ឍន៍ សម្រាប់ឆ្លើយតបកូវីដ-១៩ ដែលមានរយៈពេល២ឆ្នាំ។ ការវាយតម្លៃពាក់កណ្តាលគម្រោងរបស់យើងបង្ហាញថា ដោយការតម្រង់ឆ្ពោះកម្មវិធីដែលមានស្រាប់ពីមុនរបស់យើងដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះផលប៉ះពាល់ពីកូវីដ-១៩ ដែលបានដាក់សម្ពាធខ្លាំងបំផុតដល់ប្រទេសកម្ពុជា ខណៈនៅបន្តនិយោគលើគំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗផងដែរ។ ជំនួយរបស់អូស្ត្រាលីនៅតែចំណាយដោយប្រសិទ្ធភាព។ វិធីសាស្ត្រឆ្ពោះនេះបានបង្ហាញថា មានប្រយោជន៍នៅក្នុងការបង្កើនទិពលនៃកម្មវិធីទៅលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនិងជីវភាពរស់នៅរបស់ជនជាតិខ្មែរដែលងាយរងគ្រោះជាច្រើនជាពិសេស ស្ត្រី កុមារ និងជនពិការ។

អូស្ត្រាលីកំពុងគាំទ្រការឆ្លើយតបខាងវិស័យសុខាភិបាលសាធារណៈរបស់កម្ពុជា និងកំពុងជំរុញការចាក់វ៉ាក់សាំងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព មានប្រសិទ្ធភាព និងដោយសមធម៌។ ការគាំទ្រមានទំហំទឹកប្រាក់ចំនួន ៣៥.៧លានដុល្លារអូស្ត្រាលីសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលជាផ្នែកមួយនៃគំនិតផ្តួចផ្តើមអំពីសន្តិសុខផ្នែកសុខាភិបាល និងលទ្ធភាពទទួលបានវ៉ាក់សាំងក្នុងតំបន់របស់យើង ដែលទឹកប្រាក់ ៥២៣លានដុល្លារអូស្ត្រាលី

និងភាពជាដៃគូវ៉ាក់សាំងក្រុមចតុភាគីដែលមានទឹកប្រាក់ ១០០លានដុល្លារអូស្ត្រាលី។ អូស្ត្រាលីកំពុង គាំទ្រប្រព័ន្ធសុខាភិបាលសាធារណៈដើម្បីឱ្យមានភាពរឹងមាំជាងមុន និងកំពុងរួមចំណែកចំពោះការឆ្លើយតបនឹងកូវីដ-១៩របស់កម្ពុជា តាមរយៈវិភាគទានចំនួន ៥០លានដុល្លារអូស្ត្រាលី ដល់គម្រោងលើកកម្ពស់គុណភាពនិងសមធម៌សុខាភិបាល(H-EQIP) ដែលជាមូលនិធិទំនុកចិត្តពីពហុម្ចាស់ជំនួយគ្រប់គ្រងដោយធនាគារពិភពលោក។ គម្រោងលើកកម្ពស់គុណភាពនិងសមធម៌សុខាភិបាល (H-EQIP) កំពុងកែលម្អអគារសុខាភិបាល កំពុងទិញគ្រឿងបរិក្ខារវេជ្ជសាស្ត្រ (រួមមានថយន្តគិលានសង្គ្រោះចំនួន៨០គ្រឿង និងម៉ាស៊ីនជំនួយផ្លូវដង្ហើមចំនួន១១០គ្រឿង) និងកំពុងកែលម្អអគារនិងសម្ភារៈពិសោធន៍នៅវិទ្យាស្ថានជាតិសុខភាពសាធារណៈ(NIPH) ព្រមទាំងនៅខេត្តសៀមរាបនិងបាត់ដំបង ដើម្បីដំឡើងនិងដំណើរការការធ្វើតេស្តម៉ាស៊ីន PCR សម្រាប់កូវីដ-១៩។

ក្នុងក្របខណ្ឌនៃការលើកកម្ពស់ស្ថិរភាព អូស្ត្រាលីបាននិងកំពុងធ្វើការជាមួយទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកទេសរបស់អាស៊ីម៉ង់ហៅថា GIZ ដើម្បីគាំទ្រក្រសួងផែនការក្នុងការអភិវឌ្ឍយន្តការប្រកបដោយតម្លាភាពនិងមានស្តង់ដារមួយសម្រាប់កំណត់អត្តសញ្ញាណជនជាតិខ្មែរដែលក្រីក្រជាងគេ ដែលបន្ទាប់មកពួកគាត់នឹងទទួលបានអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណក្រីក្រ(IDPoor)។

ការគាំទ្រនេះបានធ្វើឱ្យគ្រួសារចំនួន ៦៧៣.៤៨៧ ឬ ប្រជាជនជាតិខ្មែរដែលក្រីក្រជាងគេចំនួន ២,៧លាននាក់ ទទួលបាននូវលទ្ធភាពនៃការផ្លាស់ប្តូរគ្រាអាសន្នដោយសារកូវីដ-១៩។ អូស្ត្រាលីក៏បានធ្វើការជាមួយដៃគូកម្ពុជា ដើម្បីចែកចាយសម្ភារៈការពារខ្លួននិងសម្ភារៈអនាម័យដល់ក្រុមជនងាយរងគ្រោះ ជនពិការ និងស្ត្រីរងនូវអំពើហិង្សាដែរ។

©beast01 via Shutterstock

អូស្ត្រាលីជាមួយដៃគូកម្ពុជាផ្សេងទៀតកំពុងធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីចែកចាយគ្រឿងបរិក្ខារពេទ្យនិងមូលហោរាព្រមទាំងសម្ភារៈចាំបាច់សម្រាប់ការរស់នៅដល់ក្រុមជនងាយរងគ្រោះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ទាក់ទិននឹងការស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ មូលនិធិសម្រាប់ភាពធនធានរបស់យើងបានអនុម័តនូវ «យន្តការផ្តល់មូលនិធិដែលមានភាពបត់បែនមួយ» ជាមួយនិងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ(UNDP) ដោយបានផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសដល់រាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីដឹកនាំគម្រោងជំរុញសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន ដែលមានទំហំប្រហែល ៤.៣% នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ មូលនិធិសម្រាប់ភាពធនធានកំពុងគាំទ្រសហគ្រាសខ្មែរធុនតូចនិងមធ្យម (រួមមាន ធុរកិច្ចជាច្រើនដែលគ្រប់គ្រងដោយស្ត្រី) ដើម្បីបង្កើនធុរកិច្ចរបស់ពួកគេទៅតាមអនុញ្ញាតិ ដើម្បីឱ្យពួកគេអាចបន្តការធ្វើពាណិជ្ជកម្មក្នុងអំឡុងធាតុតក្កាតបាន។ មូលនិធិខាងលើនេះបានបញ្ចូលកំសិករចំនួន ១២០០នាក់ រួចរាល់ហើយទៅក្នុងវេទិកាពាណិជ្ជកម្មមួយប្រព័ន្ធទំន្រឹកអន្តរជាតិ ដែលជួយកសិករឱ្យធានានិរន្តរភាពផ្គត់ផ្គង់និងទាញយកផលប្រយោជន៍ពីធុរកិច្ចខ្លីផងដែរ។

ទាំងអស់នេះគ្រាន់តែជាសមិទ្ធផលដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់មួយចំនួន ដែលបង្ហាញពីតួនាទីរបស់អូស្ត្រាលីជាអ្នកលើកកម្ពស់ដ៏សំខាន់នូវការអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ តាមរយៈកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើការអភិវឌ្ឍរបស់យើង អូស្ត្រាលីកំពុងបង្កើតសាងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញប្រកបដោយបរិយោបន្ន និងចីរភាព។ ជាញឹកញយយើងកំពុងធ្វើការឆ្លើយតបដោយផ្ទាល់ចំពោះអាទិភាពចម្បងជាច្រើន ដែលបានកំណត់នៅក្នុង «ផែនការស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ឆ្នាំ២០២១-២០២៣» របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយធានាថា ការគាំទ្រនេះគឺផ្អែកទៅតាមតម្រូវការជាក់ស្តែង។

II. កម្មវិធីតំបន់និងពហុភាគីពាក់ព័ន្ធ : តួនាទីរបស់យើងជា «អ្នកដែលធ្វើឱ្យមានឥទ្ធិពលជាអតិបរមាលើការអភិវឌ្ឍ»

នៅពេលគំនិតផ្តួចផ្តើមកម្រិតទ្វេភាគី តំបន់ និងសកល ត្រូវបានចងភ្ជាប់យ៉ាងជិតស្និទ្ធ និងត្រូវបានគេរៀបចំគ្រប់គ្រងទៅរកអាទិភាពរួម កិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើការអភិវឌ្ឍ អាចបង្កើតបាននូវលទ្ធផលមួយដែលមានសារៈសំខាន់ សម្រាប់រយៈពេលវែង និងប្រកបដោយភាពទូលំទូលាយ ។ ការចូលរួមជាមួយស្ថាប័នពហុភាគីសំខាន់ៗ ក៏អាចបង្កើនឥទ្ធិពលនៃការគាំទ្ររបស់យើងតាមរយៈធនធានរួម រំលែកនិងវិភាគទានរួមនានាផងដែរ។

អូស្ត្រាលីកំពុងដើរតួនាទី «អ្នកដែលធ្វើឱ្យមានឥទ្ធិពលជាអតិបរមាលើការអភិវឌ្ឍ»នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយការជួយឱ្យសម្រេចបាននូវគោលបំណងនៃការអភិវឌ្ឍតាមរយៈការធ្វើអាទិភាពនូវនីយកម្មនៃធនធាននិងជំនាញពីកម្មវិធីតំបន់និងពហុភាគីរបស់យើង។ កម្មវិធីនេះរួមមាន ភាពជាដៃគូមេតង្គ-អូស្ត្រាលី (MAP) ភាពជាដៃគូសម្រាប់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ (P4I) និងការគាំទ្ររបស់យើងសម្រាប់កម្មវិធីកំណែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (PFMRM) តាមរយៈមូលនិធិពហុម្ចាស់ជំនួយ(MDTF) របស់ធនាគារពិភពលោក។

នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ នាយករដ្ឋមន្ត្រី Scott Morrison បានប្រកាសពីភាពជាដៃគូមេតង្គ-អូស្ត្រាលី (MAP) ដោយបញ្ចូលនូវកញ្ចប់ថវិកាចំនួន ២៣២លានដុល្លារអូស្ត្រាលី ដើម្បីគាំទ្រគម្រោងភាពធននៃសេដ្ឋកិច្ចនិងបរិស្ថានកាន់តែខ្ពស់ឡើង និងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស នៅក្នុងប្រទេសទាំង៥នៅតំបន់មេតង្គ ដែលបច្ចុប្បន្ន ផ្តោតលើប្រទេសកម្ពុជានិងឡាវ។ តាមរយៈការគាំទ្របន្ថែមនៃភាពជាដៃគូមេតង្គ-អូស្ត្រាលី យើងបានផ្តល់មូលនិធិដល់សកម្មភាពថ្មីៗនិងបានពង្រីកសមាសធាតុនៃ កម្មវិធីទ្វេភាគីដែលមានស្រាប់របស់យើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២១ យើងបានផ្តល់ថវិកាចំនួន ៦៥លានដុល្លារអូស្ត្រាលីដល់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីគាំទ្រការធ្វើទំនើបកម្មក្នុងវិស័យកសិកម្មនិងការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មកែច្នៃកសិផលរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ កសិកម្ម គឺជាធាតុដ៏សំខាន់មួយនៃការស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។

អូស្ត្រាលីមានឧត្តមភាពប្រៀបធៀបផ្នែកស្ថាប័នដែលរឹងមាំ និងមានទិដ្ឋភាពវិជ្ជាជីវៈកំណត់ដែលត្រូវបានរៀបចំជាស្រេចនិងមានធនៈចែករំលែកនូវជំនាញនិងបទពិសោធពាក់ព័ន្ធនានាជាមួយសហការីខ្មែររបស់យើង។ ភាពជាដៃគូមេតង្គ-អូស្ត្រាលី(MAP) កំពុងពង្រឹងការភ្ជាប់រវាងស្ថាប័ននិងស្ថាប័ន រវាងរដ្ឋាភិបាលនិងរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបន្តការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្សបន្ថែមទៀតក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ការធ្វើអាទិភាពនូវនីយកម្មនៃធនធានបន្ថែមពីគំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងតំបន់របស់យើង ខណៈប្រកាន់ខ្ជាប់ផងដែរនូវគោលការណ៍បឋមនៃក្នុងបណ្តាកម្មវិធីរបស់យើង អាចជួយឱ្យអូស្ត្រាលីពង្រីកឥទ្ធិពលនៃការអភិវឌ្ឍទៅកាន់តំបន់ដែលត្រូវការការគាំទ្របន្ថែម។ ប្រភេទនៃភាពបត់បែននេះ បានពង្រឹងតួនាទីរបស់យើងជាដៃគូអភិវឌ្ឍមួយដែលមានការឆ្លើយតប ដែលធានាថាវិភាគទានរបស់យើងសមស្របយ៉ាងខ្លាំងទៅ នឹងអាទិភាពដែលកំពុងលេចឡើងរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

«ភាពជាដៃគូសម្រាប់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ»(P4I) របស់យើង គឺជាគំនិតផ្តួចផ្តើមដែលមានទំហំទឹកប្រាក់ ១៤១លានដុល្លារអូស្ត្រាលី ដើម្បីធ្វើជាដៃគូជាមួយរដ្ឋាភិបាលតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ រួមទាំងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយគុណភាព។ P4I ផ្តល់ការគាំទ្រឯកទេសផ្នែកគោលនយោបាយ ច្បាប់ ផែនការ និងលទ្ធកម្ម។ ជាពិសេស P4I ជាក់ចេញនូវអាទិភាពសំខាន់ៗជាគន្លឹះមួយចំនួនសម្រាប់អូស្ត្រាលី ដូចជា សមភាពយេនឌ័រ បរិយាបន្នសង្គម ការកាត់បន្ថយហានិភ័យគ្រោះមហន្តរាយ និងបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ ជាស្នូលនៃ P4I។ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា P4I បានកំពុងគាំទ្រក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីអនុវត្តកំណែទម្រង់គ្រប់គ្រងការវិនិយោគសាធារណៈ និងលើកកម្ពស់ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ-ឯកជន។ P4I ក៏កំពុងពង្រឹងការអភិវឌ្ឍថាមពលកើតឡើងវិញក្នុងប្រទេសកម្ពុជា រួមមាន គំនិតផ្តួចផ្តើមដើម្បីជួយផ្តល់អគ្គិសនីដល់តំបន់

©Athit Perawongmetha via REUTERS

ដែលមិនទាន់បានភ្ជាប់ក្នុងប្រទេសតាមរយៈបណ្តាញអគ្គិសនីតូចៗថ្នាក់ភូមិ។

ការធានាថា កម្មវិធីថ្នាក់តំបន់និងទ្វេភាគីរបស់អូស្ត្រាលីបានសម្របតាមលក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្រ មានន័យថា កិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើការអភិវឌ្ឍរបស់យើង គឺមានច្រើនជាងចំនួននៃផ្នែកនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងអាចបង្កើតឥទ្ធិពលជាក់ស្តែងដើម្បីគាំទ្រកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជា។

ចុងក្រោយនេះ អូស្ត្រាលីក៏មានកម្មវិធីជាច្រើនទៀត ដែលគាំទ្ររាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីផ្តល់សំវាក់កម្មសាធារណៈបានល្អប្រសើរជាងមុន។ កម្មវិធីបែបនេះ គឺជាកម្មវិធីមួយនៃមូលនិធិពហុម្ចាស់ជំនួយ(MDTF)របស់យើង ទៅលើការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ(PFM) និងការផ្តល់សេវាកម្មជាមួយសហភាពអឺរ៉ុបនិងធនាគារពិភពលោក។ មូលនិធិ MDTF កំពុងពង្រឹងកំណែទម្រង់នៃការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈលើប្រាក់ចំណូលនិងការចំណាយទាំងថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់ក្រោមជាតិ។ តាមរយៈប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រពហុភាគីពាក់ព័ន្ធសម្រាប់កម្មវិធីកំណែទម្រង់គោលនយោបាយរបស់

កម្ពុជា យើងកំពុងពង្រឹងវប្បធម៌សហប្រតិបត្តិការនៃការអភិវឌ្ឍន៍ជាមួយដៃគូសំខាន់ៗ។ ការពង្រឹងវប្បធម៌សហប្រតិបត្តិការនេះ អាចឱ្យយើងលើកកម្ពស់ឥទ្ធិពលរួម ជំនាញបច្ចេកទេស និងកម្លាំងប្រមូលផ្តុំរបស់យើង ដើម្បីសម្រេចបានលទ្ធផលប្រកបដោយសារៈសំខាន់ក្នុងកម្រិតនិងវិសាលភាពទូលំទូលាយមួយ។

ស្ថិតក្រោមការដឹកនាំរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី Scott Morrison អូស្ត្រាលីបាននិងកំពុងចូលរួមយ៉ាងសកម្មជាមួយអាស៊ាន។

III. ការធ្វើអតិបរិមាណ «ការទូតប្រទេសអំណាចកណ្តាល(niche diplomacy)» ក្នុងវិស័យកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម និងការអប់រំ

អូស្ត្រាលីមានឧត្តមភាពប្រៀបធៀបក្នុងវិស័យមួយចំនួន រួមមាន កសិកម្មនិង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ។ យើងមានកំណត់ត្រាជ័យជំនះក្នុងការសម្រេចបាន កំណែទម្រង់សេដ្ឋកិច្ចដោយជោគជ័យនិងការជំរុញកំណើនបរិយាបន្ន។ យើងក៏មានចំណាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងផងដែរលើកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចនៃអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដ៏ធំទូលាយ។ យើងក៏មានការប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះការចែករំលែកជំនាញ បច្ចេកទេសរបស់យើងដើម្បីគាំទ្រប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់របស់យើង ដើម្បី ស្វែងរកកំណែទម្រង់ដែលមានបញ្ហាប្រឈម ដែលអាចបើកទូរដំណាក់កាល បន្ទាប់នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដោយកត់សម្គាល់ពីផលប្រយោជន៍ដែលនឹងហូរ ទៅកាន់អូស្ត្រាលី ដែលជាលទ្ធផលបានមកពីការគាំទ្រនេះ។ ក្នុងប្រទេស កម្ពុជា ចំណុចនេះវាជាការឆ្លុះបញ្ចាំងល្អបំផុតនៅក្នុង «ការទូតប្រទេស អំណាចកណ្តាល» បច្ចុប្បន្ន របស់យើង ពោលគឺការគាំទ្រប្រទេសក្នុងវិស័យ នានាដែលយើងពូកែ ដែលរួមមាន កសិកម្ម ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការអប់រំ។

នៅក្នុងក្របខណ្ឌកសិកម្ម អូស្ត្រាលីបាននិងកំពុងគាំទ្រការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម របស់កម្ពុជាតាមរយៈកម្មវិធីខ្សែច្រវាក់តម្លៃកសិកម្មកម្ពុជាដំណាក់កាលទី២ (CAVAC II) ដែលជាការវិនិយោគជំនួយដ៏ធំជាងគេរបស់អូស្ត្រាលីក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា(៤៩.៩ លានដុល្លារអូស្ត្រាលី)។ CAVAC II បានចាប់ផ្តើម ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ និងកសាងលើកេរដំណែលយូរអង្វែងរបស់យើងអំពីជំនួយ និងជំនាញការផ្នែកកសិកម្មក្នុងការគ្រប់គ្រងទឹក ព្រមទាំងវិបលកម្មនិង ការស្រាវជ្រាវកសិកម្ម។ ដោយទទួលស្គាល់បរិយាកាសរបស់កម្ពុជាយ៉ាង ឆាប់រហ័សក្នុងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា CAVAC II បានផ្លាស់ប្តូរពីកម្មវិធីផ្តោតលើខ្សែ ច្រវាក់តម្លៃក្នុងឆ្នាំ២០១៩ ទៅផ្តោតដោយផ្ទាល់ខ្លាំងជាងលើភាព ប្រកួតប្រជែងនិងភាពធន់ផ្នែកកសិកម្មនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលកាន់តែសម្បូរ បែបនោះ។ តាមរយៈ CAVAC យើងបានអភិវឌ្ឍគ្រោងការប្រតិបត្តិការ ពេញលេញចំនួន១០ ដែលផ្តល់ការស្រាវជ្រាវដល់ដី ១៨ ៧៣១ហិកតា ដែលជំរុញផលិត កម្មស្រូវបានច្រើនជាង ១០០ ០០០មេហ្គាតោនប្រចាំឆ្នាំ និងបានផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់គ្រួសារចំនួនប្រមាណ ១២ ០០០គ្រួសារ ដែល បានបង្កើនប្រាក់ចំណូល។ តាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលអូស្ត្រាលីសម្រាប់ ការស្រាវជ្រាវកសិកម្មអន្តរជាតិ យើងក៏កំពុងបង្កើនចំណេះដឹងនិងជំនាញ របស់អូស្ត្រាលីជាអតិបរិមាណដល់ភ្នាក់ងារ និងវិនិយោគក្នុងភាពជាដៃគូ ស្រាវជ្រាវដើម្បីប្រពលវប្បកម្មនិងពិពិធកម្មប្រកបដោយចីរភាពនៃវិស័យ កសិកម្ម។

អំពីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ អូស្ត្រាលីបានជំរុញនូវលទ្ធភាពទទួលបានទឹកស្អាត និងបណ្តាញអគ្គិសនីកាន់តែទូលំទូលាយសម្រាប់គ្រួសារខ្មែរតាមរយៈការ វិនិយោគរបស់យើងដែលមានទឹកប្រាក់ ៤៩.៤លានដុល្លារអូស្ត្រាលី ទៅលើ កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣)។ កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣) បង្កើនការ វិនិយោគឯកជនលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទ្រទ្រង់ទ្រាយតូចក្នុងតំបន់ជនបទ តាមរយៈការផ្តល់ជំនួយឥតសំណងប្រកបដោយការប្រកួតប្រជែងដល់ ក្រុមហ៊ុនឯកជននានា ដែលគ្របដណ្តប់មួយផ្នែកនៃចំណាយលើហេដ្ឋា- រចនាសម្ព័ន្ធ លើមិនដូច្នោះទេ និងគ្មានចំណេញសម្រាប់ក្រុមហ៊ុនឡើយ។ គិតត្រឹមខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣) បានបង្កើនថវិកា រហូតដល់ ៣២លានដុល្លារអូស្ត្រាលីក្នុងការវិនិយោគវិស័យឯកជន ដែល ជំរុញលទ្ធភាពទទួលបានទឹកស្អាតសម្រាប់គ្រួសារជាង ២០០ ០០០គ្រួសារ និងបណ្តាញអគ្គិសនីជាង ១២០ ០០០គ្រួសារ។

កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣) ក៏កំពុងផ្តល់ការគាំទ្រគោលនយោបាយដល់ រដ្ឋាភិបាលដើម្បីជួយអនុវត្តអាទិភាពពាក់ព័ន្ធនឹងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផងដែរ។ ឧទាហរណ៍មួយគឺការគាំទ្រដល់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍(MIST) ដើម្បីអភិវឌ្ឍផែនការវិនិយោគថ្នាក់ខេត្ត (PIP) ដែល វាយតម្លៃទំហំនៃការផ្គត់ផ្គង់បណ្តាញទឹកស្អាតទូទាំងក្នុងខេត្តចំនួន២២របស់ កម្ពុជា។ ការសិក្សាមួយគណនាចំណាយវិនិយោគដើម្បីនាំទឹកដែលបានធ្វើ ប្រព្រឹត្តកម្មដល់ភូមិទាំងអស់ដែលមិនទាន់បានតភ្ជាប់។ ការងារនេះនឹងគាំទ្រ គោលដៅរបស់ប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីសម្រេចបាននូវលទ្ធភាពទទួលបានទឹកស្អាត

©Pring Samrang via REUTERS

បានជាសកលនៅឆ្នាំ២០៣០។ កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣)ក៏កំពុងធ្វើការ ជាមួយក្រសួងវិនិយោគ និងថាមពល ដើម្បីអភិវឌ្ឍការវាយតម្លៃថាមពលកើតឡើង វិញផ្សេងៗនិងយុទ្ធសាស្ត្រសមាហរណកម្ម ដើម្បីធ្វើការរៀបចំផែនការ ថាមពលថ្នាក់ជាតិ និងពន្លឿនការផ្លាស់ប្តូរទៅថាមពលស្អាតរបស់កម្ពុជា។

ចុងក្រោយ ឧត្តមភាពក្នុងវិស័យអប់រំដែលបានទទួលស្គាល់ជាលក្ខណៈ អន្តរជាតិរបស់យើង បានជំរុញផងជាតិខ្មែរច្រើនជាង ៩០០នាក់រួចទៅហើយ ដែលបានទៅបន្តការសិក្សាថ្នាក់ក្រោយឧត្តមសិក្សាក្នុងសាលាវិទ្យាល័យ នានារបស់អូស្ត្រាលី តាមរយៈកម្មវិធីអាហារូបករណ៍ «Australia Awards» ។

បន្ទាប់ពីត្រឡប់ទៅកាន់ប្រទេសកម្ពុជាវិញ អ្នកដែលទទួលបាន អាហារូបករណ៍របស់យើងជាច្រើនប្រកួតប្រជែងជាមួយមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច គួរ ឱ្យកត់សម្គាល់ និងអ្នកជើងឯកសម្រាប់កំណែទម្រង់នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន សង្គមស៊ីវិល និងស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

កសិកម្មគឺជាធាតុចម្បងមួយចំពោះការស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញរបស់ កម្ពុជា។

IV. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន : ការបង្កើនកម្លាំងរបស់អូស្ត្រាលីជាអតិបរមាដើម្បីគាំទ្រការអភិវឌ្ឍកម្ពុជា

សេដ្ឋកិច្ចដែលរឹងមាំនិងមានស្ថិរភាពនៅអូស្ត្រាលីនិងកម្ពុជា គឺផ្តល់ប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមកសម្រាប់ប្រទេសទាំងពីរ។ នៅពេលប្រទេសកម្ពុជាកំពុងដើរឡើងចេញពីកូវីដ-១៩ យើងនឹងបន្តធ្វើការជាមួយសមភាគីពាក់ព័ន្ធដើម្បីធានាថា ការរួមចំណែករបស់យើងនៅតែចំគោលដៅនិងមានប្រសិទ្ធភាព។ អូស្ត្រាលីគឺជាដៃគូដែលមានការឆ្លើយតបនិងប្រកបដោយបរិយាបន្ន ជាអ្នកបង្កើនឥទ្ធិពលជាអតិបរមាលើការអភិវឌ្ឍ និងជាអ្នកគាំទ្រជាប់ជានិច្ចនូវការទូតប្រទេសអំណាចកណ្តាល។ យើងនឹងនៅតែជាមិត្តជិតស្និទ្ធនិង អាចទុកចិត្តបានរបស់កម្ពុជាក្នុងរយៈពេលជាច្រើនទសវត្សរ៍ទៅមុខទៀត ដោយហេតុថា ការវិនិយោគនៅកម្ពុជា គឺជាសមាសធាតុចម្បងមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រគោលនយោបាយការបរទេសរបស់យើង និងអនាគតនៃភាពជាដៃគូដ៏ធំទូលាយជាមួយអាស៊ីអាគ្នេយ៍របស់អូស្ត្រាលី។

©Leonid Altman via Shutterstock

សេដ្ឋកិច្ចដែលរឹងមាំនិងមានស្ថិរភាពនៅអូស្ត្រាលីនិងកម្ពុជា គឺផ្តល់ប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមកសម្រាប់ប្រទេសទាំងពីរ

IV. ទស្សនវិស័យ

1. តួនាទីរបស់ជប៉ុននៅក្នុងអន្តរកាលតំបន់មេគង្គ : ទិដ្ឋភាពនៃការចូលរួមសេដ្ឋកិច្ច

SASAKI Keiichiro

លោក SASAKI Keiichiro គឺជាលេខាធិការទី២ នៃស្ថានទូតជប៉ុនប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា ហើយកំពុងដឹកនាំការងារស្តីពីការទូតពហុភាគី រួមមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអាស៊ាននិងមេគង្គ។ លោកក៏ជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៅមជ្ឈមណ្ឌលអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក Daniel K Inouye សម្រាប់ការសិក្សាស្តីសុខ (DKI APCSS)។ លោកទទួលបានបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែកច្បាប់និងការទូតពី សាលាច្បាប់និងការទូត Fletcher នៅសាកលវិទ្យាល័យ Tufts និងបរិញ្ញាបត្រច្បាប់ពីសាកលវិទ្យាល័យតូក្យូ។

* អត្ថបទនេះមិនផ្តល់ការវាយតម្លៃរបស់រដ្ឋាភិបាលជប៉ុនទេ។

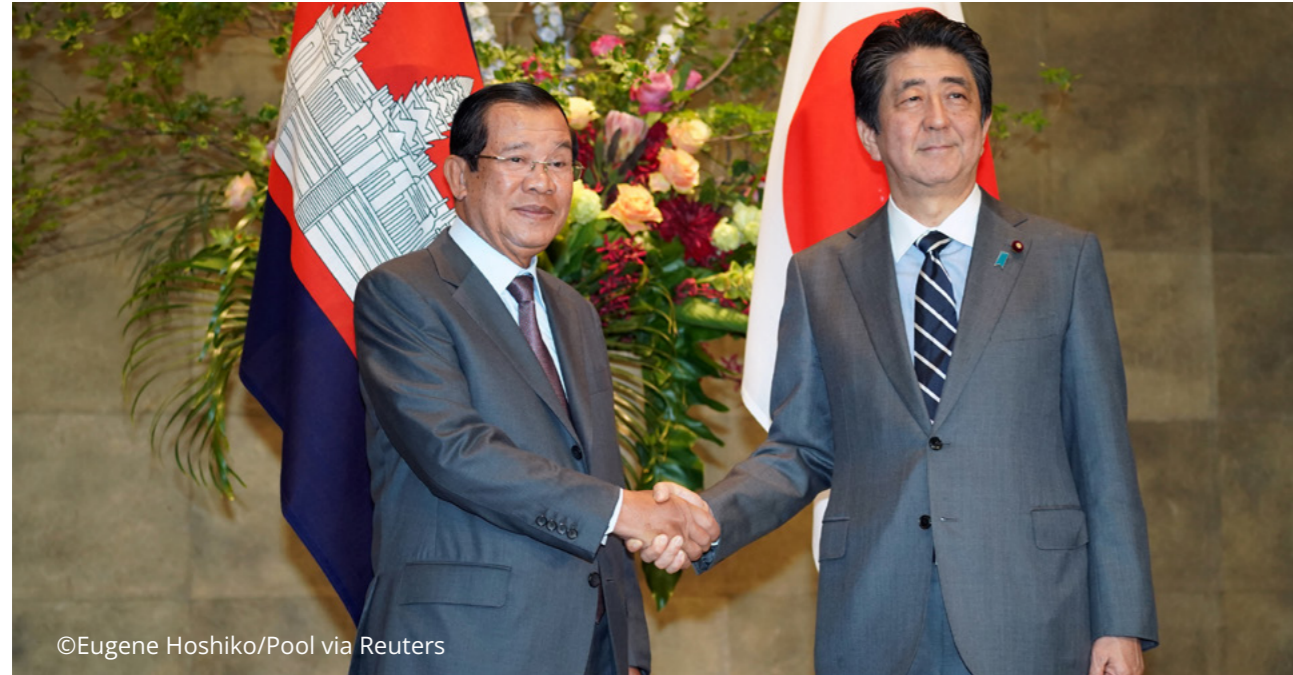
តួនាទីដែលប្លែកពីគេរបស់ជប៉ុនក្នុងតំបន់មេគង្គ គឺមានបី : (១)ធ្វើការដោយមានសហប្រតិបត្តិការជាមួយប្រទេសតំបន់មេគង្គដើម្បីកសាងតំបន់មេគង្គសេរីនិងបើកចំហ ក្នុងពេលប្រឈមនឹងជម្លោះភូមិសាស្ត្រនយោបាយដែលកាន់តែកើនឡើងនិងបញ្ហាប្រឈមថ្មីពាក់ព័ន្ធនឹងជំងឺកូវីដ-១៩ (២)រួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍរយៈពេលវែងរបស់ប្រទេសតំបន់មេគង្គ និង(៣)គោរពនិងគាំទ្រគំនិតផ្តួចផ្តើមនានាដែលបានបង្កើតដោយខ្លួនឯងរបស់តំបន់។

©Athit Perawongmetha via REUTERS

តំណាងអាស៊ានចតុប្បជានុរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសជប៉ុន Taro Kono អំឡុងកិច្ចប្រជុំរបស់រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសមេគង្គ-ជប៉ុន ក្នុងទីក្រុងបាងកក ប្រទេសថៃ កាលពីថ្ងៃទី៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩។

ពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចទីមួយ ទន្ទេរមេត្តមានទីតាំងនៅចំកណ្តាលនៃតំបន់កណ្តាលប៉ាស៊ីហ្វិក និងអាចនាំឱ្យតំបន់ធ្វើជាមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចដ៏ខ្លាំងក្លាមួយ។ ដោយសារជម្លោះភូមិសាស្ត្រនយោបាយកាន់តែមានលក្ខណៈខ្លាំងឡើងនិងបញ្ហាប្រឈមថ្មីៗលេចឡើង ទើបសារៈសំខាន់ក្នុងការពង្រឹងគោលការណ៍ចម្បងនៅក្នុងតំបន់ដូចជា នីតិវិធី ការបើកចំហ តម្លាភាព និងបរិយាបន្ន ក៏កំពុងតែកើនឡើងដែរ។ ប្រទេសជប៉ុនបាននិងកំពុងធ្វើការជាតិច្នុងការប្រមូលមតិប្រទេសតំបន់ទន្ទេរមេត្តមានដើម្បីកសាងតំបន់ មេត្តមានសេរីនិងបើកចំហមួយ។ ដើម្បីនាំបុគ្គលិកឱ្យតំបន់ដ៏ធំទូលាយនេះព្រមទាំងគោរពមជ្ឈមណ្ឌលនិងឯកភាពរបស់អាស៊ានផង យើងនឹងបន្តធ្វើសហប្រតិបត្តិការក្នុងការធានាភាពស្ថិតស្ថេររបស់អន្តរជាតិផ្នែកលើច្បាប់ នីតិវិធី សេរីភាពនាវាចរ និងការលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជកម្មសេរី។ ការផ្តោតលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់យើង រួមមានការពង្រឹងការភ្ជាប់ ការរួមចំណែកចំពោះការអភិវឌ្ឍតំបន់ដែលសេរីនិងបើកចំហ តាមរយៈគម្រោងនានាដូចជា ការអភិវឌ្ឍចំណតកុងតឺន័រថ្មីមួយសម្រាប់កំពង់ផែព្រះសីហនុ និងផ្លូវជាតិលេខ១ និងលេខ៥ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

©Eugene Hoshiko/Pool via Reuters

នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន សែន បានចាប់ដៃជាមួយនាយករដ្ឋមន្ត្រីជប៉ុន ស៊ិនហ្សូ អាបេ មុនពិសាអាហារច្ងៃត្រង់នៅដល់នៅឯស្នាក់ការរបស់លោក អាបេ ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ប្រទេសជប៉ុន កាលពីថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩។

សម្រាប់ចំណុចទីពីរ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចរបស់ជប៉ុនជាមួយប្រទេសតំបន់មេត្តមាន សង្គមតំបន់ក៏មានឱកាសអ្នកច្រើនៗតែងតែប្រើប្រាស់ ដើម្បីបង្កើនភាពធន់របស់តំបន់។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះ នឹងរួមចំណែកដល់សមាហរណកម្មអាស៊ាននិងការបង្កើតសហគមន៍អាស៊ានដ៏រឹងមាំមួយ។ ទាក់ទិននឹងការលើកកម្ពស់ការភ្ជាប់ ជប៉ុនបានប្តេជ្ញាចិត្ត មិនត្រឹមតែចំពោះការកសាងផ្លូវនិងស្ពានប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងពង្រឹងលំហូរទ្រទិសនៃមនុស្ស និងទំនិញ ដូចជា ការធ្វើឱ្យសេរីឡើងនៃនីតិវិធី ការត្រួតពិនិត្យទំនិញរបស់គយនៅតាមព្រំដែន និងការសម្រួលការដឹកជញ្ជូនទំនិញ។ លើសពីនេះទៀត ដោយប្រជាជនរបស់បណ្តាប្រទេសនៅតំបន់មេត្តមាន ទទួលបានប្រយោជន៍ពីការភ្ជាប់ដែលប្រសើរឡើងនេះ ទើបយើងក៏ឱ្យតម្លៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនៅក្នុង វិស័យអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្សផងដែរ។

ឧទាហរណ៍មួយទៀតនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់យើង គឺការគាំទ្រសម្រាប់ប្រព័ន្ធធានា ដែលជាផ្ទាំងខ្នងនៃប្រព័ន្ធប្រាក់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែលអនុញ្ញាតការផ្ទេរមូលនិធិដោយប្រើប្រាស់លេខទូរស័ព្ទ និងខ្សែអក្សរ(QR Code) ព្រោះបរិវេញកម្ម ឌីជីថល បន្តត្រូវបានពង្រឹង ដោយធាតុធាតុត្រួតពិនិត្យ កូដ-១៩។

ប្រព័ន្ធនេះត្រូវបានអភិវឌ្ឍដោយក្រុមហ៊ុនបណ្តាក់ទុនជប៉ុននិងជាក់ចេញជាធរមានដោយធនាគារជាតិកម្ពុជា។ ក្រុមការងារជប៉ុន រួមមានទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិជប៉ុន(JICA) បច្ចុប្បន្នកំពុងធ្វើការដាក់តាំង

បង្ហាញដើម្បីលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធធានា។ គំនិតផ្តួចផ្តើមនេះនឹងជួយលើកកម្ពស់បរិយាបន្នកម្មហិរញ្ញវត្ថុក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ធ្វើឱ្យការផ្លាស់ប្តូរសង្គមរយៈពេលវែង និងដើរជាគំរូអនាគតមួយសម្រាប់តំបន់និងក្រៅតំបន់។

លើសពីនេះ ជប៉ុនគាំទ្រសមិទ្ធផលរបស់គោលការណ៍ធានារ៉ាប់រងសុខភាពជាសកល(UHC)។ ក្នុងពេលការផ្ទុះរោគរាតត្បាតកូវីដ-១៩ ការសម្រេចបានគោលការណ៍ធានារ៉ាប់រងសុខភាពជាសកល ដែលបញ្ជូលការទប់ស្កាត់និងការតាមដានដែលមានភាពស្របគ្នា និងការឆ្លើយតបចំពោះភាពអាសន្នផ្នែកសុខភាពសាធារណៈ គឺមានសារៈសំខាន់សម្រាប់សុខភាពនិងសន្តិសុខមនុស្សទាំងអស់គ្នា ជាពិសេសការត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងរោគរាតត្បាត ពេលអនាគត។ យើងបាននិងកំពុងធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការតាមរយៈការផ្តល់ថ្នាំវាក់សាំងដែលផលិតនៅប្រទេសជប៉ុន ព្រមទាំងបរិក្ខារវេជ្ជសាស្ត្រនិងជំនួយបច្ចេកទេសតាមរយៈទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិជប៉ុន(JICA) ដោយហេតុនេះ ទើបយើងសង្ឃត់ធ្ងន់អំពីសារៈសំខាន់ក្នុងការពង្រឹងប្រព័ន្ធសុខាភិបាលរយៈពេលវែង។

ការស្រាវជ្រាវកសិកម្ម។ ដោយទទួលបានសំរេងវិញកម្មវិធីនានាសម្រាប់យ៉ាងនាបំប៉នស្រែកម្ពុជា CAVAC II បានផ្លាស់ប្តូរពីកម្មវិធីផ្តោតលើខ្សែច្រវាក់តម្លៃក្នុងឆ្នាំ២០១៩ ទៅផ្តោតដោយផ្ទាល់ខ្លាំងជាងលើភាពប្រកួតប្រជែងនិងភាពធន់ផ្នែកកសិកម្មនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលកាន់តែសម្បូរ

បែបនោះ។ តាមរយៈ CAVAC យើងបានអភិវឌ្ឍគ្រោងការប្រតិបត្តិការពេញលេញចំនួន១០ ដែលផ្តល់ការស្រោចស្រពដល់ដី ១៨ ៧៣១ហិកតា ដែលជំរុញផលិតកម្មស្រូវបានច្រើនជាង ១០០ ០០០មេត្រតោនប្រចាំឆ្នាំ និងបានផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់គ្រួសារចំនួនប្រមាណ ១២ ០០០គ្រួសារ ដែលបានបង្កើនប្រាក់ចំណូល។ តាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលអរ្យស្ថាប៊ីសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវកសិកម្មអន្តរជាតិ យើងក៏កំពុងបង្កើនចំណេះដឹងនិងជំនាញរបស់អ្នកស្រាវជ្រាវជាអតិបរមាដល់ភ្នាក់ងារ និងវិនិយោគក្នុងភាពជាដៃគូស្រាវជ្រាវដើម្បីប្រពលវប្បកម្មនិងពិពិធកម្មប្រកបដោយចីរភាពនៃវិស័យកសិកម្ម។

អំពីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ អ្នកស្រាវជ្រាវបានជំរុញទ្រព្យទទួលបានទឹកស្អាតនិងបណ្តាញអគ្គិសនីកាន់តែទូលំទូលាយសម្រាប់គ្រួសារខ្មែរតាមរយៈការវិនិយោគរបស់យើងដែលមានទឹកប្រាក់ ៤៩.៤លានដុល្លារអរ្យស្ថាប៊ី ទៅលើកម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣)។ កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣) បង្កើនការវិនិយោគឯកជនលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទ្រង់ទ្រាយតូចក្នុងតំបន់ជនបទ

តាមរយៈការផ្តល់ជំនួយឥតសំណងប្រកបដោយការប្រកួតប្រជែងដល់ក្រុមហ៊ុនឯកជននានា ដែលគ្របដណ្តប់មួយផ្នែកនៃចំណាយលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ បើមិនដូច្នោះទេ នឹងគ្មានចំណេញសម្រាប់ក្រុមហ៊ុនឡើយ។ គិតត្រឹមខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣) បានបង្កើនចំណូលរួមដល់ ៣២លានដុល្លារអរ្យស្ថាប៊ីក្នុងការវិនិយោគវិស័យឯកជន ដែលជំរុញលទ្ធភាពទទួលបានទឹកស្អាតសម្រាប់គ្រួសារជាង ២០០ ០០០គ្រួសារនិងបណ្តាញអគ្គិសនីជាង ១២០ ០០០គ្រួសារ។

កម្មវិធីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ(៣) ក៏កំពុងផ្តល់ការគាំទ្រគោលនយោបាយដល់រដ្ឋាភិបាលដើម្បីជួយអនុវត្តអាទិភាពពាក់ព័ន្ធនឹងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផងដែរ។ ឧទាហរណ៍មួយគឺការគាំទ្រដល់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍(MISTI) ដើម្បីអភិវឌ្ឍផែនការវិនិយោគថ្នាក់ខេត្ត (PIP) ដែលវាយតម្លៃទំហំនៃការផ្គត់ផ្គង់បណ្តាញទឹកស្អាតទាំងក្នុងខេត្តចំនួន២២របស់កម្ពុជា។ ការសិក្សាមួយគណនាចំណាយវិនិយោគដើម្បីនាំទឹកដែលបានធ្វើប្រព្រឹត្តកម្មដល់ភូមិទាំងអស់ដែលមិនទាន់បានតភ្ជាប់។ ការងារនេះនឹងគាំទ្រ

©Dado Ruvic/llustration via REUTERS

ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលវាក់សាំង AstraZeneca លើកដំបូង (ចំនួន ៣៣២ ០០០ដូស ក្នុងចំណោមចំនួនសរុប ១លានដូស) ដែលបានបរិច្ចាគដោយប្រទេសជប៉ុន កាលពីថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១។

ពាក់ព័ន្ធចំណុចចុងក្រោយ ខណៈជម្លោះភូមិសាស្ត្រនយោបាយមានការកើនឡើង ហើយទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចនិងពាណិជ្ជកម្មប្រជាជនកាន់តែអស្ចារ្យ យើងសង្ឃឹមថា តំបន់មេត្តមាននឹងបិទនូវទ្វារគ្រប់គ្រាន់ មិនរងឥទ្ធិពលនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចរបស់មហាអំណាចនោះទេ។ តាមទិដ្ឋភាពនេះ យុទ្ធសាស្ត្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច អាចយ៉ាងអំខ្លះចៅប្រាយ៉ា-មេត្ត (ACMECS) គឺជាឧទាហរណ៍មួយនៃគ្របខណ្ឌរបស់តំបន់ដីមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការជម្នះបញ្ហាប្រឈមភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងការធ្វើឱ្យការតភ្ជាប់សេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងតំបន់មានភាពស្របគ្នាឡើង។ ដូចបានលើកឡើងនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រភ្នំពេញ២០១៨ ជប៉ុនឱ្យតម្លៃយ៉ាងខ្ពស់លើ ACMECS និងដោយជឿជាក់ថា កម្លាំងរួមបញ្ចូលគ្នាទៅវិញទៅមករវាងយុទ្ធសាស្ត្រនេះនិងគ្របខណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេត្ត-ជប៉ុន នឹងមានប្រសិទ្ធភាព។

ជប៉ុនមិនស្ទាក់ស្ទើរដើម្បីបង្ហាញអំពីគំនិតស្មោះត្រង់របស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាដែលចាក់ទុកថា ពិតជាមានអត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតំបន់

មេត្ត ដោយសារជប៉ុនឱ្យតម្លៃលើចំណងវិវាងជប៉ុននិងប្រទេសតំបន់មេត្ត និងស្វែងរកបង្កើតសម្ព័ន្ធភាពដែលចង់ដោយមិត្តភាពនិងទំនុកចិត្តដ៏ជ្រាលជ្រៅ។ ការណ៍ដែលជប៉ុនបង្ហាញបែបនេះ គឺដោយសារជប៉ុនជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំថា តំបន់មេត្តមានអាចធ្វើជាអ្នកកាន់គប់ភ្លើង សម្រាប់សណ្តាប់ធ្នាប់អន្តរជាតិដែលសេរីនិងបើកចំហ ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើគោលការណ៍នីតិវិធី ការបើកចំហ តម្លាភាព និងបរិយាបន្ន ព្រមទាំងការធ្វើជាមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចមួយដែលនាំមកនូវការរីកចម្រើនដល់តំបន់និងក្រៅតំបន់ថែមទៀត។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ស្ងើចសរសើរចំពោះការអភិវឌ្ឍដ៏រឹងមាំរបស់តំបន់កំឡុងការស្តាប់នូវរបស់ខ្ញុំក្នុងប្រទេសកម្ពុជានិងការធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់ប្រទេសតំបន់មេត្តផ្សេងៗទៀត។ ជប៉ុនបានធ្វើជាដៃគូរយៈពេលវែងប្រកបដោយសារប្រយោជន៍ជាមួយប្រទេសតំបន់មេត្ត ហើយនិងបន្តធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយតំបន់ដើម្បីអភិវឌ្ឍភាពខ្លាំងរបស់ខ្លួនបន្ថែមទៀត។ យើងនឹងបន្តឱ្យតម្លៃចំណងដ៏រឹងមាំជាមួយប្រទេសនីមួយៗនិងគោរពគាំទ្រគំនិតផ្តួចផ្តើមដែលបង្កើតដោយខ្លួនឯងរបស់តំបន់មេត្ត។

2. ភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចនៃទំនាក់ទំនងរវាងសហរដ្ឋអាមេរិកនិងចិន : តើទំនាក់ទំនងនេះមានន័យដូចម្តេចសម្រាប់អាស៊ាន?

Koki Shigenoi

Koki Shigenoi គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៅនាយកដ្ឋានអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក មូលនិធិ ខុនហ្គាំង អាជិនណៅអ៊ែរ។ លោកគឺជាអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅក្នុងកម្មវិធី ភាពជាដៃគូជប៉ុន-សហរដ្ឋអាមេរិក នៃវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវសម្រាប់សន្តិភាព និងសន្តិសុខ(ប្រទេសជប៉ុន)។

David Merkle

David Merkle គឺជាមន្ត្រីការិយាល័យការងារផ្នែកប្រទេសចិន នៅផ្នែក អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក នៃមូលនិធិ ខុនហ្គាំង អាជិនណៅអ៊ែរ។

មិនមានពេលត្រូវស្តាប់ទេ

ក្នុងរយៈពេល១៥ឆ្នាំចុងក្រោយ ប្រទេសក្នុងអាស៊ានបានទទួលនូវកំណើនដ៏ខ្លាំងនៃវប្បធម៌និងបានរួមចំណែកមួយភាគធំនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក។ សម្រាប់ទាំងសហរដ្ឋអាមេរិកនិងចិន សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ជាគោលដៅនាំចេញនិងមជ្ឈមណ្ឌលផលិតកម្មសម្រាប់ខ្សែចង្កាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល របស់ពួកគេ។ ជាមួយនឹងតួនាទីដែលកាន់តែធំឡើងរបស់ចិនក្នុងនាមជាមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ សេដ្ឋកិច្ចតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ក៏បានក្លាយជាទីតាំង សាកលរូងសម្រាប់មហិច្ឆតាជាសកលរបស់វិនិយោគិនចិន ដែលស្វែងរកធ្វើអន្តរជាតិបន្ថែមនូវឥរិយាបថរបស់ពួកគេនិងកសាងសមត្ថភាពនៅក្នុង វិស័យនានា ដូចជាថាមពលនិងពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក។

©Athit Perawongmetha via REUTERS

រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសចិន Wang Yi ចូលរួមកិច្ចប្រជុំថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រីអាស៊ាន-ចិន ក្នុងទីក្រុងបាងកក ប្រទេសថៃ កាលពីថ្ងៃទី៣១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩។

©Jonathan Ernst via REUTERS

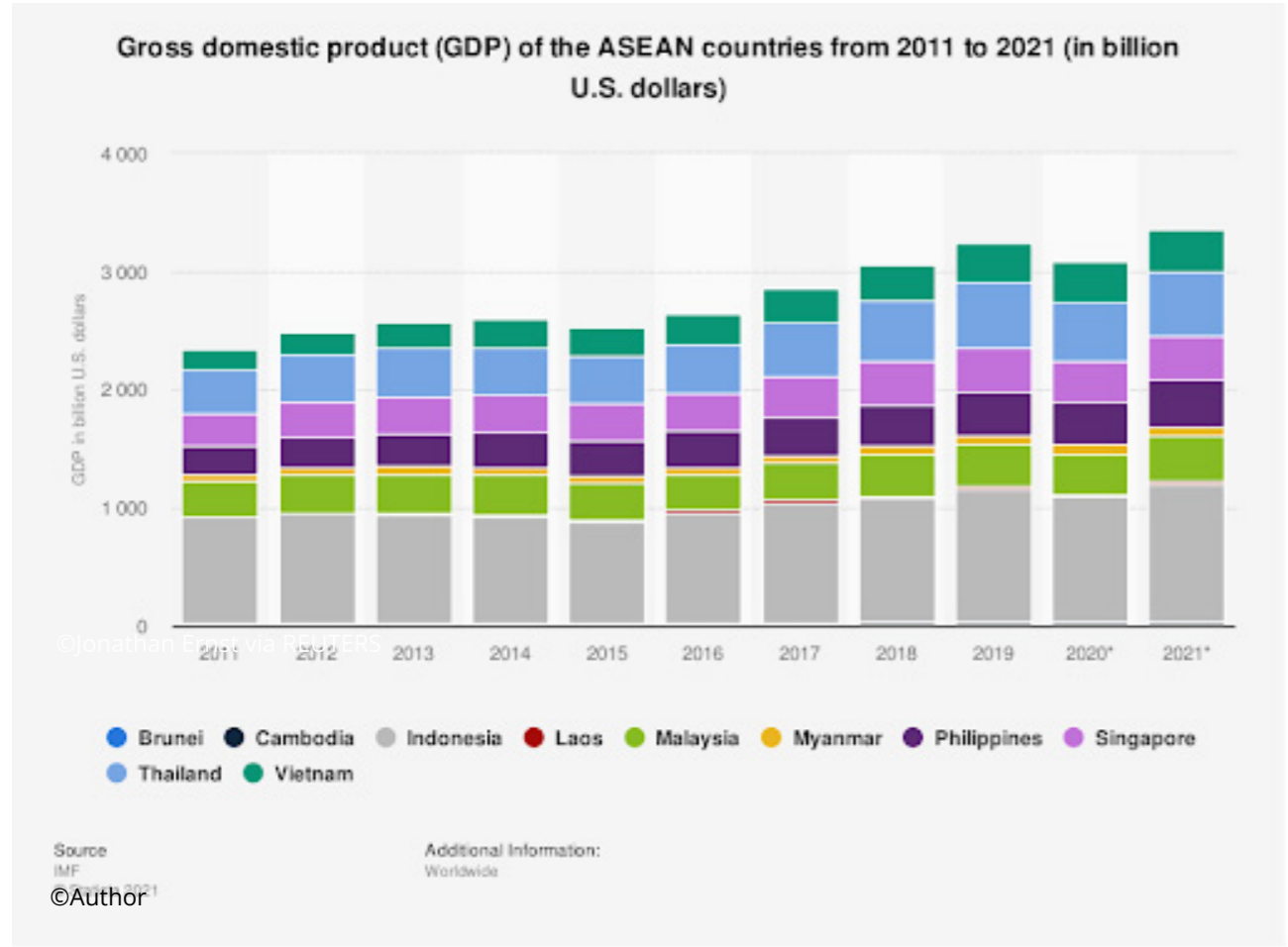
ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ចូ បៃដិន បានចូលរួមតាមប្រព័ន្ធនិមិត្តក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន ពីសាលប្រជុំមួយក្នុងសេករីមាន ក្នុងទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន សហរដ្ឋអាមេរិក កាលពីថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២១។

ការកើនឡើងនៃតំបន់ជម្លោះដែលមានសក្តានុពល

សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មរវាងសហរដ្ឋអាមេរិកនិងចិន ដែលបានចាប់ផ្តើមក្នុងឆ្នាំ២០១៨ ហាក់បីដូចជាបានដល់កំណត់ជាមួយនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពី កិច្ចសន្យា ពាណិជ្ជកម្មដំណាក់កាលទីមួយ កាលដើមឆ្នាំ២០២០។ ថ្វីបើមានលក្ខណៈបែបនេះក៏ដោយ វឌ្ឍនភាពបែបនេះបានប្រែក្លាយជាលក្ខណៈបណ្តោះអាសន្នប៉ុណ្ណោះ ដោយនៅតែមានការកំណត់ជាប់អត្រាពន្ធផ្សេងៗរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ជម្លោះសេដ្ឋកិច្ចកំពុងបន្តរវាងមហាអំណាចទាំងពីរនេះ បានរាលដាលទៅដល់ផ្នែកភូមិ សាស្ត្រនយោបាយនិងភូមិសាស្ត្របច្ចេកវិទ្យា។ នៅថ្ងៃដំណាលគ្នាដែលអូស្ត្រាលី ចក្រភពអង់គ្លេស និងសហរដ្ឋអាមេរិក បានប្រកាស សម្ព័ន្ធថ្មីដែលផ្តោតលើ សន្តិសុខ ដែលហៅឈ្មោះយ៉ាងសក្តិសមថា «AUKUS» ចិនដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលសំខាន់នៃសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងតំបន់(RCEP) បានដាក់ពាក្យ ចូលរួមជាសមាជិកកិច្ចព្រមព្រៀងវឌ្ឍនភាពនិងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មប៉ាស៊ីហ្វិក(CPTPP)។ រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនបានធ្វើការតវ៉ាគ្នាមៗ ចំពោះការដាក់ពាក្យរបស់រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំង ប៉ុន្តែស្ថាពរនៃការដាក់ពាក្យរបស់រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងតៃប៉ិ មួយសប្តាហ៍ក្រោយមកទៀតនៅពេលកោះតៃវ៉ាន់បាន ដាក់ពាក្យសុំបន្តសម្ព័ន្ធជាមេមត់នោះ។ ការពិចារណាពីភូមិសាស្ត្រនយោបាយកំពុងតែបង្កើតនូវចន្លោះពាណិជ្ជកម្មក្នុងតំបន់កាន់តែខ្លាំង។ ស្ថិតក្រោមជំរកដែល កំពុងលេចឡើងទាំងនេះ ប្រទេសអាស៊ានត្រូវបានបង្ខំឱ្យស្វែងរកការរៀបចំថ្មីមួយ ដើម្បីនាំផ្លូវនៅចន្លោះមហាអំណាចទាំងពីរដោយមិនបោះបង់ចោលនូវ ផលប្រយោជន៍ចម្បងរបស់ពួកគេឡើយ។

ផលប៉ះពាល់របស់សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មលើអាស៊ាន

ផ្ទុយទៅនឹងការរំពឹងទុកទាំងអស់ ដូចបានបង្ហាញខាងក្រោមក្នុងរូបភាពទី១ សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានបានបន្តលូតលាស់អំឡុងសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក-ចិន និងពេលមានធាតុរាតត្បាតកូវីដ-១៩។ យោងតាម Mao និង Gørg សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសដែលរងប៉ះពាល់ខ្លាំងក្លាជាងគេ គឺសហភាពអឺរ៉ុប កាណាដា និងម៉ិកស៊ិក ដោយសារការនាំចូលពីចិនទំនងជាត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាអន្តរការីសម្រាប់ផលិតផលដែលផលិតនៅសហរដ្ឋអាមេរិក ហើយបន្ទាប់មកនាំចេញទៅកាន់ប្រទេសទីបី។ បើនិយាយឱ្យច្រើន ការដំឡើងពន្ធលើការនាំចូលរបស់ចិននៅសហរដ្ឋអាមេរិក ត្រូវបានចាត់ទុកថា បង្កនូវផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានក្នុងស្រុកយ៉ាងខ្លាំងទាក់ទងនឹងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច។ ផ្ទុយទៅវិញ ការសិក្សាមួយទៀតបង្ហាញថា ប្រទេសមួយចំនួន ដូចជា វៀតណាម តៃវ៉ាន់ និងម៉ាឡេស៊ី ថែមទាំងទទួលបានផលចំណេញពីសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មទៀតផង។ ឧទាហរណ៍ អ្នកសង្កេតការណ៍មួយបានរកឃើញថា ជប៉ុននិងកូរ៉េខាងត្បូងអាចទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការផ្លាស់ប្តូរនៃតម្លៃការនាំចូលរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក។ ទោះបីក្នុងករណីណាក៏ដោយ ប្រទេសអាស៊ានទំនងជាបានទទួលផលជាគ្រប់យ៉ាងក្នុងការរក្សាការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសន្សំមៗ អំឡុងរយៈពេលនេះ ដែលបង្ហាញថា ផលប៉ះពាល់របស់សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មលើម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍មានកម្រិត។

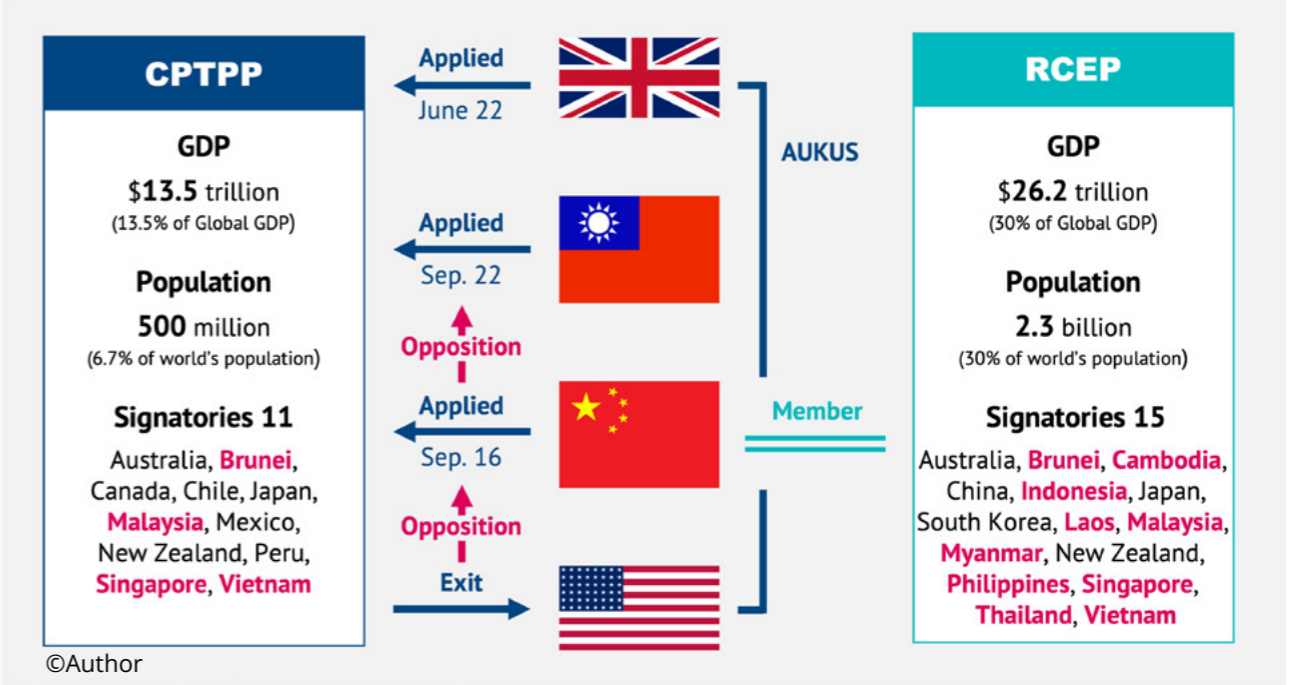

រូបភាពទី១ : ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប(GDP) របស់ប្រទេសសមាជិកអាស៊ានពីឆ្នាំ២០១១ ដល់ឆ្នាំ២០២១(គិតជាប៊ីលានដុល្លារ)។

តើការចូលរួមក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងវឌ្ឍនភាពនិងគ្រប់គ្រងជ្រោយសម្រាប់ភាពជាដៃគូអន្តរ ប៉ាស៊ីហ្វិក(CPTPP) របស់ចិនអាចដោះស្រាយសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មទេ ?

នៅពាក់កណ្តាលខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២១ ខណៈសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក-ចិនកំពុងដំណើរការភាពជាប់គាំង រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងបានដាក់ពាក្យ ចូលរួមក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងវឌ្ឍនភាពនិងគ្រប់គ្រងជ្រោយសម្រាប់ភាពជាដៃគូអន្តរប៉ាស៊ីហ្វិក(CPTPP) ។ លោក Petri និង Plummer បានលើកហេតុផលថា ការចូល នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ចិន «អាចដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមជាច្រើនដែលបង្កើតឡើងដោយសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មដែលកំពុងបន្ត»។ ជាការណែនាំ ក្តីសង្ឃឹមត្រូវ បានដាក់ឱ្យដំណើរការថា ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងបានចុះហត្ថលេខាកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីដែលបានឈានទៅដល់សមាជិកកិច្ចព្រមព្រៀង វឌ្ឍនភាពនិងគ្រប់គ្រងជ្រោយសម្រាប់ភាពជាដៃគូអន្តរប៉ាស៊ីហ្វិក(CPTPP) វាអាចបញ្ចប់ការដំឡើងពន្ធដែលជាការសងសឹកគ្នានិងផ្តល់នូវការលើកទឹកចិត្តជាវិជ្ជមាន មួយចំពោះសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក។ ទោះបីយ៉ាងណា ដើម្បីចូលរួមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ចិនត្រូវការអនុម័តដោយប្រទេសហត្ថលេខីទាំង១១ ត្រូវដោះស្រាយលំហូរ ទិន្នន័យឆ្លងព្រំដែន និងត្រូវធ្វើកំណែទម្រង់ចំពោះសហគ្រាសគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋរបស់ខ្លួន និងបំពេញស្តង់ដារការងារអន្តរជាតិ។

ខណៈរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន ដូចជា ម៉ាឡេស៊ី សិង្ហបុរី និងព្រុយណេ ស្វាគមន៍ចំណាប់អារម្មណ៍របស់ចិនក្នុងការចូលរួមកិច្ចព្រមព្រៀងវឌ្ឍនភាពនិងគ្រប់គ្រងជ្រោយ សម្រាប់ភាពជាដៃគូអន្តរប៉ាស៊ីហ្វិក(CPTPP) អូស្ត្រាលីនិងជប៉ុនប្រកាន់នូវជំហរច្របូកច្របល់ប្រយ័ត្នជាង។ ដោយច្រកពាណិជ្ជកម្មបានបង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងក្នុង ការចូលរួមកិច្ចព្រមព្រៀង សេតវិមានបានប្រឆាំងនឹងសមាជិកភាពរបស់ចិន ហើយសម្ព័ន្ធមិត្ត AUKUS ដែលទើបរីកចម្រើន ក៏បានលេចឡើង ដូច្នេះ វានៅតែមានភាព មិនច្បាស់លាស់ ត្រង់ចំណុចនេះថា តើចុងក្រោយចិននឹងចូលរួមកិច្ចព្រមព្រៀង CPTPP បានដែរឬទេ។

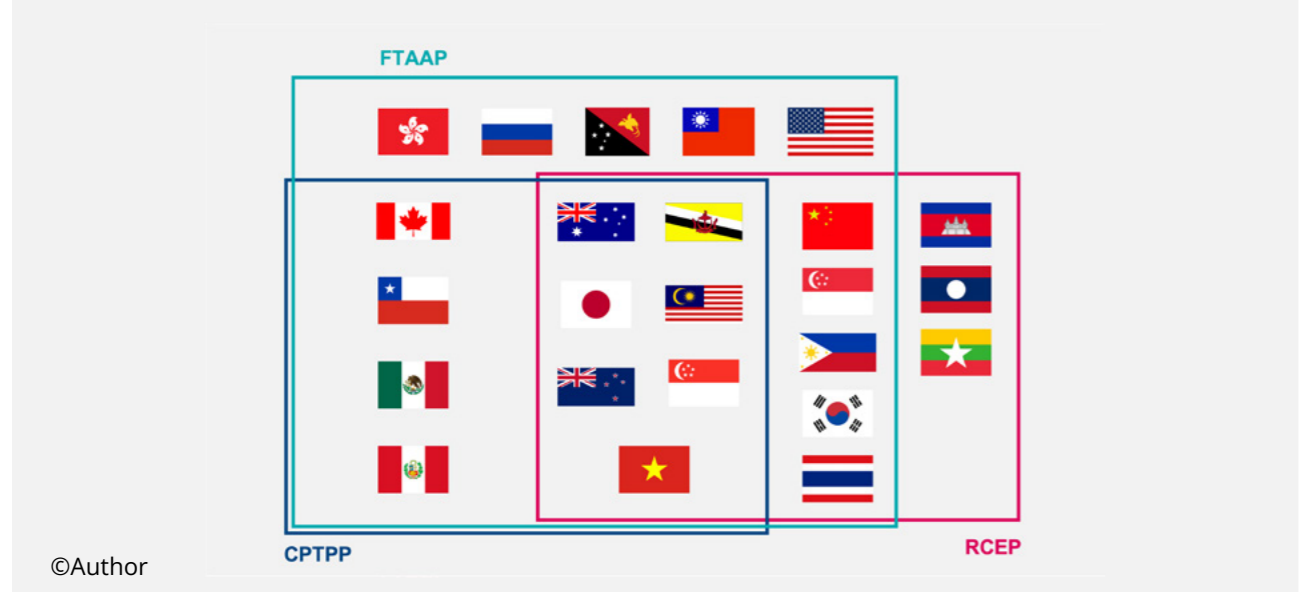
រូបភាពទី២ : ការអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង CPTPP។ ច្រកពាណិជ្ជកម្មបានចុះហត្ថលេខាកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីជាមួយរដ្ឋសមាជិក CPTPP ទាំង៩។ ប្រសិនបើចិននាំចូលរបស់ច្រកពាណិជ្ជកម្មដំណើរការទៅមុខ វានឹងកំណត់តម្លៃសម្រាប់កិច្ចពិភាក្សាការដាក់ចូលរបស់ចិន និងតៃវ៉ាន់។ យ៉ាងណាមិញ ភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់គ្រងជ្រោយក្នុងតំបន់(RCEP)និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២។

មាតិកាសម្រាប់អាស៊ាន...ដំណើរឆ្ពោះទៅរកក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ថ្មីមួយឬ ?

សម្រាប់អាស៊ាន ជម្រើសដែលសមហេតុសមផលជាងគេ ហាក់ដូចជាកំពុងដើរតួនាទីជា «អ្នករក្សាតុល្យភាព» នៅក្នុងតុល្យភាពអំណាចក្នុងតំបន់ថ្មី ដែលត្រូវបាន កំណត់លក្ខណៈដោយការប្រកួតប្រជែងរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក-ចិន ជាពិសេស ចាប់តាំងពីការប្រឈមមុខរវាងសម្ព័ន្ធមិត្ត AUKUS និងចិន នឹងនៅតែជាការដំណើរ ឥទ្ធិពលជាយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលវែង នៅក្នុងតំបន់តំបន់ប៉ាស៊ីហ្វិក។ ជាញឹកញយ ដើម្បីធានាថា តុល្យភាពរវាងមហាអំណាចទាំងពីរនៅអាស៊ានអំណោយផលចំពោះ អាស៊ាន ជាសំខាន់តំបន់នេះ ត្រូវតែទាមទារឱ្យចិនគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃបទប្បញ្ញត្តិសមាជិកភាព CPTPP ព្រមជាមួយជប៉ុន អូស្ត្រាលី និងកាណាដា។ បើមិនដូច្នោះទេ ប្រសិនបើមានការលើកលែងផ្តល់ទៅតាមការទាមទាររបស់ចិន នោះជំនួសឱ្យការទាញចិនមកកៀកនឹងស្តង់ដាររបស់ CPTPP វានឹងបញ្ជាក់ កិច្ចព្រមព្រៀងឱ្យឆ្ពោះទៅស្តង់ដាររដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងវិញ។ បន្តមក ការណែនាំនេះនឹងធ្វើឱ្យរង្គោះរង្គើយរដ្ឋភាពអាស៊ាន ហើយបែរទៅជាពង្រឹង «មជ្ឈមណ្ឌលរបស់ ចិន» នៅក្នុងតំបន់ទៅវិញ។

ដើម្បីកុំឱ្យ CPTPP ក្លាយជាពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រកួតប្រជែងរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក-ចិន ប្រទេសអាស៊ីអាគ្នេយ៍ត្រូវអំពាវនាវដល់ប្រទេសបច្ចុប្បន្នឱ្យប្រកាន់តាមវិធានរបស់កិច្ចព្រមព្រៀងយ៉ាងតឹងរ៉ឹង។ លោក Kawase បានអះអាងថា នៅទីបំផុត កិច្ចព្រមព្រៀងទាំងពីរ CPTPP និង RCEP នាំទៅរកការអភិវឌ្ឍ «តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីរបស់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក» (FTAAP)។ តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីដែលបានស្នើដោយកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក(APEC) គឺជាការប្រកួតប្រជែងរវាង CPTPP និង RCEP រួមទាំងចិននិងតៃវ៉ាន់។ ពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចនេះ ការចូលរួមក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង CPTPP របស់ចិននិងតៃវ៉ាន់ គឺជារឿងចៀសមិនផុតទេ។ ដូច្នេះ ប្រទេសអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ព្រមទាំងជប៉ុននិងអូស្ត្រាលី មិនគួរដកចេញដោយសារតែហេតុផលយុទ្ធសាស្ត្រនិងភូមិសាស្ត្រនយោបាយនោះទេ ផ្ទុយទៅវិញ ពួកគេគួរតែជំរុញឱ្យអនុវត្តទាំងស្រុងនូវលក្ខខណ្ឌនៃការចូលរួមក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង CPTPP វិញ។ ដើម្បីអនុវត្តបែបនេះ គេត្រូវការដាក់ខ្លាំងនូវការអភិវឌ្ឍភាពជាដៃគូជាមួយសហភាពអឺរ៉ុប។ ការណែនាំដែលគេត្រូវការភាពជាដៃគូជាមួយសហភាពអឺរ៉ុប គឺដោយសារតែកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយសហភាពអឺរ៉ុបក្នុងបរិបទនេះ នឹងគាំទ្រយ៉ាងខ្លាំងដល់ការថែរក្សាស្តង់ដារខ្ពស់នៃកិច្ចព្រមព្រៀង CPTPP។

ជាមួយនឹងយុទ្ធសាស្ត្រឥណ្ឌូប៉ាស៊ីហ្វិកដែលបានអនុម័តដោយគណៈកម្មការសហភាពអឺរ៉ុបនិងគោលការណ៍ណែនាំឥណ្ឌូប៉ាស៊ីហ្វិក ដែលឱបក្រសោបដោយរដ្ឋសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុបជាច្រើន បណ្តាប្រទេសអាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺស្ថិតក្នុងចំណុចប្រសព្វនៃ គំនិតផ្តួចផ្តើមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនិយោគនិងពាណិជ្ជកម្មថ្មីនេះស្រេចទៅហើយ។ ចំណុចប្រសព្វនេះអាចជួយឱ្យប្រទេសអាស៊ានកាត់បន្ថយហានិភ័យដែលលេចចេញពីការពឹងផ្អែកជាងកតោភាគី។ កិច្ចពិភាក្សាជាសកលដែលកំពុងដំណើរការស្តីពីការកសាងច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ដែលសម្រាប់បន្តនិងរឹងមាំ អាចមើលឃើញជាកាលានុវត្តភាពខាងយុទ្ធសាស្ត្រមួយសម្រាប់បណ្តាប្រទេសអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដើម្បីប្រើប្រាស់ឱ្យពេញទំហឹងនូវឧត្តមភាពប្រៀបធៀបនិងបង្ហាញពីសក្តានុពលខ្លាំងដែលពួកគេមាននៅក្នុងតំបន់។

រូបភាពទី៣ : ដ្យាក្រាមបង្ហាញការស្របគ្នានៃតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីរបស់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក (FTAAP) កិច្ចព្រមព្រៀងវ័នដ្យានភាពនិងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយសម្រាប់ភាពជាដៃគូអន្តរជាតិ (CPTPP) និងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងតំបន់ (RCEP)។

1. FT Confidential Research, "Southeast Asia's foreign debt spirals," Nikkei Asia, July 16, 2018, <https://asia.nikkei.com/Editor-s-Picks/FT-Confidential-Research/Southeast-Asia-s-foreign-debt-spirals>
2. Haiou Mao and Holger Görg, "Friends like this: The impact of the US-China trade war on global value chains," The World Economy 43/7 (2020): 1776-1791.
3. Yen Nee Lee, "It's not China or the US: Here are the trade war's winners — so far," CNBC, January 4, 2019, <https://www.cnbc.com/2019/06/04/in-the-us-china-trade-war-here-are-the-economies-that-are-winning.html>
4. Calvin Cheng, Firdaos Rosli and Dwintha Maya Kartika, "The US-China Trade War: Is Malaysia benefiting from "diversions" in US import demand?," Institute of Strategic and International Studies, September 1, 2019, <https://www.jstor.org/stable/resrep19606>
5. Aaron O'Neill, "Gross domestic product of the ASEAN countries from 2011 to 2021," Statista, January 16, 2021.
6. Peter Petri and Michael Plummer, "Why the CPTPP could be the answer to the US-China trade war," VoxEU & CEPR, October 30, 2019, <https://voxeu.org/content/why-cptpp-could-be-answer-us-china-trade-war>
7. In addition, Beijing reportedly earned the support of Mexico, New Zealand and Chile. In this regard, one observer warned that China will win the backing of all CPTPP members except Japan, Australia and Canada. See Hiroyuki Akita, "China's CPTPP Push a Gambit to Break Asia-Pacific Solidarity," Nikkei Asia, October 13, 2021, <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Comment/China-s-CPTPP-push-a-gambit-to-break-Asia-Pacific-solidarity>
8. Ibid.
9. "Chugoku, TPP Sanka no Zehi (Pros and Cons of Chinese Entry to CPTPP: Interview with Prof. Tuyoshi Kawase, Sophia University)," Nikkei, November 4, 2021, <https://www.nikkei.com/article/DGKKZ0772030501A101C2KE8000/>

3. ឆ្ពោះទៅរកឌីជីថល : តើសហរដ្ឋអាមេរិកអាចចាប់ផ្តើមឡើងវិញក្នុងការចូលរួមផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ដោយរបៀបណា?

Mark Manantan

Mark Manantan គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវអចិន្ត្រៃយ៍ប្រចាំ វ៉ាស៊ីនីយ៉ា (resident Vasey fellow) នៅវិទ្យាស្ថានប៊្រុកឡីន ហើយនៅពេលដំណាលគ្នាក៏ជាអ្នកស្រាវជ្រាវមិនអចិន្ត្រៃយ៍ (non-resident fellow) នៅមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់សិក្សាពីអាស៊ីអាគ្នេយ៍ក្នុងតៃវ៉ាន់។ ទស្សនៈដែលបានបង្ហាញគឺជាទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួនទាំងស្រុង។

រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក Antony Blinken អង្គុយជាប់រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសឥណ្ឌូនេស៊ី Retno Marsudi អំឡុងកិច្ចប្រជុំជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសប្រជាជាតិអាស៊ានក្នុងឱកាសនៃមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី៧៦។

«សហរដ្ឋអាមេរិកត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ន» គឺជាពាក្យស្លោកដែលបន្តឡើងពីរដ្ឋាភិបាលទីក្រុងវ៉ាស៊ីនីយ៉ាន ដែលបរិយាយអំពីការរើសអើងរបស់រដ្ឋបាលលោក ចូ បៃដិន ចូលក្នុងឆាកការទូតអន្តរជាតិ បន្ទាប់ពីការដើរថយក្រោយដែលតាមការសង្កេត អស់រយៈពេលបួនឆ្នាំរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកក្រោមគោលនយោបាយផលប្រយោជន៍អាមេរិកជាដំបូង (America First) របស់លោក ដូណាល់ ត្រាំ។ ពាក្យស្លោកវិជ្ជមាននេះមិនអាចមានភាពពាក់ព័ន្ធបន្ថែមទៀតនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលការដឹកនាំរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកទទួលបាននូវបទពិសោធដ៏សោះកក្រោះបានទេ។ ដើម្បីជួសជុលទំនាក់ទំនងរដ្ឋបាលលោក ចូ បៃដិន បានប្រមើលមើលការកសាងបរិយាកាសការទូតសហរដ្ឋអាមេរិក (US diplomatic toolbox) ឡើងវិញ។ ការបង្កើតនាយកដ្ឋានឥណ្ឌូប៉ាស៊ីហ្វិកនៅក្នុងក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខជាតិ និងការចូលរួមកម្រិតខ្ពស់ក្លាយជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស Antony Blinken ក្រោយពីការអះអាងរបស់លោកជាមួយសមាគមក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីននិងថៃ ដែលចំណុចទាំងអស់នេះចង្អុលទៅកាន់គន្លងប្រកបដោយសុខុមាល័យនៃការទូតសហរដ្ឋអាមេរិក។

ជាការណែនាំ សហរដ្ឋអាមេរិកបង្ហាញការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួនយ៉ាងពេញលេញឆ្លើយតបទៅនឹងការបង្កការរាំងស្ទះដែលអូសបន្លាយនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក ជាពិសេស ចំពោះភាពតានតឹងកាន់តែខ្លាំងឡើងនៅសមុទ្រចិនខាងត្បូង។ ប៉ុន្តែអវត្តមាននៃការទូតសេដ្ឋកិច្ច (economic statecraft) ប្រកបដោយសង្គតិភាពនៅតែជាភាពងាយរងគ្រោះដ៏ធំនៅក្នុងគោលនយោបាយការបរទេសរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលអាចនឹងរារាំងភាពជោគជ័យនៃការត្រឡប់មកវិញរបស់ខ្លួននៅក្នុងតំបន់។

ជាដំបូងមិនល្អ រដ្ឋបាលលោក ចូ បៃដិន មិនសូវមានទំនោរទៅរកសេរីភាវូបនីយកម្មពាណិជ្ជកម្ម ដោយបានបំផ្លាញក្តីសង្ឃឹមដ៏តិចតួចដែលថាសហរដ្ឋអាមេរិកនឹងចូលរួមឡើងវិញក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងវ័នដ្យានភាពនិងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយសម្រាប់ភាពជាដៃគូអន្តរជាតិ (CPTPP) ដែលដឹកនាំដោយជប៉ុន ឬចុះហត្ថលេខាលើភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងតំបន់ (RCEP) ដែលដឹកនាំដោយអាស៊ាន។

©Sarah Silbiger/Pool via REUTERS

លោក Brandon Wales នាយកស្តីទីនៃទីភ្នាក់ងារសន្តិសុខហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនិងសន្តិសុខសាយប៉ារី(CISA)។

1. Benjamin Zawacki, "Forecasting Biden's Foreign Policy in Southeast Asia," The Asia Foundation, March 31, 2021, <https://asiafoundation.org/2021/03/31/forecasting-bidens-foreign-policy-in-southeast-asia/>.
2. Eugenio Benincasa and Mark Manantan, "Exploring Regional Trade and the Challenges of the Post-COVID-19 Economy," Pacific Forum, February 23, 2021, <https://pacforum.org/events/exploring-regional-trade-and-the-challenges-of-the-post-covid19-economy>
3. Google, Temasek and Bain, "e-Conomy SEA 2020," https://storage.googleapis.com/gweb-economy-sea.appspot.com/assets/pdf/e-Conomy_SEA_2020_Report.pdf.
4. Richard Javad Heydarian, "US-Japan roll out digital counter to China's BRI," April 20, 2021, <https://asiatimes.com/2021/04/us-japan-roll-out-digital-counter-to-chinas-bri/>.
5. ASEAN Secretariat, "Plan of Action to Implement the ASEAN-US Strategic Partnership (2021-2025)," <https://asean.org/storage/2020/09/ASEAN-US-Plan-of-Action-2021-2025-Final.pdf>
6. "US-ASEAN Vertical 5G Workshops," US Trade and Development Agency, April 29, 2020, <https://ustda.gov/event/u-s-asean-5g-vertical-applications-workshop/>.
7. ASEAN, "The 1st ASEAN Digital Ministers' Meeting and Related Meetings," Jan. 22, 2021, https://asean.org/storage/16-ADOPTED_Joint_Media_Statement_of_the_1st_ADGMIN_cleraed.pdf.
8. Mark Manantan and Daniel Mitchum, "Adapting to COVID-19 Indonesia, the United States, and the Indo-Pacific," Pacific Forum, March 29, 2021, https://pacforum.org/wp-content/uploads/2021/03/210329_US-Indonesia_KeyFindings.pdf; "Cybersecurity trends to watch out for in Southeast Asia in 2021," Manila Standard, Jan. 5, 2021, <https://manilastandard.net/tech/tech-news/343650/cybersecurity-trends-to-watch-out-for-in-southeast-asia-in-2021.html>.
9. Palo Alto Networks, "The State of Cybersecurity in ASEAN, 2020," https://www.paloaltonetworks.sg/apps/pan/public/downloadResource?pagePath=/content/pan/en_SG/resources/whitepapers/the-state-of-cybersecurity-in-asean-2020.
10. Manantan and Mitchum, Adapting to COVID-19 Indonesia, the United States, and the Indo-Pacific."

4. តើជាការលេងល្បែងរយៈពេលវែងឬ ? ទំនាក់ទំនងរបស់រុស្ស៊ីជាមួយអាស៊ីអាគ្នេយ៍

Toni Michel

លោក Toni Michel គឺជាមន្ត្រីការិយាល័យកាន់ផ្នែកអឺរ៉ុបខាងលិចនិងខាងត្បូង នៅមូលនិធិ ខុនវ៉ាន់ អាជិនណៅវ៉ែរ។ ពីមុនលោកបម្រើការនៅការិយាល័យប្រទេសអ៊ុយក្រែនរបស់មូលនិធិ ខុនវ៉ាន់ អាជិនណៅវ៉ែរ ហើយលោកក៏មានបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែក «នយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងអឺរ៉ុបអាស៊ី» ពីវិទ្យាស្ថានរដ្ឋមូស្កូវផ្នែកទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ។

©Edgar Su via REUTERS

ប្រធានាធិបតីរុស្ស៊ី វ្លាឌីមៀ ពូទីន មានប្រសាសន៍ជាមួយនាយករដ្ឋមន្ត្រីសិង្ហបុរី លី សៀនឡុង អំឡុងថតរូបជាក្រុមក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន-រុស្ស៊ី ក្នុងប្រទេសសិង្ហបុរី កាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨។

ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្ររុស្ស៊ី ឆ្នាំសំខាន់បំផុតទាក់ទងនឹងការអភិវឌ្ឍសកលលោកភាគច្រើន មនុស្សជាច្រើនមិនបានអរិយធម៌ ដោយថែមទាំងមិនគិតត្រឡប់ទៅអតីតកាលវិញផង លើកលែង ជាក់ស្តែង ឆ្នាំ២០០៧ជាឆ្នាំដ៏ពិសេស ដែលមានព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗជាច្រើន។ ទូរសព្ទអាយហ្វូនដំបូងបានធ្វើឱ្យពិភពលោកចាប់ចិត្ត ហ្វេសប៊ុកបានចាប់ផ្តើមរីករាលដាលយ៉ាងឆាប់រហ័ស ជាសកល ធ្វើឱ្យការងារប្រតិបត្តិ និងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រ AirBNB ត្រូវបានដាក់ឱ្យដំណើរការ។

ទោះបីយ៉ាងណា វាជាឆ្នាំដ៏សំខាន់ដូចគ្នា ពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងរបស់រុស្ស៊ីជាមួយលោកខាងលិច និងជាពេលវេលាដ៏សំខាន់មួយកាលណាពាក់ព័ន្ធនឹងការពន្យល់ថា មូលហេតុអ្វីបានជាដឹកនាំបាលទីក្រុងមូស្កូវពេញចិត្តក្នុងការចូលរួមក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍សព្វថ្ងៃ។ កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧ ប្រធានាធិបតីរុស្ស៊ី វ្លាឌីមៀ ពូទីន បានឡើងថ្លែងសុន្ទរកថាមួយក្នុងសន្និសីទ សន្តិសុខទីក្រុងមូនីច ដែលបានកត់សម្គាល់អំពីការបញ្ចប់នៃចក្ខុវិស័យគាំទ្រលោកខាងលិចដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ដែលបានរាលដាលពេញ

ពីមីក្រូទៅម៉ាក្រូ

នៅក្នុងបរិបទនេះ មានសន្និដ្ឋានចម្បងបីលេចឡើង៖

ទីមួយ : ថ្វីបើមានភាពជោគជ័យដែលមិនសូវចាប់អារម្មណ៍មួយចំនួននៅក្នុង ចំនួនគម្រោងសញ្ញាធនិងថាមពលទ្វេភាគី ក្រោយពីកិច្ចប្រជុំកំពូល កម្រិតខ្ពស់ជាច្រើនចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១៦ ការចូលរួមសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូលរបស់ រុស្ស៊ីឆ្ពោះទៅតំបន់នៅមានកម្រិត ជាពិសេសនៅពេលចំណូលពាណិជ្ជកម្ម រុស្ស៊ី-អាស៊ានចំនួន ១៨.២ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ២០១៩ ធ្វើឱ្យឃើញ ភាពខុសគ្នាជាមួយនឹងចំនួនពាណិជ្ជកម្មសហរដ្ឋអាមេរិក-អាស៊ានមានចំនួន ២៩២.៤ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក និងពាណិជ្ជកម្មចិន-អាស៊ានមានចំនួន ៦៤៤ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក។ ជាងសំខាន់ ការវិនិយោគនៅក្នុងការធ្វើពិពិធកម្មនិងការធ្វើទំនើបកម្មសេដ្ឋកិច្ចរបស់អាស៊ាន នឹងមិនជំរុញការចំពោះ ទំនិញនាំចេញបែបប្រពៃណីរបស់រុស្ស៊ី ដែលភាគច្រើនមានតែថាមពល ហ្វូស៊ីលកខ្វក់ឬរាងចក្រនយោបាយក្នុងតំបន់ដែលចំណាយដើមទុនច្រើន។

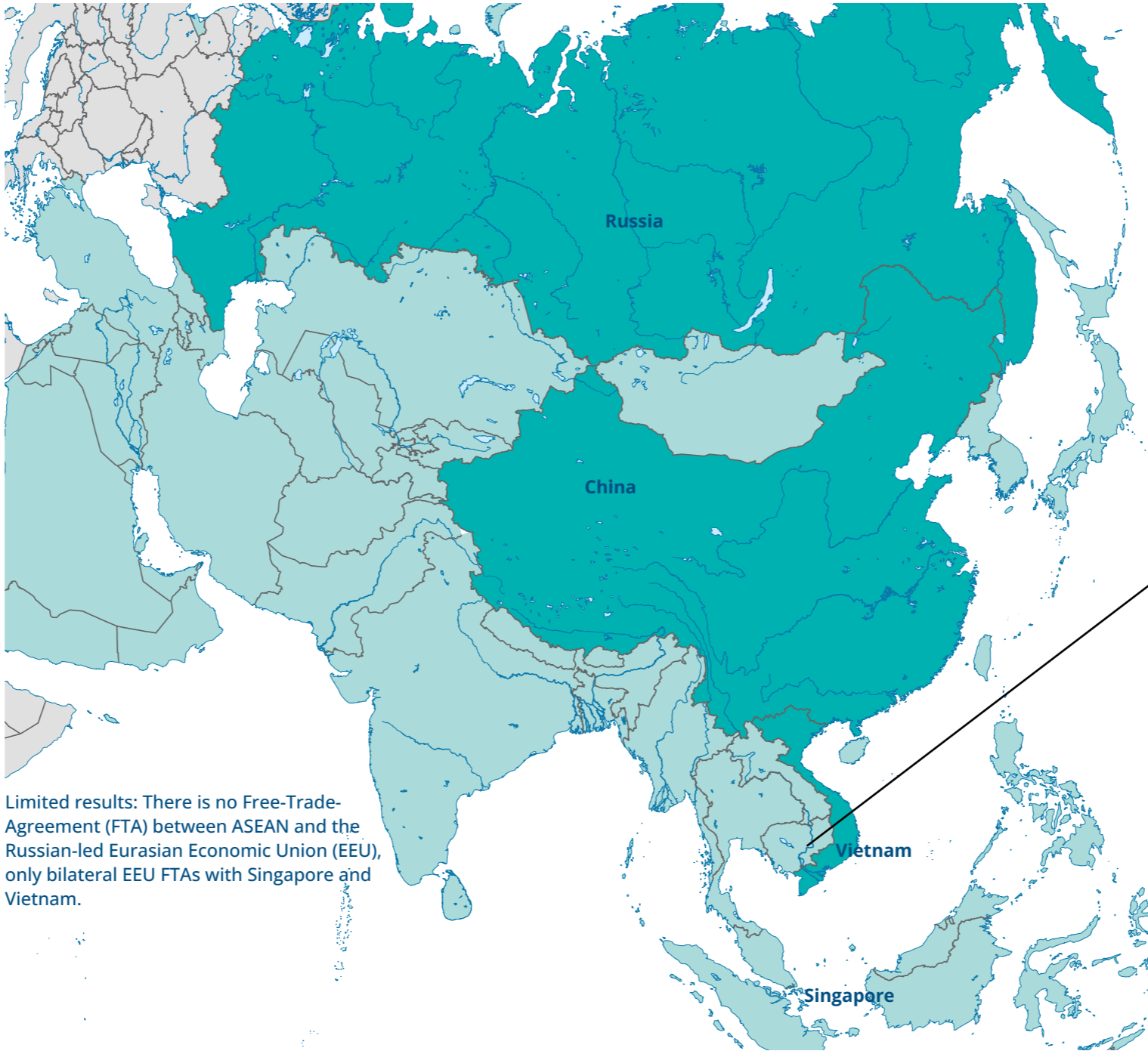
លើសពីនេះទៀត កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម បាន បង្ហាញលទ្ធផលនៅមានកម្រិតរហូតដល់ពេលនេះ។ មិនមានកិច្ច ព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី (FTA) ណាមួយរវាងអាស៊ាននិងសហភាព សេដ្ឋកិច្ចអឺរ៉ុបអាស៊ី (EEU) ដែលដឹកនាំដោយរុស្ស៊ីទេ មានត្រឹមតែកិច្ច ព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរបស់សហភាពសេដ្ឋកិច្ចអឺរ៉ុបអាស៊ី (EEU FTAs) ទេ គឺមានតែកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរបស់សហភាពសេដ្ឋកិច្ច អឺរ៉ុបអាស៊ីទ្វេភាគីជាមួយសិង្ហបុរីនិងវៀតណាមតែប៉ុណ្ណោះ។ រុស្ស៊ីក៏មិនបាន ចូលរួមភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោងក្នុងតំបន់ ដែលជាតំបន់ ពាណិជ្ជកម្មសេរីដ៏សំខាន់មួយរវាងសមាជិកអាស៊ាននិងប្រទេសក្នុងតំបន់ ផ្សេងទៀតដូចជាអូស្ត្រាលី កូរ៉េខាងត្បូង ឬជប៉ុនផងដែរ។

ទីពីរ : ក្រៅពីសុចនាករសេដ្ឋកិច្ចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ កត្តាចនាសម្ព័ន្ធ នយោបាយមួយចំនួនបានរារាំងផែនការប្រើប្រាស់រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងមូស្កូ ឆ្ពោះទៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍យ៉ាងខ្លាំង។ ជាឧទាហរណ៍ រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងមូស្កូអាច ទុកចិត្តបានក្នុងវិសាលភាពមានដែនកំណត់ត្រឹមជាមហាអំណាចរក្សា តុល្យភាព ទាក់ទិននឹងសហរដ្ឋអាមេរិកនិងចិននៅក្នុងតំបន់ ដោយសាររុស្ស៊ី ផ្ដោត និងថែមទាំងពឹងផ្អែកលើរដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងខ្លាំងពេក។ ឧទាហរណ៍មួយដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៅក្នុងតំបន់ គឺនៅពេលរុស្ស៊ីបាន យល់ស្របជាមួយរដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងបន្ទាប់ពីតុលាការអាជ្ញាកណ្តាល អន្តរជាតិនៅក្នុងទីក្រុងឡាអេ បានកាត់ក្តីក្នុងឆ្នាំ២០១៦ថា ការទាមទាររបស់ ចិនជុំវិញខ្សែបន្ទាត់៩ចំណុច (Nine-dash line) នៅក្នុងសមុទ្រចិនខាងត្បូង មិនមានមូលដ្ឋាននៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិទេ។

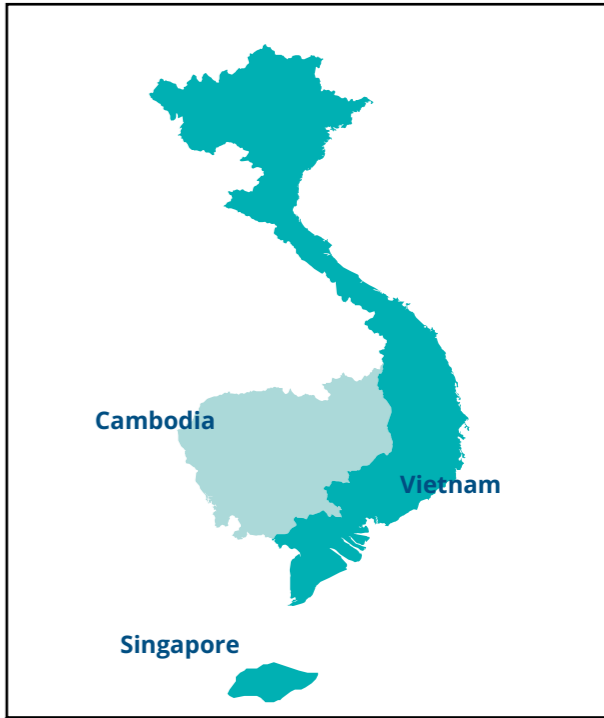
កម្លាំងដែលធំជាង គឺស្ថិតនៅត្រង់ចំណុចនេះ។ ថ្វីបើមានការប្រើប្រាស់ ហានិភ័យនៃការតម្រង់ឡើងវិញនៃគោលនយោបាយការទេសរបស់ រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងមូស្កូ សូម្បីតែជាចំណុចសំខាន់ចំពោះអាស៊ី ទិសដៅ គោលនយោបាយការទេសរុស្ស៊ី ដូចជាសេដ្ឋកិច្ចនិងប្រជាសាស្ត្ររបស់ខ្លួន ជាដើម នៅតែតម្រង់ឆ្ពោះទៅលោកខាងលិច។ ដោយមានកត្តាចម្បងនេះ ស្ថិតនៅក្នុងចិត្តដែល រដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំងក៏ប្តេជ្ញាផ្តល់ទ្រព្យសម្បត្តិយោធា និងការទូតយ៉ាងច្រើនក្រាស់ក្រែល ដល់ជម្លោះនៅមជ្ឈិមបូព៌ានិងអាហ្វ្រិក ខាងជើង។ តាមទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែងអាស៊ីអាគ្នេយ៍និងអាស៊ាន នឹងមានចំណាត់ ថ្នាក់ភាពសំខាន់របស់ពួកគេទាបជាងសម្រាប់រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងមូស្កូ។

បញ្ហាកម្រិតតូចៗ ដូចជាការគាំទ្រដ៏ទូលំទូលាយខ្លាំងនិងជាបន្តសម្រាប់ រដ្ឋាភិបាលដែលនៅឯកោនិងមានអំពើហិង្សាកាន់តែកើនឡើងរបស់ប្រទេស មីយ៉ាន់ម៉ា ដែលត្រូវបានដាក់ទណ្ឌកម្មដោយអាស៊ានខ្លួនឯងផ្ទាល់ ក៏ជាកត្តា រារាំងពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងរបស់រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងមូស្កូជាមួយតំបន់ផង ដែរ។

ទោះបីយ៉ាងណាសេចក្តីសន្និដ្ឋានទីបីគឺថា ការណែនាំរុស្ស៊ីកំពុងបង្កើត ទំនាក់ទំនងស្និទ្ធស្នាលដែលទ្រទ្រង់និងគួរឱ្យទុកចិត្តជាមួយអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ថ្វីបើមានឧបសគ្គនិងបញ្ហាដែលបានរៀបរាប់ពីមុនក៏ដោយ។ រឿងនេះត្រូវបាន ជម្រាបជូនមួយផ្នែកដោយការទទួលស្គាល់របស់រដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំងថា

Limited results: There is no Free-Trade-Agreement (FTA) between ASEAN and the Russian-led Eurasian Economic Union (EEU), only bilateral EEU FTAs with Singapore and Vietnam.

ជម្លោះនៅលោកខាងលិចគឺលើសពីការដោះស្រាយការទូតដោយឆាប់រហ័ស និងបានផ្លាស់ប្តូរទៅក្នុងវិសាលភាពជាប្រព័ន្ធវិញ។ ប៉ុន្តែការពិចារណាពី សេដ្ឋកិច្ចនិងយុទ្ធភូមសាស្ត្រដូចជាការកំណត់តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ឱ្យបាន ត្រឹមត្រូវ ជាតំបន់មានការប្រកួតប្រជែងនិងមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចចម្បងមួយ នៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២១ ក៏នៅត្រង់នេះ វាដើរតួសំខាន់មួយផងដែរ ។

ប្រសិនគិតពីចំណុចទាំងអស់នេះ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រុស្ស៊ីដែលមាន ភាពយឺតយ៉ាវនិងជាប់លាប់ អាចច្រៀកចេញបានល្អនូវទិដ្ឋភាពដែលមិនសូវ ជោគជ័យមួយចំនួននៃទំនាក់ទំនងរបស់រុស្ស៊ីជាមួយតំបន់។ ការសម្រេចចិត្ត ចុងក្រោយនេះទើបតែត្រូវបានបង្ហាញកាលពីចុងខែកញ្ញាប៉ុណ្ណោះ នៅពេល រដ្ឋមន្ត្រីសេដ្ឋកិច្ចរបស់រុស្ស៊ីនិងអាស៊ានបានចុះហត្ថលេខាលើផែនទីបង្ហាញផ្លូវ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការវិនិយោគនិងពាណិជ្ជកម្ម ដែលមានគោលដៅបង្កើត ការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយនិងពាណិជ្ជកម្ម ដែលផ្តល់ជាលក្ខខណ្ឌសមស្រប សម្រាប់កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីពេលអនាគត។

ទោះបីយ៉ាងណា អ្វីដែលសំខាន់ជាងនេះទៀត រុស្ស៊ីកំពុងរៀបចំលក្ខខណ្ឌ សមស្របជាប្រព័ន្ធសម្រាប់អនាគតមួយផ្នែកលើគំរូថ្មីៗ។ វាអាចជាការស្រមៃ ទាំងស្រុងថា ចេនាសម្ព័ន្ធអំណាចដែលបានបង្កើត ដែលកសាងជុំវិញការ ប្តេជ្ញាចិត្តដ៏រឹងមាំក្នុងតំបន់របស់សហរដ្ឋអាមេរិក និងស្ថានភាពគ្មាន មហាអំណាចនឹងបន្តបាត់បែកនិងកាន់តែយ៉ាប់យឺនឡើង។ នៅចំណុចខ្លះ វិបត្តិប្រចំណុចកំពូលនៃទំនោរដែលមានរយៈពេលយូរអង្វែង អាចនាំទៅរក បរិស្ថានថ្មីមួយទាំងស្រុងដែលរដ្ឋាភិបាលទីក្រុងមូស្កូនឹងមានជំហរល្អដើម្បី ទាញយកប្រយោជន៍ពិធីកាសដែលអំណោយផលច្រើនណាមួយដែលបង្ហាញ ខ្លួននៅក្នុងពិភពលោកដែលងាយនឹងផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សកាន់តែខ្លាំង នោះ។

ដូច្នេះបើទោះជាទង្វើរបស់រុស្ស៊ីមកដល់ពេលនេះ មិនបានចាប់ទាន់វេលា ហានិភ័យរបស់ខ្លួន នៅពេលនិយាយពីទំនាក់ទំនងជាមួយអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ជាយថាហេតុ ការលេងល្បែងរយៈពេលវែងមួយដែលអាចនាំរដ្ឋាភិបាល ទីក្រុងមូស្កូដល់ចំណុចជោគជ័យនៅទីបញ្ចប់។

1. Thomas Friedman, "Thank you for Being Late. An Optimist's Guide to Thriving in the Age of Accelerations", 2016, p. 19 ff.
2. Andrew Kuchnis, Dmitri Trenin & Vyacheslav Nikonov, „РОССИЙСКО-АМЕРИКАНСКИЕ ОТНОШЕНИЯ: КАК ДОБИТЬСЯ БОЛЬШЕГО," Carnegie Moscow Center, 2005, p. 6 ff., <https://carnegieendowment.org/files/USRussianRelationsRUS1.pdf>.
Angela Stent, "The impact of September 11 on US-Russian relations", Brookings, September 8, 2001, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2021/09/08/the-impact-of-september-11-on-us-russian-relations/>.
3. Vladimir Putin, "Выступление и дискуссия на Мюнхенской конференции по вопросам политики безопасности," Kremlin.ru, February 10, 2007, <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>.
4. K.R. Voda, J. Drennan, F.G. Voitolovsky, E. A. Kanayev, S. A. Lukonin, V. V. Micheyev, S. Charap, V. G. Shvydko, "РОССИЯ И США В АЗИАТСКО-ТИХООКЕАНСКОМ РЕГИОНЕ," imemo.ru, 2016, p. 13ff., https://www.imemo.ru/files/File/ru/publ/2016/2016_014.pdf.
5. Eugene Rumer, Richard Sokolsky & Aleksandar Vladicic, "Russia in the Asia-Pacific:Less Than Meets the Eye," Carnegie Endowment, September 03, 2020, p. 27, https://carnegieendowment.org/files/SokolskyRumer_Asia-Pacific_FINAL.pdf.
Anton Tsvetov, "Россия и многосторонние механизмы в АТР," Russia in International Affairs Council, October 2, 2018, <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/rossiya-i-mnogostoronnie-mekhanizmy-v-atr/>
6. Bennett Murray, "Russia's Struggle to Gain Influence in Southeast Asia," Foreign Policy Research Institute, August 2020, p. 5, <https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2020/08/russias-struggle-to-gain-influence-in-southeast-asia.pdf>.
7. Moscow State Institute of International Relations, "Российский взгляд на концепцию Индо-Тихоокеанского региона," MGIMO, April 21, 2021, <https://asean.mgimo.ru/news/2021/rusi-webinar>.
8. Eugene Rumer, Richard Sokolsky & Aleksandar Vladicic, "Russia in the Asia-Pacific:Less Than Meets the Eye," Carnegie Endowment, September 03, 2020, p. 25, https://carnegieendowment.org/files/SokolskyRumer_Asia-Pacific_FINAL.pdf.
Dmitry Gorenburg & Paul Schwartz, "Russia's Relations with Southeast Asia," Institut Français des Relations Internationales, March 2019, p. 9, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/gorenburg_schwartz_russia_relations_southeast_asia_2019.pdf.
Eugene Rumer, Richard Sokolsky & Aleksandar Vladicic, "Russia in the Asia-Pacific:Less Than Meets the Eye," Carnegie Endowment, September 03, 2020, p. 30, https://carnegieendowment.org/files/SokolskyRumer_Asia-Pacific_FINAL.pdf.
9. Observatory of Economic Complexity, "Country Profile: Russia," OEC, 2019, <https://oec.world/en/profile/country/rus/#trade-products>.
Oil and Gas Links, "Vietsovpetro Eyes 4 Million Tonnes of Oil in 2018," O&G Links, December 29, 2017, <https://oglinks.news/vietsovpetro/news/eyes-4-million-tonnes-of-oil-in-2018>.
Reuters, "Indonesia's Pertamina Signs JV Deal With Russia's Rosneft for New Tuban Refinery," Reuters, November 29, 2017, <https://www.reuters.com/article/indonesia-pertamina-rosneft-oilidAF9N1M1003>.
Eugene Rumer, Richard Sokolsky & Aleksandar Vladicic, "Russia in the Asia-Pacific:Less Than Meets the Eye," Carnegie Endowment, September 03, 2020, p. 30, https://carnegieendowment.org/files/SokolskyRumer_Asia-Pacific_FINAL.pdf.
12. Andrey Torin, "Россия – Камбоджа: двусторонние отношения и интеграционные перспективы в Восточной Азии," International Affairs, April 21, 2021, <https://interaffairs.ru/news/show/29725>.
Murray, Bennett. "Vietnam's Strange Ally in Its Fight With China," Foreign Policy, August 1, 2019, <https://foreignpolicy.com/2019/08/01/vietnams-strange-ally-in-its-fight-with-china/>.
13. My, Hang. "Rosneft VN canceled the contract with Noble in the East Sea: 'Pressure from China, but different nature from the Repsol case,'" British Broadcasting Service, July 17, 2020, <https://www.bbc.com/vietnamese/vietnam-53426783>.
World Nuclear News, "Russia, Vietnam progress with nuclear research centre project," WNN, May 23, 2019, <https://world-nuclear-news.org/Articles/Russia,-Vietnam-progress-with-nuclear-research-cen>.
14. Jim Green, "Vietnam's amazing nuclear journey – why it ended, what it means for South East Asia, Energypost, November 29, 2016, <https://energypost.eu/vietnam-dumps-nuclear-power-economic-reasons-rest-south-east-asia-may-follow/>.
Chris Cheang, "Russia-ASEAN Relations: Where Are They Headed," New Straits Times, November 15, 2017, <https://www.nst.com.my/opinion/columnists/2017/11/303839/russia-asean-relations-where-arethey-headed>,
15. Eugene Rumer, Richard Sokolsky & Aleksandar Vladicic, "Russia in the Asia-Pacific:Less Than Meets the Eye," Carnegie Endowment, September 03, 2020, p. 28, https://carnegieendowment.org/files/SokolskyRumer_Asia-Pacific_FINAL.pdf.
16. Sergei Strikan & Vladimir Mikheev, "Asia-Pacific: Moscow Switches Its Focus to Southeast Asia," Russia Beyond the Headlines, November 11, 2015, https://www.rbth.com/international/troika/2015/11/25/asia-pacific-moscow-switches-its-focus-to-southeast-asia_544427
Eugene Rumer, Richard Sokolsky & Aleksandar Vladicic, "Russia in the Asia-Pacific:Less Than Meets the Eye," Carnegie Endowment, September 03, 2020, p. 31, https://carnegieendowment.org/files/SokolskyRumer_Asia-Pacific_FINAL.pdf.
17. Anton Tsvetov, "Россия и многосторонние механизмы в АТР," Russia in International Affairs Council, October 02, 2018, <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/rossiya-i-mnogostoronnie-mekhanizmy-v-atr/>.
Felix Chang, "Resist and Reward: Vietnam's Naval Expansion," Foreign Policy Research Institute, November 6, 2019, www.fpri.org/article/2019/11/resist-and-reward-vietnams-naval-expansion/.
18. Rostec, "Rostec Opens Helicopter Engines Repair Center in Vietnam," Rostec, April 22, 2019, <https://rostec.ru/en/news/rostec-opens-helicopter-engines-repair-center-in-vietnam/>.
- Bennett Murray, "Russia's Struggle to Gain Influence in Southeast Asia," Foreign Policy Research Institute, August 2020, p. 8, <https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2020/08/russias-struggle-to-gain-influence-in-southeast-asia.pdf>.
Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), "SIPRI Arms Transfer Database," March 9, 2020, <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>.
19. Bennett Murray, "Russia's Struggle to Gain Influence in Southeast Asia," Foreign Policy Research Institute, August 2020, p. 11-15, <https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2020/08/russias-struggle-to-gain-influence-in-southeast-asia.pdf>.

- Geopolitical Futures, "Russia Invests in Southeast Asia," Geopolitical Futures, July 9, 2021, <https://geopoliticalfutures.com/russia-invests-in-southeast-asia/>.
- Ayman Medina, "Opportunities for Russian Investors in ASEAN," ASEAN Briefing, May 20, 2021, <https://www.aseanbriefing.com/news/opportunities-for-russian-investors-in-asean/?module=inline&pgtype=article>.
20. Ayman Medina, "ASEAN Overtakes EU to Become China's Top Trading Partner in Q1 2020", ASEAN Briefing, May 15, 2020, <https://www.aseanbriefing.com/news/asean-overtakes-eu-become-chinas-top-trading-partner-q1-2020/?module=inline&pgtype=article>.
- Office of the United States Trade Representative, "Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)", USTR, 2020, <https://ustr.gov/countries-regions/southeast-asia-pacific/association-southeast-asian-nations-asean?module=inline&pgtype=article>.
- Dmitry Gorenburg & Paul Schwartz, "Russia's Relations with Southeast Asia," Institut Français des Relations Internationales, March 2019, p. 12, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/gorenburg_schwartz_russia_relations_southeast_asia_2019.pdf.
- Tomasz Burdzik, "Slowly but Surely: Russia's Foreign Policy in Southeast Asia," Russia in International Affairs Council, April 22, 2019, <https://russiancouncil.ru/en/analytics-and-comments/columns/asian-kaleidoscope/slowly-but-surely-russia-s-foreign-policy-in-southeast-asia/>.
- Ministry of Economic Cooperation of the Russian Federation, "Соглашения о свободной торговле," MinEkonRazvitie, 2021, https://www.economy.gov.ru/material/21.departments/d11/soglasheniya_o_svodnoy_torgovle/.
- Eugene Rumer, Richard Sokolsky & Aleksandar Vladicic, "Russia in the Asia-Pacific:Less Than Meets the Eye," Carnegie Endowment, September 03, 2020, p. 31, https://carnegieendowment.org/files/SokolskyRumer_Asia-Pacific_FINAL.pdf.
For a somewhat unconvincing explanation see Chris Devonshire-Ellis, "Why Didn't Russia Join RCEP," Russia Briefing, November 19, 2020, <https://www.russia-briefing.com/news/why-didnt-russia-join-rcep.html/>.
- Dmitry Gorenburg & Paul Schwartz, "Russia's Relations with Southeast Asia," Institut Français des Relations Internationales, March 2019, p. 10-12, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/gorenburg_schwartz_russia_relations_southeast_asia_2019.pdf.
- Bennett Murray, "Russia's Struggle to Gain Influence in Southeast Asia," Foreign Policy Research Institute, August 2020, p. 2, 17,21, <https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2020/08/russias-struggle-to-gain-influence-in-southeast-asia.pdf>.
- Anton Tsvetov, "Россия и многосторонние механизмы в АТР," Russia in International Affairs Council, October 2, 2018, <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/rossiya-i-mnogostoronnie-mekhanizmy-v-atr/>
K.R. Voda, J. Drennan, F.G. Voitolovsky, E. A. Kanayev, S. A. Lukonin, V. V. Micheyev, S. Charap, V. G. Shvydko, "РОССИЯ И США В АЗИАТСКО-ТИХООКЕАНСКОМ РЕГИОНЕ," imemo.ru, 2016, p. 16-17, https://www.imemo.ru/files/File/ru/publ/2016/2016_014.pdf.
- Bennett Murray, "Russia's Struggle to Gain Influence in Southeast Asia," Foreign Policy Research Institute, August 2020, p. 17, <https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2020/08/russias-struggle-to-gain-influence-in-southeast-asia.pdf>.
24. Euan Graham, "The Hague Tribunal's South China Sea Ruling: Empty Provocation or Slow-Burning Influence," Council of Councils, August 18, 2016, <https://www.cfr.org/councilofcouncils/global-memos/hague-tribunals-south-china-sea-ruling-empty-provocation-or-slow-burning-influence>.
Tsvetov, Anton. "Russia Still Seeking a Role in ASEAN." Carnegie Moscow Center, May 19, 2016, www.carnegie.ru/commentary/63628.
25. Grigor Balasanyan, "Стратегия РФ в азиатско-тихоокеанском регионе," Yerevan State University, 2016, p. 35, <https://artsakhlib.am/ru/2019/03/26/%D5%BC%D5%A4%D5%BC%D5%A1%D5%A6%D5%B4%D5%A1%D5%BE%D5%A1%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%A8-%D5%A1%D5%BD%D5%AB%D5%A1-%D5%AD%D5%A1%D5%B2%D5%A1%D5%B2%D6%85%D5%BE%D5%AF%D5%AB%D5%A1/>.
Richard Heydarian, "To Woo Asean, Russia Needs to Offer Trade, not Just Arms," South China Morning Post, July 24, 2021, <https://www.scmp.com/comment/opinion/article/3142126/woo-asean-russia-needs-offer-trade-not-just-arms>.
26. Agence France Presse, "Myanmar junta leader Min Aung Hlaing thanks Russia for boosting its military," South China Morning Post, June 23, 2020, <https://www.scmp.com/news/asia/southeast-asia/article/3138372/myanmar-junta-leader-min-aung-hlaing-thanks-russia?module=inline&pgtype=article>.
- Petr Topychkanov, "Стратегия России в Азии: меньше политики, больше экономики," Carnegie Moscow Center, January 16, 2015, <https://carnegie.ru/2015/01/16/ru-pub-57742>.
- Ivan Timofeyev, "Россия и Запад: проблема в ценностях," Russia in International Affairs Council, July 13, 2021, <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/rossiya-i-zapad-problema-v-tsennostyakh/>
- James Goldgeier, "U.S.-Russian Relations Will Only Get Worse," Foreign Affairs, April 6, 2021, <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2021-04-06/us-russian-relations-will-only-get-worse>.
- Dmitri Nazarchuk, "Перспективы многостороннего сотрудничества России в АСЕАН," Ecompapers, 2012, issue 27, p. 29 ff., <https://cyberleninka.ru/article/n/perspektivy-mnogostoronnego-sotrudnichestva-rossii-v-asean/viewer>.
- Mikhail Galuzin, "Россия и АТР: пространство для совместного развития," Valdai Club, December 19, 2016, <https://ru.valdaiclub.com/a/highlights/rossiya-i-atr-sovmestnoe-razvitiie/>.
29. Alexander Koty, The ASEAN-Russia Trade and Investment Cooperation Roadmap," ASEAN Briefing, October 5, 2021, <https://www.aseanbriefing.com/news/the-asean-russia-trade-and-investment-cooperation-roadmap/>.
- 30.

តួនាទីសេដ្ឋកិច្ចដ៏ថ្មីថ្មីដ៏ថ្មីថ្មីនិងទំនាក់ទំនងរបស់វាចំពោះការទូតសេដ្ឋកិច្ច

វិសាលភាពនៃការទូតសេដ្ឋកិច្ចនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាពឹងផ្អែកជាចម្បងលើទិដ្ឋភាពនានា ដូចជា ការធ្វើការជាមួយដៃគូដើម្បីបង្កើន «ពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច» របស់ប្រទេស និងលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ច។^{១០} ការទូតនឹងដើរតួនាទីចម្បងមួយក្នុងការកំណត់ លទ្ធផលនៃយុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចនិងដីថ្មីថ្មីរបស់កម្ពុជា។

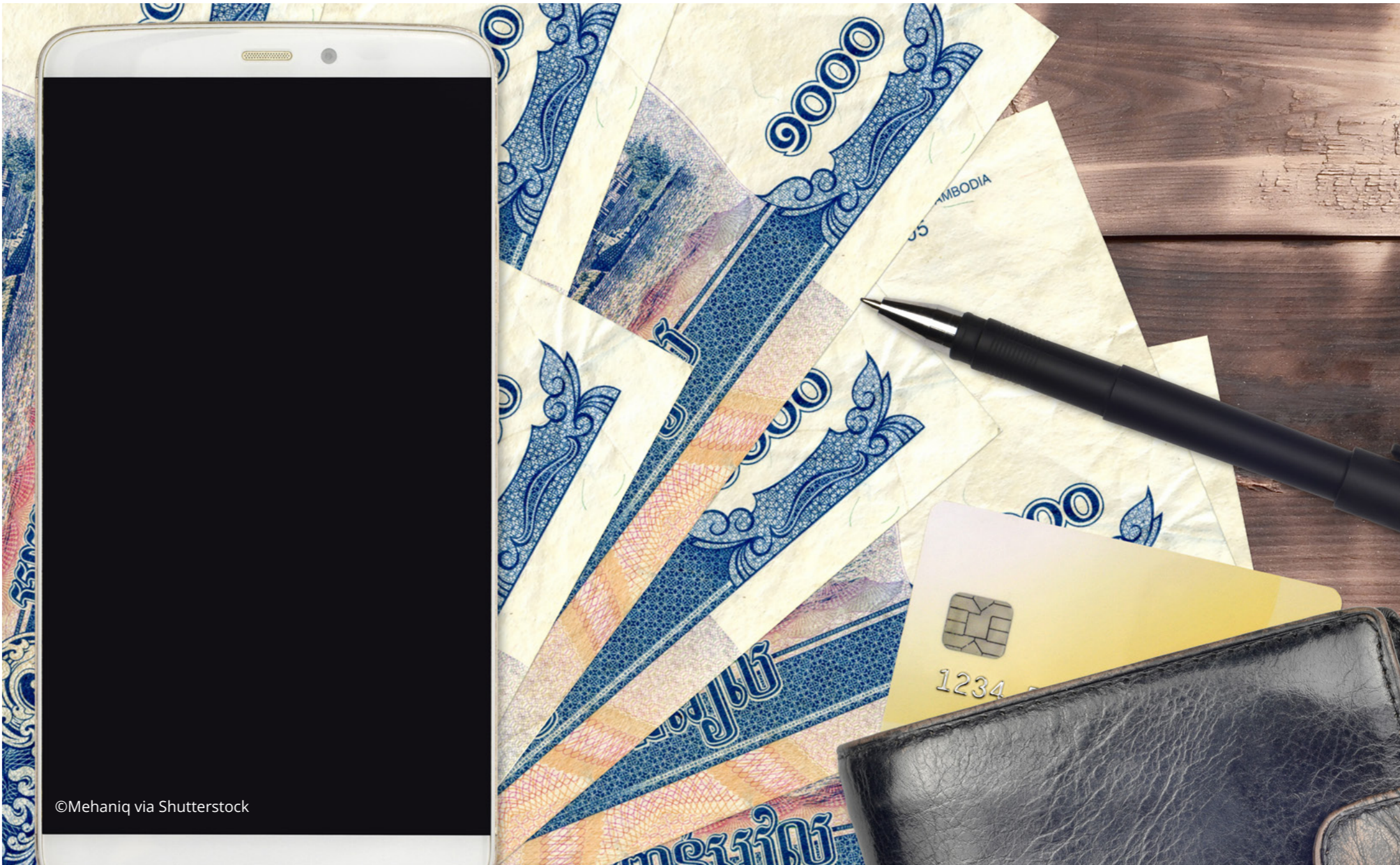
ការពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ : បច្ចេកវិទ្យាដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីជាឧបករណ៍ជំរុញមួយ

ការទូតសេដ្ឋកិច្ចមានគោលបំណងពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចតំបន់និងអន្តរជាតិរបស់ប្រទេស និងទាក់ទាញ ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI)។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មទៅហើយនៅក្នុងយន្តការសេដ្ឋកិច្ចតំបន់និងអន្តរជាតិ ដែលអាចឱ្យកម្ពុជាក្លាយជាទីប្រកបដោយការពេញចិត្ត។ ក្នុងការត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ការភ្ជាប់ផ្តល់ប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួនពីខាងក្រៅនៅក្នុងបរិស្ថានសេដ្ឋកិច្ចនិងនយោបាយសកល រដ្ឋាភិបាលក៏ដើរតាមពហុភាគីនិយមនិងពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចដោយការស្វាគមន៍កិច្ចព្រមព្រៀងពហុភាគីនិងការវិនិយោគបរទេស។

ដូច្នេះ អ្នកការទូតនានាត្រូវតែបុរសកម្មទាំងផ្នែកនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងការទាក់ទាញការវិនិយោគបរទេស។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅពេលដំណាលគ្នានេះដែរ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវរក្សាកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អក្នុងគោលបំណងទាក់ទាញការវិនិយោគដែលជាចំណុចចាប់ផ្តើម។^{១១} ដូច្នេះ សសរស្ត្រយុទ្ធសាស្ត្រដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីរបស់ក្របខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ចដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មី និងក្លាយជាជំរុញដាច់ក្នុងការជួយលើកកម្ពស់ប្រទេសបន្ថែមទៀត ដែលជាគោលដៅវិនិយោគដ៏គួរឱ្យទាក់ទាញមួយតាមរយៈការសម្របសម្រួលនូវបច្ចេកវិទ្យាដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីនៅក្នុងធុរកិច្ចនិងសហគ្រាសក្នុងស្រុក។ ការលើកកម្ពស់ធុរកិច្ចងាយស្រួលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីកាន់តែខ្លាំង ឧទាហរណ៍ ពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក ហាក់បីដូចជាបានសម្របសម្រួលរួចទៅហើយចំពោះការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សនៅក្នុងធុរកិច្ចក្នុងស្រុកដែលប្រើប្រព័ន្ធដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេ។ ការលើកកម្ពស់នេះនាំមកនូវធុរកិច្ចដែលមានការប្រកួតប្រជែងនិងមានផលិតភាពកាន់តែខ្លាំងដែលបង្ហាញនូវកាលានុវត្តភាពសម្រាប់ការវិនិយោគកាន់តែប្រសើរ។

ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍និងវិធីសាស្ត្រទំនាក់ទំនងដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីអាចធ្វើឱ្យកម្មវិធីផ្សារតាមរបៀបផ្សេងៗទៀតផងដែរ។ ជាឧទាហរណ៍ វាជារឿងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលនៅក្នុងទីក្រុងនិងតំបន់នានានៃទីក្រុងដែលសេវាកម្មប្រគល់ទំនិញបានធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងខ្លាំងជាមួយនឹងប្រព័ន្ធតាមដានប្រៃសណីយ៍និងទំនាក់ទំនងចល័តបានក្លាយជាជំរុញកាន់តែសាមញ្ញ។ ទម្រង់ដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីទាំងនេះពង្រីកទីផ្សារលើសពីទីផ្សារបែបប្រពៃណី និងធ្វើឱ្យដំណើរការធុរកិច្ចមានភាពងាយស្រួលនិងមានប្រសិទ្ធភាពជាងមុន។ លើសពីនេះទៀត ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីបែបនេះ រាលដាលយ៉ាងងាយដល់ក្រុមហ៊ុនផ្សេងទៀតតាមរយៈវិស័យនីមួយៗ ដែលជួយឱ្យក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងទីផ្សារទំនើបនិងបង្កើនផលិតភាពជាមួយ។ នវានុវត្តន៍កាន់តែច្រើនជំរុញការកាន់តែខ្លាំងលើភាគីអ្នកប្រើប្រាស់ ដែលបន្ថែមគុណតម្លៃដល់សេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល។

បរិបូណ៌នៃដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីផ្តល់ឱ្យធុរកិច្ចនិងបុគ្គលម្នាក់ៗនៅក្នុងធុរកិច្ចនោះនូវឧបករណ៍ចាំបាច់ ដើម្បីចូលរួមក្នុងនវានុវត្តន៍បន្ថែមទៀត ដូច្នេះ ការទៅទៅរកវង្វល់ជុំនៃមតិគ្រឡង់វិជ្ជមាន ដោយសារការសម្របតាមដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីជំរុញនវានុវត្តន៍ ដែលធ្វើឱ្យវិស័យធុរកិច្ចរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានបរិស្ថានងាយស្រួលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីសម្រាប់ប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកនៃការចាប់ផ្តើមធុរកិច្ច។

©Mehaniq via Shutterstock

ក្នុងន័យនេះ ការជំរុញឱ្យដំណើរការធុរកិច្ចដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មី បង្កើតនូវបរិស្ថានងាយស្រួលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីដែលមានភាពប្រកួតប្រជែងជាងមុនដូច្នេះ វាដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់មួយនៅក្នុងការសម្រេចចិត្តរបស់វិនិយោគិនបរទេសដើម្បីតម្រង់មកប្រទេសកម្ពុជាជាផ្នែកមួយនៃសកម្មភាពពង្រីកធុរកិច្ចរបស់ពួកគេ។ របាយការណ៍មួយរបស់អង្គការកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនិងអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច(OECD) ឆ្នាំ២០១៤ ក៏បានកោរសិរិរិយថា សេដ្ឋកិច្ចដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីសម្របសម្រួលការបញ្ជូនទំនិញនិងសេវាកម្មដ៏ច្រើនសម្បើមក្នុងទម្រង់

ដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មី។^{១២} ការទទួលយកប្រើប្រាស់កាន់តែទូលំទូលាយនូវទំនិញនិងសេវាកម្មដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មី អាចឱ្យសហគ្រាសទាក់ទងជាមួយធុរកិច្ចក្រៅប្រទេសនិងចូលក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃសកលអន្តរជាតិ ដែលបង្កើតកាលៈទេសៈអំណោយផលសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីដើរតាមគោលដៅការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន។

ការលើកកម្ពស់ធុរកិច្ចងាយស្រួលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធដីថ្មីថ្មីថ្មីថ្មីជួយទាក់ទាញការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស(FDI) ចូលក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាព្រមទាំងសម្របសម្រួលធុរកិច្ចក្នុងស្រុក។

©Pring Samrang via REUTERS

©withGod via Shutterstock

តាមរយៈការអនុវត្តរដ្ឋាភិបាលតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក ឥឡូវពេលរដ្ឋខ្មែរមានលទ្ធភាពងាយស្រួលស្វែងរកព័ត៌មាននិងសេវាកម្មនៅក្នុងដៃរបស់ពួកគេ។

ដើម្បីលើកកម្ពស់យុទ្ធសាស្ត្ររដ្ឋាភិបាលតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិករបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មន្ត្រីរាជការ ក្រសួង និងមន្ទីរនានា នឹងត្រូវទទួលបានការប្រើប្រាស់ បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល រួមទាំងការប្រើប្រាស់វេទិកាជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗដើម្បីចាប់យកអក្ខរកម្មឌីជីថល។

រដ្ឋាភិបាលឌីជីថល : ការអភិវឌ្ឍន៍ស្របនឹងអនាគតរបស់អ្នកការទូត

រដ្ឋាភិបាលឌីជីថល(រដ្ឋាភិបាលតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក) មានតួនាទីដ៏សំខាន់មួយនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថលសម័យទំនើប តាមរយៈការលើកកម្ពស់សេវាកម្មសាធារណៈនិងការធ្វើឌីជីថលនិយម ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាល ដើម្បីធ្វើឱ្យចិន្ត្រៃយ៍ និងសេវាកម្មសំខាន់ៗ អាចទៅដល់ដៃរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ រដ្ឋាភិបាលតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក រួមមាន លទ្ធភាពទទួលបាននៃព័ត៌មាននិងឯកសាររបស់រដ្ឋាភិបាលតាមរយៈវេទិកាឌីជីថលដែលមានសុវត្ថិភាព។ ដោយជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ខ្ពស់របស់ពិភពលោក ប្រទេសអេស្ប៉ា ជាណាចក្រនិងកូរ៉េខាងត្បូង បានបង្កើតប្រព័ន្ធរដ្ឋាភិបាលតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកកម្រិតខ្ពស់ ដែលកំណត់ជាឧទាហរណ៍ច្បាស់លាស់មួយសម្រាប់ប្រទេសផ្សេងទៀតក្នុងពិភពលោក។¹¹ នៅក្នុងបរិបទប្រទេសកម្ពុជា ក្រសួងមួយចំនួនបានចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់សេវាកម្មសាធារណៈតាមអនឡាញរួចហើយ ដូចជាការចុះបញ្ជីយានយន្តនិងការបង់ពន្ធ។ ការផ្តល់សេវា តាមអនឡាញនេះ បានផ្លាស់ប្តូររបៀបដែលក្រសួងទាំងនេះដំណើរការនិងអនុវត្តរបស់កម្មវិធីរបស់ពួកគេ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការរបស់ពលរដ្ឋកាន់តែប្រសើរ។

ដូច្នេះ ការអនុវត្តរដ្ឋាភិបាលឌីជីថល នឹងជួយបង្កើតនូវជំនាន់ថ្មីមួយនៃមន្ត្រីរាជការស៊ីវិលដែលបំពាក់ដោយ ការយល់ដឹងពីបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល និងជំនាញសម័យទំនើបក្នុងរយៈពេលវែង ដែលលើកកម្ពស់គុណភាពធនធានមនុស្សក្នុងវិស័យរដ្ឋាភិបាល។ ក្នុងន័យនេះ សមត្ថភាពពេលអនាគតរបស់អ្នកការទូតកម្ពុជាក៏នឹងត្រូវរឹងមាំទ្វេដងដោយធនធានមនុស្សជំនាន់ថ្មីនេះដែរ។ ដោយការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសក្នុងក្របខណ្ឌការទូតសេដ្ឋកិច្ច អ្នកការទូតកម្ពុជានឹងត្រូវដើរតួនាទីច្រើនជាងតួនាទីនយោបាយ និងការចេញ ប៉ុន្តែ ក៏ត្រូវយកមកពិភាក្សានូវជំនាញផ្សេងៗ ដើម្បីអនុវត្តតួនាទីរបស់ពួកគេក្នុងការសម្រេចបាននូវគោលដៅការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ដើម្បីលើកកម្ពស់យុទ្ធសាស្ត្ររដ្ឋាភិបាលតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មន្ត្រីរាជការ ក្រសួង និងមន្ទីរនានា នឹងត្រូវទទួលបានការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល រួមទាំងការប្រើប្រាស់វេទិកាជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពរបស់បុគ្គលដើម្បីចាប់យកអក្ខរកម្មឌីជីថល។ ការសម្របនេះនឹងលើកកម្ពស់សមត្ថភាពមនុស្សដែលមានស្រាប់ និងអនុញ្ញាតឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗកសាងបណ្តុំជំនាញឌីជីថលថ្មីៗបន្ថែមទៀត។ នៅពេលដំណាលគ្នានេះ រដ្ឋាភិបាលនឹងត្រូវការវិស័យចូលនូវធនធានមនុស្សថ្មីៗដែលបំពាក់ជាមួយចំណេះដឹងនិងជំនាញឌីជីថលដែលចាំបាច់ ដូច្នេះ អាចទាញមនុស្សដែលមានគំនិតប្រកបដោយនវានុវត្តន៍ចូលបម្រើការងាររបស់រដ្ឋាភិបាល។

ពលរដ្ឋឌីជីថល : ការលើកកម្ពស់សង្គមសេដ្ឋកិច្ច

ពលរដ្ឋឌីជីថលត្រូវបានកំណត់ចិត្តលក្ខណៈដោយភាពធន់និងភាពអាចសម្របតាមការប្រែប្រួល។ នៅក្នុងរបាយការណ៍អក្ខរកម្មឌីជីថលរបស់កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ(UNDP)¹² មានការកត់សម្គាល់ថា យុវជនកម្ពុជាមានការជាប់ទាក់ទងនឹងមានវត្តមានខ្លាំងនៅក្នុងពិភពសាយប៉ែ (នៅលើអ៊ីនធឺណិត)។ ជាឧទាហរណ៍ មានយុវជនដែលកំពុងធ្វើការក្នុងចំនួនដ៏ច្រើនកំពុងប្រើប្រាស់សេវាធានាការតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកនាពេលនេះ ខណៈអត្រាអ្នកប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទឆ្លាតមានចំនួនលើស ៩០% នៅតំបន់ទីក្រុង និង៧៥% នៅតំបន់ជនបទ។ ការប្រើប្រាស់នេះភាគច្រើនគឺនៅលើជុំវិញទំនាក់ទំនងប្រចាំថ្ងៃ រួមមាន បណ្តាញសង្គមនិងអ៊ីមែលសម្រាប់ការប្រើប្រាស់លក្ខណៈអាជីវិកា។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ចំនួននេះគ្រាន់តែបង្ហាញពីការប្រើប្រាស់ឌីជីថលជាមូលដ្ឋានប៉ុណ្ណោះ ខណៈសមត្ថភាពចាប់យកនិងសម្របតាមបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទៅតាមចិត្តលក្ខណៈរបស់ពលរដ្ឋឌីជីថលគឺនៅកំពុងដំណើរការនៅឡើយ។

ពាក់ព័ន្ធនឹងការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជា ពលរដ្ឋឌីជីថលរួមចំណែកដល់ការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ច នៅពេលពលរដ្ឋអាចប្រើប្រាស់ជំនាញឌីជីថលរបស់ពួកគេ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូររបៀបប្រពៃណីទៅរបៀបទំនើបក្នុងការធ្វើរឿងផ្សេងៗ រួមមាន ការរៀនសូត្រពីចម្ងាយនិងការចូលរួមសកម្មភាពសង្គមតាមប្រព័ន្ធឌីជីថល។ ជាមួយនឹងចំនួនខ្ពស់នៃម្ចាស់ទូរស័ព្ទឆ្លាតក្នុងចំណោមយុវជនខ្មែរសម័យទំនើប កម្មវិធីសិក្សាអាចត្រូវធ្វើឱ្យហួសពីការអនុវត្តក្នុងថ្នាក់រៀន និងរួមបញ្ចូលការយល់ដឹងអំពីចំណេះដឹង ទូលំទូលាយតាមរយៈការប្រើប្រាស់ការរៀនសូត្រពីចម្ងាយ។ ដូច្នេះ ទំនាក់ទំនងរវាងប្រជាជននានា និងលទ្ធភាពរកបាននៃឱកាសទូទាំងតំបន់កាន់តែមានលក្ខណៈងាយស្រួលជាមួយឧបករណ៍ឌីជីថល ដែលផ្តល់ឱកាសកាន់តែច្រើនឱ្យមនុស្សដើម្បីទាក់ទងគ្នាទូទាំងសកលលោក ហើយជាផលត្រឡប់បង្កើនសុខុមាលភាពនិងការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ច។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមិនតែខិតខំលើកកម្ពស់ពលរដ្ឋឌីជីថលប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ថែមទាំងលើកកម្ពស់មេដឹកនាំឌីជីថលផងដែរ ជាពិសេសនៅក្នុងសហគមន៍មូលដ្ឋាន។ ការចុះឈ្មោះក្នុងការអប់រំស្តែម (STEM) បច្ចុប្បន្នមានតែ ២៧.១% ខណៈមានប្រជាជនចំនួនតែ ០.០៣%បានចុះឈ្មោះក្នុងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសនិងអប់រំវិជ្ជាជីវៈ។¹³ សសស្តុម្ភនេះក៏មានការជាប់ទាក់ទងខ្លាំងជាមួយរដ្ឋាភិបាលឌីជីថលដែរ ពីព្រោះថា សេវាកម្មអនឡាញដែលជោគជ័យ ទាមទារឱ្យមានការចូលរួមពីពលរដ្ឋដែលមានចំណេះដឹងខាងឌីជីថល អាចទាក់ទង វិភាគ និងទាញយកព័ត៌មានបាន។ល។

©Cindy Liu via REUTERS

និស្សិតនៅវិទ្យាស្ថានជាតិពហុបច្ចេកទេសកម្ពុជា រៀបចំរូបថតដោយមនុស្សសម្រាប់ការហោះហើរ ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២១។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ប្រទេសកម្ពុជាបានកំណត់ច្បាស់ពីក្របខណ្ឌការទូតសេដ្ឋកិច្ច និងក្របខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថលរបស់ខ្លួន ដោយទទួលស្គាល់ពីសារៈសំខាន់កាន់តែកើនឡើង ជាលំដាប់នៃបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មឌីជីថល និងការផ្សព្វផ្សាយឌីជីថល ក្នុងការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ក្របខណ្ឌទាំងពីរ ដែលក្របខណ្ឌ នីមួយៗ មានអាទិភាពផ្សេងគ្នា ប៉ុន្តែ មានជាប់ពាក់ព័ន្ធគ្នាខ្លាំង បានត្រូវសម្របសម្រួលអនាគតសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍការទូត សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមរបស់ព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា។ នៅក្នុងយុគសម័យឌីជីថល បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលបានជំរុញការសម្របសម្រួលសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីទាក់ទងចូលរួម វិភាគ និងធ្វើការ នៅសឹងគ្រប់វិស័យ។ ទោះបីយ៉ាងណា នៅពេលដំណាលគ្នា ឌីជីថលនីយកម្មក៏នាំមកនូវបញ្ហាផងដែរទាក់ទងនឹងសន្តិសុខសាយភាយ ការតភ្ជាប់រូបវន្ត និងផលវិបាក នៃឯកជនភាព។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានឹងត្រូវធ្វើការផ្អែកលើក្របខណ្ឌច្បាប់និងកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រការពារ ដោយធ្វើឱ្យប្រាកដថា ប្រទេសជាតិនឹងអាចរៀនក្នុងយុគសម័យ ឌីជីថលដោយគ្មានការបាត់ទំនុកចិត្តលើបច្ចេកវិទ្យា។ ក្របខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល និងការអនុវត្តហាក់រួមចំណែកយ៉ាង ខ្លាំងចំពោះការទូតសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ខណៈក៏កំពុងលើកកម្ពស់ភាពធន់និងការអាចសម្របបានរបស់ប្រទេស។ នៅក្នុងសណ្តាប់ធ្នាប់ពិភពលោកដែលប្រកបដោយ ប្រកួតប្រជែង វាមានសារៈសំខាន់សម្រាប់រដ្ឋតូចប៉ុន្តែកំពុងលូតលាស់យ៉ាងឆាប់រហ័សនេះ ដើម្បីចាប់យកកាណាស៊ីតេពិភពលោកក្នុងរូបសម្រាប់ប្រទេសដើម្បីឈរឱ្យ បានខ្ពស់លើតារាងតំបន់និងសកលលោក។

1. Rectangular Strategy Phase IV (September 2018). Royal Government of Cambodia: <http://cnv.org.kh/wp-content/uploads/2012/10/Rectangular-Strategy-Phase-IV-of-the-Royal-Government-of-Cambodia-of-the-Sixth-Legislature-of-the-National-Assembly-2018-2023.pdf>
2. Klaus Schwab (14 Jan 2016). The Fourth industrial revolution: what its means and how to respond. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond/>
3. Kong Rattanakhthida (29 July 2019). Understanding Digital Economy. Cambodia Development Center: https://cd-center.org/wp-content/uploads/2019/07/P127_20190729_V1I55.pdf
4. Chan P., Chhem S., and Nay D. (January 2021). Developing Cambodia's digital economy: Youth's perspective. 7th Annual NBC Macroeconomic Conference: https://www.nbc.org.kh/download_files/macro_conference/english/S6_Development_Cambodia_Digital_Economy_Youth_Perspective.pdf
5. Kong Rattanakhthida (29 July 2019). Understanding Digital Economy. Cambodia Development Center: https://cd-center.org/wp-content/uploads/2019/07/P127_20190729_V1I55.pdf
6. The Digital economy in Southeast Asia (2019). World Bank Group <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/31803>
7. Economic Diplomacy Strategy 2021-2021 (13 January 2021). Ministry Of Foreign Affairs and International Cooperation. [https://www.mfaic.gov.kh/files/uploads/Economic_Diplomacy/\[EN\]_Economic_Diplomacy_Strategy.pdf](https://www.mfaic.gov.kh/files/uploads/Economic_Diplomacy/[EN]_Economic_Diplomacy_Strategy.pdf)
8. Economic Diplomacy Strategy 2021-2021 (13 January 2021). Ministry Of Foreign Affairs and International Cooperation. [https://www.mfaic.gov.kh/files/uploads/Economic_Diplomacy/\[EN\]_Economic_Diplomacy_Strategy.pdf](https://www.mfaic.gov.kh/files/uploads/Economic_Diplomacy/[EN]_Economic_Diplomacy_Strategy.pdf)
9. Cheunboran Chanborey (28 November 2018). Cambodia's Economic Diplomacy: An imperative for prosperity and self-determinations. Asian Vision Institution. <https://asianvision.org/archives/publications/avi-policy-brief-issue-2019-no-15>
10. OECD (2018). The Digital Economy multinational enterprises and international investment policy. <https://www.oecd.org/investment/investment-policy/The-digital-economy-multinational-enterprises-and-international-investment-policy.pdf>
11. 2020 United Nations E-government survey (10 July 2020). United Nations <https://www.un.org/development/desa/publications/publication/2020-united-nations-e-government-survey>
12. Digital Literacy for Employability and Entrepreneurship among Cambodian Youth (2020). UNDP. <https://www.kh.undp.org/content/cambodia/en/home/library/assessment-of-digital-literacy-for-employability-and-entrepreneu.html>
13. Digital economy and Society framework 2021-2035

V. ករណីសិក្សា

1. ការទូតសេដ្ឋកិច្ចចិន : ការអភិវឌ្ឍថ្មីៗក្នុងទីក្រុងព្រះសីហនុនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

លីម សាយ

លីម សាយ ជាមន្ត្រីកម្មវិធីនៅមូលនិធិ ឌុនវ៉ាដ អាជិនណៅអ៊ែរ ប្រចាំកម្ពុជា ចាប់តាំងពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០។ លីម សាយ គាត់បម្រើការងារជាមួយអង្គការស្រាវជ្រាវ នៅមូលនិធិ ឌុនវ៉ាដ អាជិនណៅអ៊ែរកម្ពុជា។ នៅពេលដំណាលគ្នានេះ គាត់ក៏ជាអ្នកស្រាវជ្រាវក្នុងគម្រោងកិច្ចសន្ទនាធានាគម្រោង អឺរ៉ុប-អាស៊ាន (គម្រោង ENGAGE របស់គណៈកម្មការសហភាពអឺរ៉ុប)។ គាត់ទទួលបានបរិញ្ញាបត្រផ្នែកសិក្សាអន្តរជាតិ ដោយកិត្តិយសនិងពានរង្វាន់និក្ខេបបទឆ្លើម ពីវិទ្យាស្ថានភាសាបរទេសនៃសាកលវិទ្យាភូមិន្ទភ្នំពេញ។ គាត់ ធ្លាប់បម្រើការងារជាមួយអង្គការអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ និងក្រោយមកទៀតបានបម្រើការងារជាមួយកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ ទទួលខុសត្រូវផ្នែកទំនាក់ទំនងនិងការគ្រប់គ្រងចំណេះដឹង ស្ថិតនៅក្រោមអង្គការគោលនយោបាយនិងនវានុវត្តន៍។ គាត់ត្រូវបានតែងតាំងដោយសាកលវិទ្យាល័យប៉េកាំង ជាតំណាងគណៈប្រតិភូអាស៊ានក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលចិន-អាស៊ានឆ្នាំ២០២១និងបានទទួលរង្វាន់ពីសាកលវិទ្យាភូមិន្ទការបរទេសនៃប្រទេសចិនជាប្រតិភូបុគ្គលឆ្លើម និងគណៈប្រតិភូប្រចាំឆ្នាំ២០១៩។

I. ការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិនក្នុងសតវត្សរ៍ទី២១

តាមទស្សនវិស័យចិន មិនមានការបកប្រែចំនួនបច្ចេកសព្ទ (economic statecraft) ប៉ុន្តែ មានការបកប្រែមានអត្ថន័យដែលកៀកជាងគេ គឺប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងពាក្យថា «ការទូតសេដ្ឋកិច្ច/economic diplomacy» (jing ji wai jiao) ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់គោលបំណងនេះក្នុងលក្ខណៈអាចផ្លាស់ប្តូរទៅវិញទៅមកបាន។ ជាទូទៅ បច្ចេកសព្ទនេះសំដៅដល់របៀបដែលសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនិងការទូតមានបំណងបំពេញគ្នាទៅវិញទៅមក។ អ្នកប្រាជ្ញចិនភាគច្រើនកំណត់និយមន័យបច្ចេកសព្ទនេះតាមរបៀបពីរយ៉ាង។ របៀបទីមួយ គឺការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍សេដ្ឋកិច្ចដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅការទូតនិងនយោបាយនៅក្រៅប្រទេស ខណៈរបៀបទីមួយទៀតគឺលក្ខណៈបញ្ជាក់សម្រាប់វិញពី របៀបទីមួយ។^២

ចាប់តាំងពីការចាប់ផ្តើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០ ចិនបានក្តោបយកគោលនយោបាយការបរទេស «ចេញទៅក្រៅ» របស់ខ្លួន ដោយកំណត់អាទិភាពលើការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិ។ ការរះឡើងដ៏គួរឱ្យកត់សម្គាល់របស់ចិនបានកើតឡើងដោយមិនអាចប្រកែកបានពីសមត្ថភាពដែលបានពង្រីកនូវការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិននៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២១។ នៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ ការទូតសេដ្ឋកិច្ចដ៏ជោគជ័យរបស់រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងបានអនុញ្ញាតឱ្យខ្លួនមានឥទ្ធិពលលើគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ជា សកល ជុំវិញពិភពលោក ដែលបានកាត់បន្ថយយ៉ាងខ្លាំងលើការដឹកនាំក្នុងរយៈពេលដំបូងរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកនៅក្នុងតំបន់នេះ។^៣

អ៊ីចឹងដូច្នេះហើយ វាស្ទើរតែមិនគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលទេដែលឥឡូវចិនបានក្លាយជាអ្នកប្រជែងដ៏ខ្លាំងក្លាមួយចំពោះការទូតជាសកលរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលយ៉ាងហោចណាស់ក៏នៅក្នុងកែវភ្នែកមនុស្សមួយចំនួនដែរ។

នៅក្នុងបរិបទតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ចំណាប់អារម្មណ៍តែងតែបាញ់ចំទៅលើតំបន់អូឡង់សម័យកាលនៃការប្រកួតប្រជែងភូមិសាស្ត្រនយោបាយដែលកាន់តែខ្លាំងក្លាឡើងវិញរវាងមហាអំណាចពីខាងក្រៅ។ ក្នុងលក្ខណៈនេះ បច្ចុប្បន្នតំបន់មានចំណុចប្រសព្វដ៏សំខាន់ជាលក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការទូតសេដ្ឋកិច្ចចិន។ ចិនបានក្លាយជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មដ៏ធំជាងគេចំពោះអាស៊ានសម្រាប់រយៈពេល១២ឆ្នាំជាប់គ្នា និងនៅក្នុងពាក់កណ្តាលឆមាសទីមួយនៃឆ្នាំ២០២១ ពាណិជ្ជកម្មនេះមានចំនួន ៤១០.៧៥ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ដែលឡើងដល់ ៣៨,២% កាលពីឆ្នាំមុន។ នៅឆ្នាំ២០១៣ ជាដើម គួរឱ្យកត់សម្គាល់ប្រធានាធិបតី ស៊ី ជីនពីង បានជ្រើសរើសឥណ្ឌូណេស៊ីដែលជាដៃគូដ៏ធំជាងគេនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងជាកន្លែងប្រកាសជាផ្លូវការពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មសមុទ្ររបស់គំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ(BRI)។ មនុស្សមួយចំនួនថែមទាំងបានដាក់ឈ្មោះតំបន់ថាជា «បំពង់កយុទ្ធសាស្ត្រ»របស់ចិន ជាកន្លែងមួយដែលចិនអាចបង្ហាញពីអំណាចសកលដែលកាន់តែកើនឡើងរបស់ខ្លួន ដើម្បីប្រជែងជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក។ តាមរយៈក្របខណ្ឌខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងបានប្រើប្រាស់ពាណិជ្ជកម្ម ការវិនិយោគ និងជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ជាផ្លូវការ(ODA)ជាឧបករណ៍

មួយ ដើម្បីសម្រេចបាននូវការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួននិងជាចុងក្រោយនូវគោលបំណងនយោបាយនៅក្រៅប្រទេស និងដើម្បីសម្រេចបែបនេះបានកើតឡើងតាមរយៈគម្រោងក្តាប់ប្រកបដោយមហិច្ឆតាដែលស្វែងរកការក្តាប់ចិនជាមួយតំបន់ទាំងអស់នៅលើពិភពលោកនិងត្រឡប់ទៅវិញទៅមក។

ពេលថ្មីៗនេះប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជាដៃគូដែលមានសេចក្តីពេញចិត្តជាងគេនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍សម្រាប់ការចាប់យក

គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំង ជាពិសេស ស្ថិតក្រោមក្របខណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ។^៤ ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ ការទូតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិនបានជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងលើទិដ្ឋភាពការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជា។ ចិនមិនត្រឹមតែជានិយោគិនដ៏ធំជាងគេនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងអ្នកផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដ៏ធំជាងគេលើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផងដែរ ដែលជាកតាលីករដ៏សំខាន់ជាងគេសម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងជាឥទ្ធិពលពីខាងក្រៅដ៏ខ្លាំងជាងគេលើការវិវឌ្ឍនៃគោលនយោបាយការបរទេសកម្ពុជា។

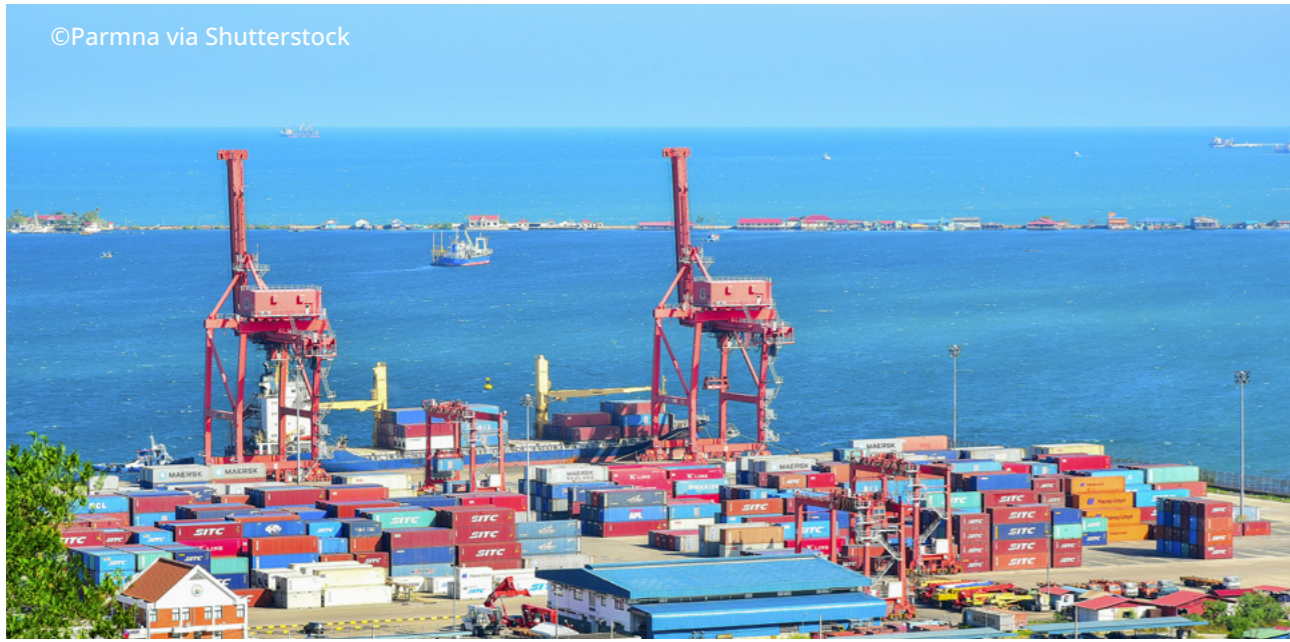
II. ទីក្រុងព្រះសីហនុរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា : ផ្នែកដ៏សំខាន់មួយរបស់ការទូតសេដ្ឋកិច្ចចិន

កម្ពុជានិងចិនមានទំនាក់ទំនងការទូតដ៏យូរអង្វែង។ ទិដ្ឋភាពបែបនេះបានលឿនដល់ «ភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងជ្រោយ» កាលពីថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ ហើយស្ថិតក្រោមក្របខណ្ឌកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះ នៅឆ្នាំ២០១៩ កម្ពុជានិងចិនបានចុះហត្ថលេខារួមគ្នាលើផែនការសកម្មភាពស្តីពីការកសាងសហគមន៍ចិន-កម្ពុជា សម្រាប់អនាគតរួមគ្នា(២០១៩-២០២៣) ដែលមេដឹកនាំទាំងពីរបានខិតខំប្រឹងប្រែងបន្ថែមទៀតក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរួមគ្នាលើសន្តិសុខ នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម ទេសចរណ៍ សង្គមសេដ្ឋកិច្ច បរិស្ថាន និងគ្រប់ជំនួញការផ្លាស់ប្តូររវាងប្រជាជន និងប្រជាជន។ ចាប់តាំងពីការចាប់ផ្តើមនៃគំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មនិងចាប់យកគំនិតផ្តួចផ្តើមដែលដឹកនាំដោយចិន និងបានចាត់ទុកគំនិតផ្តួចផ្តើមនេះជាប្រភពដ៏សំខាន់មួយនៃការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចជាតិខ្លួន។^៥

ប៉ុន្តែ នៅពេលវិភាគផលប៉ះពាល់របស់គំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ និងការទូតសេដ្ឋកិច្ចចិននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហេតុអ្វីបានជាទីក្រុងព្រះសីហនុនឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាករណីសិក្សាចម្បង? ពាក់ព័ន្ធនឹងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ថ្មីៗនេះព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាជាម្ចាស់ផ្ទះនៃកំពង់ផែសមុទ្រទឹកជ្រៅអន្តរជាតិតែមួយគត់ ដែលមានទីតាំងនៅទីក្រុងព្រះសីហនុ។ ទីក្រុងឆ្នេរសមុទ្រដែលធ្លាប់ស្ងប់ស្ងាត់កាលពីមុននេះដែលមានទីតាំងនៅភាគនិរតីរបស់ប្រទេសកម្ពុជា មានសក្តានុពលដ៏ធំសម្បើម ជាផ្លូវដឹកជញ្ជូននិងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ និងជាគោលដៅទេសចរណ៍មួយដោយសារមានឆ្នេរខ្សាច់មួយដែលស្អាតជាងគេក្នុងចំណោមឆ្នេរខ្សាច់ស្អាតជាងគេនៅលើពិភពលោក។ ទីក្រុងនេះថែមទាំងត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងក្លាយជាតំបន់ទីក្រុងធំទំនើបក្នុងពេលឆាប់ៗ ដោយមានមនុស្សមួយចំនួនដាក់ឈ្មោះទីក្រុងនេះថាជា ទីក្រុងស៊ីនជិន ឬ ម៉ាការទីពីរបស់ចិន ដោយសារមានការហូរចូលយ៉ាងធំសម្បើមរបស់កាស៊ីណូ សណ្ឋាគារ និងគម្រោងវិនិយោគផ្សេងទៀតជាច្រើនរបស់ចិនកំពុងហូរចូលមក។

ការចតបែបប៉ាណូម៉ាម៉ាទីក្រុងព្រះសីហនុដែលបង្ហាញនូវអគារខ្ពស់ៗរបស់ទីក្រុងព្រះសីហនុជាងគេជាងគេផងដែរ។

©Parmna via Shutterstock

ក្រុងព្រះសីហនុក៏បានក្លាយជាជម្រកនៃរោងចក្រថាមពលអគ្គិសនីនិងចម្ការ ដូចជារោងចក្រច្រែកដោយក្រុមហ៊ុនចិនដែលមានតម្លៃប្រហែល ៤.២ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក។

ទីក្រុងព្រះសីហនុគឺជាជម្រកនៃរោងចក្រថាមពលអគ្គិសនីនិងចម្ការ ដូចជារោងចក្រច្រែកដោយក្រុមហ៊ុនចិនមានចំនួនដល់ ៤.២ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក។

នៅពេលធ្វើដំណើរតាមទីប្រជុំជនទីក្រុងព្រះសីហនុសព្វថ្ងៃ មានរបបដាច់ មានផ្លូវខ្សែកោងក្រោយពណ៌ក្រហមនិងអក្សរចិនពណ៌មាស (អត្តសញ្ញាណចិន នៃសំណង់ល្អ/ហ្វូស៊ីយ) ឈរជាជួរនៅតាមផ្លូវ។ ចំនួនដ៏ច្រើនក្រែងលេងនៃ សណ្ឋាគារ ភោជនីយដ្ឋាន និងកាស៊ីណូ សឹងតែបានផ្លាស់ប្តូរទីក្រុងដែល ស្ងប់ស្ងាត់ពីមុនទៅជាមុខមាត់ថ្មីនៃការអភិវឌ្ឍកម្ពុជាសម័យទំនើប។ អ្វីដែល បំពេញចំណង់របស់ចិនដើម្បីវិនិយោគក្នុងទីក្រុង គឺជានិរន្តរៈរបស់ លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដើម្បីទាក់ទាញការវិនិយោគបែបនេះក្នុងការ ចាប់យកគំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវដោយសេចក្តីពេញចិត្តចាប់តាំងពីការ ចាប់ផ្តើមរបស់គំនិតផ្តួចផ្តើមនេះមក។

នៅពេលពិនិត្យផលប៉ះពាល់របស់គំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវក្នុងទីក្រុង ព្រះសីហនុ គម្រោងពីរលេខគ្នាគឺជាគម្រោងរួមមានផ្លូវល្បឿនលឿនភ្នំពេញ-ព្រះសីហនុ និងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសក្រុងព្រះសីហនុ(SSEZ)។ គម្រោង ទីមួយដែលជាផ្លូវជាតិដំបូងគេបង្អស់(ផ្លូវជាតិលេខ៤) ពីភ្នំពេញទៅ ព្រះសីហនុ មានតម្លៃ ២ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ហើយនៅពេលកំពុង សារសេរីកសារនេះ គម្រោងសម្រេចបាន៥១%ហើយ។ គម្រោងនេះជាការ វិនិយោគពីក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មផ្លូវនិងស្ពានរបស់ចិន ត្រួតពិនិត្យដោយក្រុម បច្ចេកទេសរបស់ក្រុមហ៊ុនត្រួតពិនិត្យសំណង់វាណាន ចំកាត់ ស្ថិតក្រោម ក្របខណ្ឌ «កសាង-ប្រតិបត្តិ-ផ្ទេរ(BOT)» នៃគំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ។ ផ្លូវល្បឿនលឿនកំដៅត្រូវបានដាក់យ៉ាងសំខាន់ក្នុងការតភ្ជាប់ប្រកសមុទ្រ ខាងត្បូង ព្រមទាំងផ្លូវជាតិលេខ២ ដែលកំពុងសាងសង់ផងដែរជាមួយ ជំនួយពីការវិនិយោគចិន។ ការអភិវឌ្ឍនេះមានសារៈសំខាន់យ៉ាងខ្លាំង សម្រាប់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយសារវានឹងជួយជំរុញវិស័យនាំចេញ ចម្បងរបស់សេដ្ឋកិច្ច រួមមាន សម្លៀកបំពាក់ វាយនភណ្ឌ ផលិតផលស្បែក កាបូប និងទំនិញផលិតស្រាលៗផ្សេងទៀត។ ប្រទេសមិនអាចនៅគ្មានការ អភិវឌ្ឍពាក់ព័ន្ធនឹងផ្លូវដឹកជញ្ជូន ដោយសាររឿងនេះនឹងរារាំងការលើកកម្ពស់ ផលិតភាពដែលត្រូវការដើម្បីចាប់ផ្តើមសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាវិជ្ជមានរបស់ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានោះ។ ដូច្នេះ ការវិនិយោគរបស់ចិនក្នុងគម្រោង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបាក់ដុំដោយកិច្ចពេលវេលា។

គម្រោងទីពីរដែលត្រូវកត់សម្គាល់នៅពេលវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់របស់គំនិត ផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវលើប្រទេសកម្ពុជា គឺតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ព្រះសីហនុ(SSEZ) ចិន-កម្ពុជានៅក្នុងក្រុងព្រះសីហនុ ដែលភាគច្រើនជា កម្មករមានជំនាញទាបជាពិសេសជាស្ត្រី អាចស្វែងរកឱកាសការងារដែលល្អ ប្រសើរបាន។ តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសព្រះសីហនុ(SSEZ)ផ្តោតភាគច្រើនលើ វិស័យឧស្សាហកម្មធុនស្រាល ខណៈក៏មានបំណងបញ្ចូលគ្រឿងម៉ាស៊ីន គ្រឿងតុបតែងផ្ទះសំបែង សម្ភារៈសំណង់ គ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត សំបក កង់ សារធាតុគីមីល្អ។ល។ តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសព្រះសីហនុមានការ រាយការណ៍ថាបានជួយជំរុញឱកាសការងារក្នុងស្រុកពី ៨០ ០០០ ទៅ១០០ ០០០នាក់។^{១០} ជាមួយនឹងការចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍតំបន់ សេដ្ឋកិច្ចពិសេសនេះ ចិនថែមទាំងបានជួយលើកកម្ពស់កំពុងផែស្វយ័ត តែមួយគត់របស់ប្រទេសនៅក្នុងទីក្រុងព្រះសីហនុ ដែលជាផ្នែកដ៏សំខាន់មួយ របស់ផ្លូវស្រុកសមុទ្ររបស់គំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ ដែលគួរអនុញ្ញាតឱ្យ ចិនពង្រីកទីទួលរបស់ខ្លួនពាសពេញតំបន់និងជំរុញការតភ្ជាប់ទៅកាន់ មហាសមុទ្រឥណ្ឌា។^{១១}

ជាមួយ ប្រទេសកម្ពុជា ជាពិសេសជាមួយសក្តានុពលដែលទីក្រុងព្រះសីហនុ ផ្តល់ឱ្យ បានដើរតួនាទីយុទ្ធសាស្ត្រមួយនៅក្នុងគំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ របស់ចិននិងគោលដៅការទូតទូលំទូលាយរបស់ចិន។ ទីតាំងជាយុទ្ធសាស្ត្រ របស់ទីក្រុងនឹងមិនត្រឹម តែពង្រីកសមត្ថភាពរបស់ការទូតសេដ្ឋកិច្ចចិន ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែប្រហែលថែមទាំងសម្រេចបានគោលដៅនយោបាយរបស់ ចិនដោយការអនុញ្ញាតឱ្យចិនក្លាយជាតួអង្គលេចធ្លោមួយដែលមាន សមត្ថភាពប្រឆាំងជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិកនៅក្នុងតំបន់។ ដូច្នេះ លទ្ធផលនៃ ការទូតសេដ្ឋកិច្ចដ៏ជោគជ័យ ពិតជាសំខាន់និងមិនអាចត្រូវមើលរំលងដោយ ងាយស្រួលទេ។

©World Bank Photo Collection via Flickr

ស្ត្រីមួយរូបកំពុងអ៊ុតក្រណាត់នៅរោងចក្រសម្លៀកបំពាក់មួយ ក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសព្រះសីហនុ។

III. តើវាប៉ះពាល់លើព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយ៉ាងដូចម្តេចដែរ ?

ថ្វីបើមានទិដ្ឋភាពវិជ្ជមាននៃការវិនិយោគប្រទេសរបស់ចិនសម្រាប់កម្ពុជា យើងក៏មិនគួរមិនទទួលស្គាល់ពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានខ្លាំងនៃការវិនិយោគ បែបនេះដែរ យ៉ាងហោចណាស់ មានផលវិបាកបីដែលនឹងត្រូវយកមក ពិចារណាឱ្យកាន់តែលម្អិតនៅទីនេះ។

ទីមួយ អត្តសញ្ញាណវប្បធម៌នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាកំពុងធ្វើឱ្យ ខូចខាតបន្តិចម្តងៗ។ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយអះអាងថា «គ្មានប្រទេសកម្ពុជា នៅសល់» នៅក្នុងទីក្រុងមាត់សមុទ្ររបស់ខ្លួននោះទេ ដោយសារឥទ្ធិពល អត្តសញ្ញាណចិននិងល្បឿនដល់កំពូលហើយ។^{១២} ទោះបី យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប្រហែលជាអ្វីដែលគួរឱ្យបារម្ភនោះទៅត្រូវនោះ គឺ អត្រាបទល្មើសដែលបង្កឡើងដោយជនជាតិចិនមានការកើនឡើងក្នុង រយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ បានក្លាយជាប្រធានបទសំខាន់មួយ នៅក្នុង កិច្ចពិភាក្សាស្តីអំពីពេញដោលថ្នាក់ជាតិលើវត្តមានសេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិននៅក្នុង ប្រទេស។ ឥទ្ធិពលវប្បធម៌ស្រុកជាច្រើនគឺថា អារម្មណ៍នៃ «ភាពជា ជនជាតិខ្មែរ» និង «បរិយាបន្ទ» កំពុងបាត់បង់នៅក្នុងទីក្រុងព្រះសីហនុ។

ជាឧទាហរណ៍ មានការរាយការណ៍ថា មានអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មបានកើតឡើង ដែលបង្កដោយក្រុមជើងកាងចិន រួមមាន ការលោងលុយកខ្វក់ ពេស្យាចារ លួចលាក់ និងរឿងរ៉ាវជាច្រើនផ្សេងទៀត។ អ្វីដែលកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរជាងនេះ គឺ ការដួលរលំក្លាមៗនៃអគារមានកម្ពស់៧ជាន់របស់ចិននៅក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ ដែលបានសម្លាប់មនុស្សយ៉ាងហោចណាស់១៨នាក់ និងបន្ទុល ឱ្យមនុស្សជាច្រើននាក់រងរបួស។^{១៣} ការសាងសង់ដីសាប័រហ្វីលីប៊ីនបាន បណ្តាលឱ្យមានផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថានខ្លាំងផងដែរដោយសារកង្វះ សមត្ថភាពចោះចោលជាតិពុលនិងការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់។ ផល ប៉ះពាល់បរិស្ថាននេះ បានបង្កឱ្យមានក្តីបារម្ភខ្លាំងក្នុងចំណោមអ្នកស្រុកនិង បានបង្កើតមន្ទិលសង្ស័យលើទំនួលខុសត្រូវរបស់ក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្ម ចិន ដោយមានមនុស្សមួយចំនួនថែមទាំងអះអាងថា សកម្មភាពសាងសង់ របស់ចិនអាចបំផ្លាញក្នុងកម្រិតខ្លះដល់បរិស្ថានក្នុងតំបន់។

ទីបី កេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ប្រទេសកម្ពុជាលើឆាកអន្តរជាតិបានស្ថិតក្នុងហានិភ័យ ដោយសារលទ្ធផលនៃការមើលឃើញថា ជិតស្និទ្ធខ្លាំងពេកជាមួយចិន។

ទីពីរ មានការជជែកគ្នាថា ប្រទេសកម្ពុជាមិនទាន់ត្រៀមខ្លួនចាប់ផ្តើមសម្រាប់ ការហូរចូលនៃការវិនិយោគចិនទៅក្នុងទីក្រុង ហើយដែលជំនាញពលកម្មក្នុង ស្រុកមិនស័កស័របានល្អជាមួយតម្រូវការរបស់វិនិយោគចិនទេ។ សំណួរ លេចឡើងបន្ទាប់ថាតើប្រទេសកម្ពុជាពិតជាកំពុងទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការ វិនិយោគបែបនេះឬទេ? អ្នកខ្លះអាចយល់ស្របថា ការវិនិយោគផ្តល់នូវ ឱកាសការងារកាន់តែច្រើនសម្រាប់អ្នកស្រុក ប៉ុន្តែកម្រិតដែលប្រទេស ទទួលបានផលប្រយោជន៍ក៏អាស្រ័យលើសមត្ថភាពក្នុងស្រុកផងដែរ ដើម្បី ដោះស្រាយលំហូរដើមទុនបែបនេះបានគ្រប់គ្រាន់។ បច្ចុប្បន្នប្រទេសកម្ពុជា ខ្វះខាតសមត្ថភាពស្ថាប័ននៅក្នុងការពង្រឹងច្បាប់ ដែលជាបញ្ហាដ៏សំខាន់ មួយនៅពេលគិតដល់ការធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះនៃការហូរចូលយ៉ាងសាប័រហ្វីលីប៊ីននៃ ជនជាតិចិនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងឧស្សាហកម្មសំណង់និងល្បែងស៊ីសង។

©Tang Chhin Sothy/Pool via REUTERS

នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន សែន បានធ្វើការជាប់នឹងទីប្រឹក្សារដ្ឋនិងជាមន្ត្រីការបរទេសចិន លោក វ៉ាន យី នៅពេលលោកទាំងពីរបានចូលរួមក្នុង ពិធីមួយនៅពហុកីឡដ្ឋានជាតិ មរតកតេជោ ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃទី១២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២១។

ឥទ្ធិពលអាក្រក់នៃវិនិយោគរបស់ចិនក្នុងទីក្រុងព្រះសីហនុ បានផ្តល់ឱ្យ អ្នកនយោបាយប្រទេស អ្នកវិភាគបរទេស និងអ្នកអង្គប្រជុំចិន ជាច្រើនប្រភេទនូវហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីស្តីបន្ទោសខ្លាំងលើមជ្ឈិមភាព កម្ពុជាដែលគេគិតថា ត្រូវបានទិញដោយចិន។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ រឿងនេះមិនត្រឹមតែអំពីកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់កម្ពុជាលើការអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ថែមទាំងភាពបត់បែនខាងគោលនយោបាយការបរទេសថែមទៀតផង ដែរ។ ប្រទេសកម្ពុជាតែងតែត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជាដួងដីជនរបស់

ចិន ដែលចាប់យកគោលនយោបាយក្រៅប្រទេសរបស់ចិននិងពឹងផ្អែក កាន់តែខ្លាំងលើជំនួយនិងការវិនិយោគចិន។ ដូចបានបង្ហាញដោយការរិះគន់ ថ្មីៗពីសហរដ្ឋអាមេរិកពាក់ព័ន្ធនឹងលទ្ធភាពនៃការបោះទីតាំងមូលដ្ឋានយោធា ចិននៅតំបន់នៃទីក្រុងព្រះសីហនុ ឥឡូវកម្ពុជាឃើញខ្លួនឯងស្ថិតក្នុងជំហរ មួយដ៏ពិបាកក្នុងពេលមានការប្រកួតប្រជែងយុទ្ធសាស្ត្រកាន់តែខ្លាំងឡើង រវាង រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងប៉េកាំងនិងវ៉ាស៊ីនតោន។

IV. សេចក្តីសន្និដ្ឋាននិងវិធីឆ្ពោះទៅមុខ

ការទូតសេដ្ឋកិច្ចចិនក្នុងសតវត្សរ៍ទី២១ បង្ហាញខ្លួនឯង នៅក្នុងក្របខណ្ឌ គំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ ដែលជាគម្រោងតភ្ជាប់ដ៏ធំជាងគេនៅលើ ភពផែនដី។ ខណៈតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺជាទីតាំងយុទ្ធសាស្ត្រសំខាន់មួយ សម្រាប់ការទូតសេដ្ឋកិច្ចចិន ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាដួងដីដែលមានសេចក្តី ពេញចិត្តជាងគេនៅពេលគិតពីការចាប់យកគំនិតផ្តួចផ្តើមខ្សែក្រវាត់និងផ្លូវ និងគោលនយោបាយចិនផ្សេងទៀតនៅក្នុងតំបន់។ គន្លងអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីៗរបស់ ទីក្រុងព្រះសីហនុ គឺជាការណែនាំសំខាន់មួយដែលត្រូវយកមកសិក្សាពី ការចូលរួមសេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅពេលទីក្រុង ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សពីទីក្រុងដែលស្ងប់ស្ងាបពីមុនទៅជាតំបន់ ទីក្រុងដ៏ធំនិងជាមជ្ឈមណ្ឌលហិរញ្ញវត្ថុអាស៊ី ដែលកំណត់ចរិតលក្ខណៈ ដោយគម្រោងសម្បូរគ្រប់គ្រងដោយចិន។

ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលផលប្រយោជន៍មិនអាចប្រកែកបានពីការទូត សេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិន ជាពិសេស ពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិវឌ្ឍប្រដាប់អាវុធ ការ វិនិយោគបរទេស ជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ជាផ្លូវការទ្វេភាគី ការផ្លាស់ប្តូររវាងប្រជាជន និងការតភ្ជាប់វិស័យអប់រំ។

ប៉ុន្តែ ទោះបីជាមានចំណុចវិជ្ជមានទាំងនេះក៏ដោយ ក៏ប្រទេសកម្ពុជាមិនគួរ ប្រហែសចំពោះហានិភ័យដែលចេញមកពីការពឹងផ្អែកខ្លាំងពេកលើ មហាអំណាចតែមួយនោះដែរ ពីព្រោះការពឹងផ្អែកបែបនេះ នឹងនាំឱ្យមានភាព បត់បែនតិចតួចក្នុងការដោះស្រាយជាមួយទំនាក់ទំនងបរទេសផ្សេងទៀត។ លើសពីនេះទៀត ប្រទេសកម្ពុជាគួរពិចារណាជានិច្ចពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន នៃការទទួលយកនូវចំនួនដ៏ច្រើនសម្បើមនៃវិនិយោគចិនជាប្រភពចម្បងនៃ ការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ច។ ពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងនេះមានបីចំណុចយ៉ាងតិច ដែលត្រូវការពិចារណា។

ទីមួយ សមត្ថភាពពង្រឹងច្បាប់ត្រូវបានលើកកម្ពស់ ជាពិសេស នៅក្នុង បរិបទនៃការហូរចូលខ្លាំងនៃជនជាតិចិន។ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែល ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាត្រូវរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម សន្តិសុខ និងទប់ស្កាត់ សកម្មភាពឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយពីការកើតឡើង។ ទីពីរ ព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជាត្រូវអភិរក្សអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌របស់ខ្លួននិងរក្សាអារម្មណ៍ «ភាពជា ជនជាតិកម្ពុជា» ឱ្យនៅស្ថិតនៅក្នុងប្រទេស។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា អត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ គឺតែងតែជាបញ្ហាស៊ើប ហើយជម្លោះវប្បធម៌រវាង ជនជាតិខ្មែរនិងចិនអាចតែងតែនាំទៅរកការយល់ច្រឡំនិងជម្លោះដែលមិន ចាំបាច់។ ទីបី ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវលើកកម្ពស់ការបោះចោលសារធាតុបំពុល និងការកំណត់នៅក្នុងការសាងសង់ដែលកំពុងបន្តដើម្បីរក្សាទីក្រុងឱ្យ

ស្អាត។ ការសាងសង់ថ្មីៗបានបង្ហាញថា ទីក្រុងមានប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង កាកសំណល់នៅខ្សោយ ហើយដែលនាំទៅរកការខូចខាតបរិស្ថាន ជាពិសេស ដោយសារការចាក់ចោលសារធាតុបំពុលទៅក្នុងសមុទ្រ។

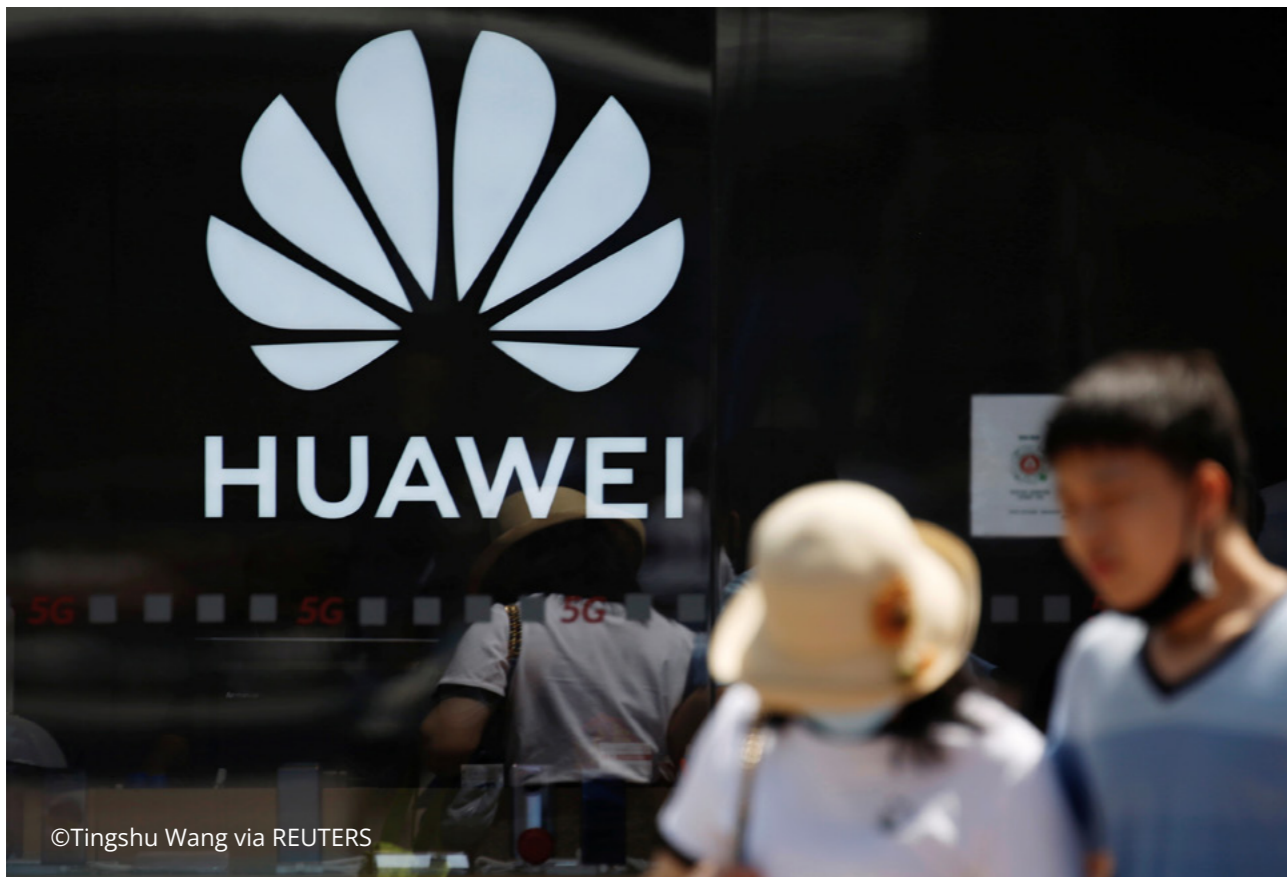
1. Song, Guoyou. "一带一路战略构想与中国外交新发展." Gouji guan cha, no. 04 (2015), 31. <http://www.cas.fudan.edu.cn/picture/2597.pdf>
2. ibid.
3. Daniel Russel, 2019, The Geopolitical Consequences of China's Economic Diplomacy, Asia Society Policy Institute, <https://asiasociety.org/policy-institute/geopolitical-consequences-chinas-economic-diplomacy>
4. Huang, Xilian. 2021. "Overview Of China-ASEAN Economic And Trade Relations, Opportunities And Challenges". The Philippines, September 16, 2021. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjz_663304/zwjg_665342/zwbz_665378/t1907333.shtml
5. Kuik, Cheng-Chwee. "Irresistible Inducement? Assessing China's Belt and Road Initiative in Southeast Asia." Council on Foreign Relations, June 15, 2021. <https://www.cfr.org/blog/irresistible-inducement-assessing-chinas-belt-and-road-initiative-southeast-asia>
6. Kuik, Cheng-Chwee. "Asymmetry and Authority: Theorizing Southeast Asian Responses to China's Belt and Road Initiative." Asian Perspective 45, (2021), 255-276.
7. Sok, Kha. "The Belt and Road Initiative in Cambodia: Successes and Challenges." The Diplomat. April 30, 2019. <https://thediplomat.com/2019/04/the-belt-and-road-in-cambodia-successes-and-challenges/>
8. Ellis-Petersen, Hannah. "No Cambodia Left: How Chinese Money Is Changing Sihanoukville." The Guardian, July 31, 2018. <https://www.theguardian.com/cities/2018/jul/31/no-cambodia-left-chinese-money-changing-sihanoukville>
9. Thou, Vireak. "Phnom Penh-Sihanouk Expressway 51% Complete." The Phnom Penh Post. June 02, 2021. <https://www.phnompenhpost.com/business/phnom-penh-sihanoukville-expressway-51-complete>
10. Sihanoukville Special Economic Zone. "Brief Introduction". <http://www.ssez.com/en/company.asp?lone=3>
11. Qi, Lin. "Money Talk: China's Belt and Road Initiative in Cambodia." Global Risk Insights. January 07, 2018.
12. Ellis-Petersen, Hannah. "No Cambodia Left: How Chinese Money Is Changing Sihanoukville." The Guardian, July 31, 2018. <https://www.theguardian.com/cities/2018/jul/31/no-cambodia-left-chinese-money-changing-sihanoukville>
13. BBC News. "Cambodia: Sihanoukville building collapse death toll rises." June 23, 2019. <https://www.bbc.com/news/world-asia-48729072>

2. លើសពីសាជីវកម្ម ប៉ុន្តែនៅតែជាសាជីវកម្ម : កម្មវិធីបណ្ឌិត្យសកាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងហ្វូឡែក្នុងប្រទេសកេនយ៉ា

Jonas Pauly

លោក Jonas Pauly គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៅឯបណ្ឌិត្យសកាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងប្រទេសកេនយ៉ា (KICTANet) និងជាបញ្ជីនៃមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណេអ៊ែរ (KAS) ក្នុងទីក្រុងណៃរ៉ូប៊ី។ លោក Jonas បានសិក្សាវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ ច្បាប់សាធារណៈ និងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ ក្នុងទីក្រុង Bremen ដែលបានស្នាក់នៅទីកន្លែងមួយចំនួន ដូចជា ស្នាក់នៅទីក្រុងប៊ែរឡាំង (ប្រទេសបារាំង) ទីក្រុងស្តុបដេ (ម៉ាសេដូនៀខាងជើង) និងទីក្រុងខេបថោន (អាហ្វ្រិកខាងត្បូង)។

©Tingshu Wang via REUTERS

មនុស្សដើរកាត់និមិត្តសញ្ញាក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែនៅខាងមុខហាងមួយនៅឯមជ្ឈមណ្ឌលទំនិញ ក្នុងទីក្រុងណៃរ៉ូប៊ី ប្រទេសកេនយ៉ា កាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០។

កាលពីថ្ងៃទី៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែបានបើកមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលដែលបានកែលម្អបន្ថែមនិងបានផ្លាស់មជ្ឈមណ្ឌលទៅកាន់វិទ្យាស្ថានទូតគមនាគមន៍កម្រិតខ្ពស់តំបន់អាហ្វ្រិក (AFRALTI) ដែលជាស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាល បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងថ្នាក់អន្តរជាតិបាលនិងថ្នាក់តំបន់។ នៅពេលចាប់ផ្តើមដំណើរការ ក្រុមហ៊ុនបានអញ្ជើញតំណាងជាន់ខ្ពស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែ មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលអាហ្វ្រិក និងតំណាងមកពីការិយាល័យយូណេស្កូក្នុងតំបន់ និងសាកលវិទ្យាល័យ Jomo Kenyatta។ គ្មានវាក្ខន្ធណាម្នាក់អត់ទ្រាំមិនសរសើរបាននោះទេ ពួកគេបាននិយាយអំពី «កិច្ចខំប្រឹងប្រែងដែលហួសពីការរំពឹងទុក» ដែលក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែក្នុងប្រទេសកេនយ៉ាកំពុងធ្វើដើម្បីផ្តល់ឱកាសការងារនិង ព្រឹត្តិប្រតិបត្តិក្រុមហ៊ុនបាន កំពុងគាំទ្រការដើរតួនាទីថ្នាក់ជាតិការងារអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងប្រកបដោយការប្រកួតប្រជែងមួយ។ វាក្ខន្ធមកពីក្រសួងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងនានាផ្សេងៗ និងកិច្ចការយុវជន បានលើកសរសើរក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែថាជាការដោយបានអំពាវនាវក្រុមហ៊ុនបន្ត «បង្រៀនជំនាញបន្ថែមនិងបង្រៀនជំនាញឡើងវិញដល់កម្លាំងការងារក្នុងស្រុករបស់យើង»។ សុទ្ធតែជាទាំងអស់ក្នុងអង្គប្រជុំ បានសម្តែងពីរបៀបដែលក្រុមហ៊ុនត្រូវបានគេយល់ឃើញច្រើនជាងផលិតករវិទ្យាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងដែលសាមញ្ញនៅក្នុងប្រទេសកេនយ៉ា។ ផ្ទុយទៅវិញ ភាពជាដៃគូរបស់ក្រុមហ៊ុនជាមួយស្ថាប័នអប់រំកេនយ៉ានិងវិសាលភាពនៃគម្រោងមានទំនួលខុសត្រូវសង្គមរបស់សាជីវកម្ម (CSR) ជាពិសេស ប្រសិនគិតពីទំនាក់ទំនងសាធារណៈនៃសកម្មភាពទាំងនេះ បានអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុនមានជំហរផ្ទាល់ខ្លួន ជាដៃគូអប់រំបាន។ នេះគឺជាការយល់ឃើញដែលហាក់ដូចជាមានមូលដ្ឋានក្នុងភាពពិត ដោយសារក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែដូចជាបណ្តុះបណ្តាលប្រជាជនវ័យក្មេងច្រើនជាងក្រុមហ៊ុនអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងវិស័យនេះ (Tugendhat 2020, 4)។

ខណៈអត្ថបទកាសែតនានា ជាញឹកញយសរសេរ ស្ទើរអំពីបញ្ហាបែបនេះ អត្ថបទស្រាវជ្រាវនេះមានគោលបំណងដឹកនាំយល់ដឹងអំពីជម្រើសនេះ ដោយផ្តល់ព័ត៌មានទូទៅ ចំពោះកម្មវិធីភាពជាដៃគូជាមួយសាកលវិទ្យាល័យរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែ បណ្ឌិត្យសកាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងហ្វូឡែ និងសកម្មភាពបណ្តុះបណ្តាលរបស់ក្រុមហ៊ុននៅវិទ្យាស្ថានទូតគមនាគមន៍កម្រិតខ្ពស់តំបន់អាហ្វ្រិក (AFRALTI) ក្នុងប្រទេសកេនយ៉ា។ អត្ថបទលើកទុក្ខិករណ៍ថា សកម្មភាពទាំងនេះត្រូវផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់សាកលវិទ្យាល័យនិងនិស្សិតកេនយ៉ា ខណៈបម្រើផលប្រយោជន៍យុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលវែងរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែផងដែរ។ ជាមួយ ការសិក្សានេះផ្អែកលើការណែនាំ ហើយក៏និយាយពីបរិបទកម្ពុជាផងដែរ ដោយគិតពីសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ និងវិទ្យាស្ថានបច្ចេកវិទ្យាម៉ូឌុលដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយបណ្ឌិត្យសកាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងរបស់ហ្វូឡែ។

ដើម្បីស្វែងយល់ពីសកម្មភាពភាពជាដៃគូនិងការបណ្តុះបណ្តាលរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែ វាជារឿងសំខាន់ត្រូវតែយល់ពីសាខាធុរកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុន។ ក្រៅពីការលក់ឧបករណ៍ដូចជាទូរស័ព្ទបច្ចេកវិទ្យា (ធុរកិច្ចអ្នកប្រើប្រាស់) ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែក៏មានភាពសកម្មផងដែរនៅក្នុងធុរកិច្ចប្រព័ន្ធបញ្ជូន ដែលមានន័យថា ការសាងសង់និងការចាត់ចែងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទូតគមនាគមន៍ដូចជាបង្គោលនិងខ្សែកាប ជាដើម។ សាខាធុរកិច្ចនេះហើយដែលមានលក្ខណៈពិសេសនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលនៅបណ្ឌិត្យសកាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងបណ្តុះបណ្តាលរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែនៅក្នុងបណ្ឌិត្យសកាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងបណ្តុះបណ្តាល។ លើសពីនេះទៀត ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែក៏ចូលរួមនៅក្នុងធុរកិច្ចសហគ្រាសផងដែរ ដោយការលក់ដំណោះស្រាយផ្នែកទំនាក់ទំនងទៅឱ្យក្រុមហ៊ុននានាដោយផ្អែកលើតម្រូវការជាក់លាក់របស់ពួកគេ (ibid. 2020, 5-7)។ សាខានីមួយៗ នៃសាខាទាំងបីនាំមកនូវភាគីពាក់ព័ន្ធពិសេសផ្ទាល់ខ្លួនដែលមានតម្រូវការបណ្តុះបណ្តាលទៅកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលនិងបណ្ឌិត្យសកាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងហ្វូឡែ។

©Brenda Goh via REUTERS

ប្រធានក្រុមធុរកិច្ចប្រព័ន្ធបញ្ជូនរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូឡែ Ryan Ding បានថ្លែងសុន្ទរកថា នៅក្នុងវេទិកា Global Mobile Broad (MBB) របស់ក្រុមហ៊ុន ក្នុងទីក្រុងសៀងហៃ ប្រទេសចិន។

មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលហ្វូង

ដោយចាប់ផ្តើមជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលនៅវិទ្យាស្ថាន ទូតធម្មនីតិកម្មិតជាងខ្ពស់តំបន់អាហ្វ្រាលី (AFRALTI) ជាបឋម មានពីរ ក្រុមដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលនៅទីនោះ : អតិថិជននិងអ្នកមើលការ បន្តរបស់សាធារណៈ ក្រុមទីមួយសំដៅដល់ក្រុមហ៊ុនដែលបានទិញបរិក្ខារពី ក្រុមហ៊ុនហ្វូងនិងចង់បណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិករបស់ពួកគេពីរបៀបត្រួតពិនិត្យ ប្រព័ន្ធ។ ក្រុមទីពីរ សំដៅលើប្រជាជនដែលក្រុមហ៊ុនផ្តល់ការកិច្ច ដូចជា ការថែទាំនិងការផ្តល់សេវាកម្មនៃបរិក្ខារដែលក្រុមហ៊ុនកាន់កិច្ចសន្យាសេវាកម្ម តាមការចាត់ចែង (ibid. 2020, 11; 2021, 11)។ សកម្មភាពទាំងនេះ ភាគច្រើនផ្តោតលើបុគ្គលិកប្រព័ន្ធបញ្ជូននៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទូតធម្មនីតិ។

ការណែនាំ ក្រុមហ៊ុនហ្វូងមិនគ្រាន់តែចាប់ផ្តើមសកម្មភាពបណ្តុះបណ្តាល របស់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ២០២១នោះទេ។ មុននឹងមានទីតាំងវិទ្យាស្ថានទូតធម្មនីតិ កម្រិតជាងខ្ពស់តំបន់អាហ្វ្រាលី (AFRALTI) ក្រុមហ៊ុនបានប្រើប្រាស់ មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលរបស់អាហ្វ្រាលីខាងកើត ដែលបានបើកកាលពី ឆ្នាំ២០០៨ (Sui 2016, 3)។ យោងតាមអនុប្រធានក្រុមហ៊ុនហ្វូងនៅអាហ្វ្រាលី ខាងកើត Duan Xue Peng ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ក្រុមហ៊ុនបាន បណ្តុះបណ្តាលប្រជាជនចំនួន ៧,២០០នាក់ ក្នុងទីក្រុងណៃប៉ូ។

កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលសកលវិទ្យាល័យ : ភាពជាដៃគូខាងសកលវិទ្យាល័យ

ខណៈការបណ្តុះបណ្តាលដែលបានផ្តល់នៅវិទ្យាស្ថានទូតធម្មនីតិកម្មិត ជាងខ្ពស់តំបន់អាហ្វ្រាលី (AFRALTI) មានការជាប់ពាក់ព័ន្ធខ្លាំងជាមួយ សកម្មភាពបណ្តុះបណ្តាលក្រុមហ៊ុនហ្វូង កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយសាកល វិទ្យាល័យផ្តល់ខុត្តមភាពប្រៀបធៀបមិនផ្ទាល់សម្រាប់ក្រុមហ៊ុន។ ដោយ ផ្អែកលើអនុសាសនៈយោគយល់គ្នារវាងសាកលវិទ្យាល័យនីមួយៗ និងក្រុម ហ៊ុនហ្វូង ស្ថាប័នត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយបណ្តាញសកលវិទ្យាល័យ ព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងហ្វូង។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ក្រៅពី សាកល វិទ្យាល័យ ក្រុមហ៊ុនហ្វូង ក៏ធ្វើជាដៃគូជាមួយស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាលឯករាជ្យ នានាដែរ ហើយចាប់ពីពេលថ្មីៗនេះ ក៏ធ្វើជាដៃគូជាមួយអ្នកផ្តល់ការ បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសនិងការអប់រំវិជ្ជាជីវៈ (TVETs) ផងដែរ (Kirui 2021)។ ជាចំណុចសំខាន់ ភាពជាដៃគូបែបនេះ អនុញ្ញាតឱ្យសាកល វិទ្យាល័យនិងស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាលនានា រៀបចំនិស្សិតរបស់ពួកគេដើម្បី ទទួលបាននូវវិញ្ញាបនបត្ររបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូង។

កម្មវិធីសិក្សារបស់ដៃគូផងដែរ។ ការបណ្តុះបណ្តាលនិងការគាំទ្រនេះត្រូវបាន ផ្តល់ដោយឥតគិតថ្លៃឬយកថ្លៃឈ្នួលសិក្សាតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ។ ក្រៅពី នេះ ទៀតក្រុមហ៊ុនហ្វូងក៏បរិច្ចាគបរិក្ខារប្រព័ន្ធបណ្តុះបណ្តាលទិញ បរិក្ខារដែលចាំបាច់។ ជាការឆ្លើយតប សាកលវិទ្យាល័យផ្តល់វគ្គសិក្សាផ្សេងៗ ខ្លួនដល់និស្សិតរបស់ពួកគេ អាចជាផ្នែកនៃកម្មវិធីសិក្សាគោលទៅតាមកម្មវិធី សញ្ញាបត្រជាក់លាក់ ឬបន្ថែមទៅតាមការស្ម័គ្រចិត្ត។ ដើម្បីទទួលបានវិញ្ញាបត្រ និស្សិតត្រូវប្រឡងជាប់ដែលចំណាយថវិកាបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ដែល បន្ទាប់មកត្រូវបានដាក់ពិន្ទុដោយក្រុមហ៊ុនហ្វូង។ សិក្ខាកាមដែលជោគជ័យ អាចនឹងរកបានឱកាសការងារថែមទៀតនៅក្រុមហ៊ុនហ្វូង ឬអតិថិជនជា សហគ្រាសរបស់ក្រុមហ៊ុនដែលកំពុងស្វែងរកបុគ្គលិកដើម្បីត្រួតពិនិត្យប្រព័ន្ធ ។

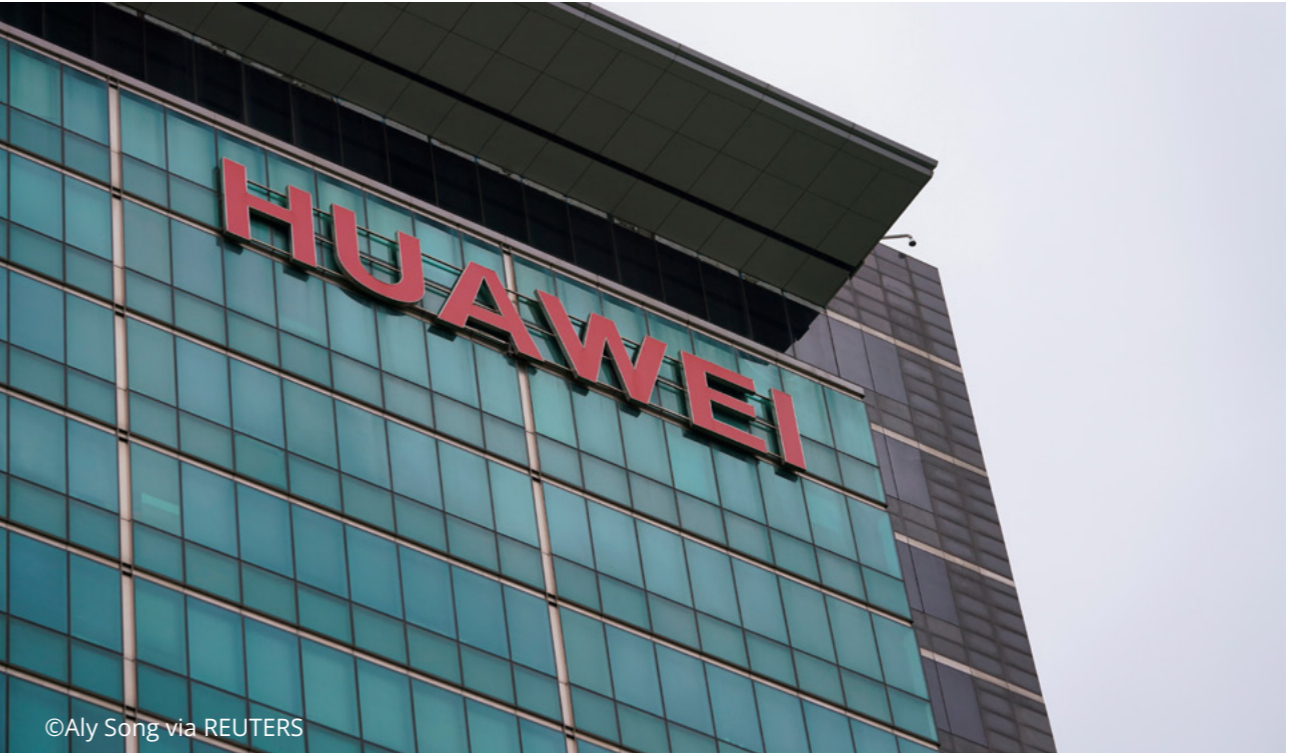
ទាក់ទិននឹងប្រភពដើម វិធីសាស្ត្ររបស់បណ្តាញសកលវិទ្យាល័យត្រូវបានផ្តល់ ដំបូងដោយក្រុមហ៊ុនស៊ីស្កូ ដែលជាគ្រូបង្រៀនដើមរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូងក្នុង ធុរកិច្ចសហគ្រាស។ ហ្វូងបានចម្លងវិធីសាស្ត្រនេះហើយបន្ទាប់មកបាន ចែកចាយជាសកល។

ដូច្នេះ ក្រុមហ៊ុនហ្វូងបណ្តុះបណ្តាលសាស្ត្រាចារ្យនៅតាមសាកលវិទ្យាល័យ ជាដៃគូរបស់ខ្លួនតាមប្រព័ន្ធនិងបរិក្ខាររបស់ក្រុមហ៊ុន ខណៈរួមចំណែកដល់

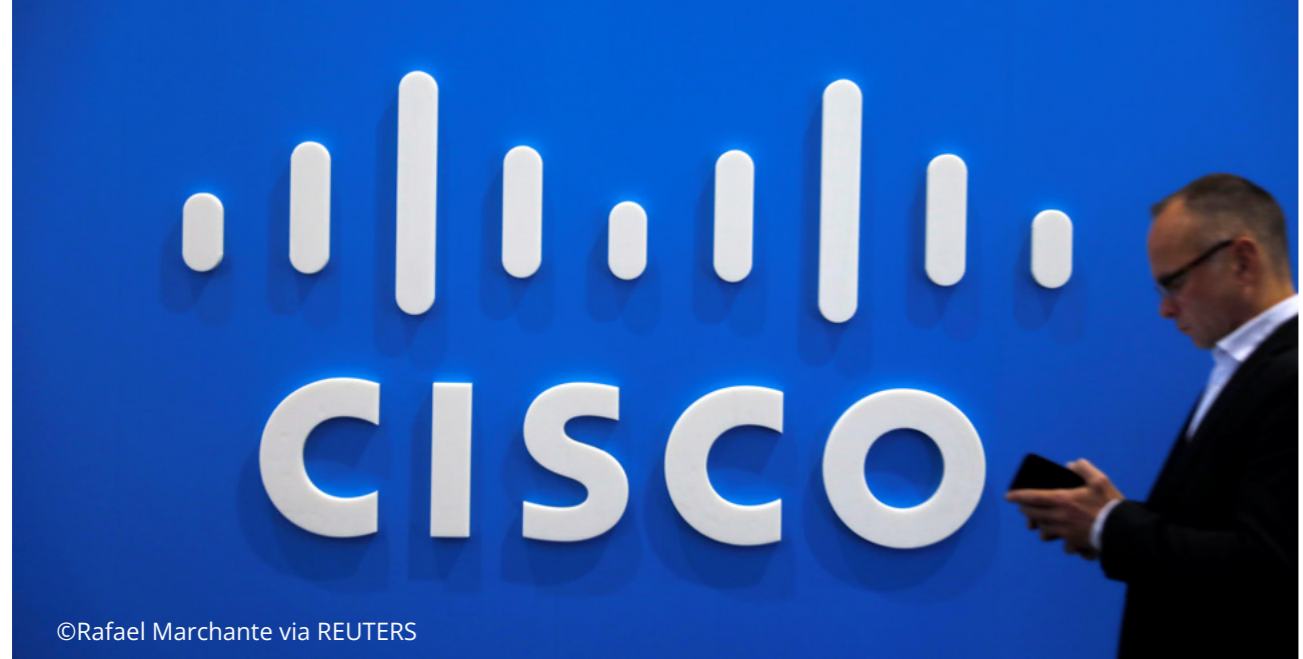
នៅពេលបន្ទប់ពិសោធន៍របស់បណ្តាញសកលវិទ្យាល័យដែលបានបិទភ្ជាប់ដោយ សាកលវិទ្យាល័យ Strathmore កាលពីឆ្នាំ២០១៣ វាហាក់ដូចជាដំណើរការ បានរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ (Tugendhat 2020, 15), ហើយកម្មវិធីត្រូវបានគេ មើលឃើញថា មានការកើនឡើងខ្លាំងចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១៨មក។ ឥឡូវក្រុម ហ៊ុនហ្វូងអះអាងថា បានបង្កើតបណ្តាញសកលវិទ្យាល័យពិភពលោកនិង ទំនាក់ទំនងចំនួន៤១ បានបណ្តុះបណ្តាលសាស្ត្រាចារ្យចំនួន ១២២នាក់ និងនិស្សិតចំនួន ៤,៥០០នាក់ នៅក្នុងប្រទេសកេនយ៉ា។

«គ្រាប់ពូជសម្រាប់អនាគត» ការប្រកួតប្រជែងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិង ទំនាក់ទំនងរបស់ហ្វូង ការតាំងពីពេលណាការងារផ្សេងៗ និងគំនិតផ្តួចផ្តើម «រៀនបន្ត» ដែលស្វែងរកសម្របសម្រួលការរៀនសូត្រពីចម្ងាយសម្រាប់ វិញ្ញាបនបត្ររបស់ហ្វូងអំឡុងពេល ឆាតភាគត្បាញ។ តាមរយៈកម្មវិធី «គ្រាប់ពូជសម្រាប់អនាគត» ឱកាសកម្មសិក្សាត្រូវបានផ្តល់សម្រាប់និស្សិត កេនយ៉ាចំនួន ៣៦នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយនិស្សិតដែលពូកែជាងគេចំនួន ៩នាក់ ធ្វើដំណើរទៅទីស្នាក់ការក្រុមហ៊ុនហ្វូងក្នុងទីក្រុងប៉េកាំងសម្រាប់ការ បណ្តុះបណ្តាល។ ការប្រកួតប្រជែងផ្តល់ឱ្យនិស្សិតនូវឱកាសមួយដើម្បី ប្រកួតប្រជែងជាមួយមិត្តភក្តិរបស់ពួកគេក្នុងកិច្ចការដែលកំណត់ដោយក្រុម ហ៊ុនហ្វូងនៅថ្នាក់ជាតិ តំបន់ និងសកលលោក។

ទិដ្ឋភាពផ្សេងទៀតនៃវត្តមានរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូងនៅសាកលវិទ្យាល័យ កេនយ៉ា រួមមាន កម្មវិធីទំនួលខុសត្រូវសង្គមរបស់សាធារណៈ (CSR) ហៅថា

តាមរយៈកម្មវិធី «គ្រាប់ពូជសម្រាប់អនាគត» ឱកាសកម្មសិក្សាត្រូវបានផ្តល់ឱ្យនិស្សិតកេនយ៉ាចំនួន ៣៦នាក់ជាមួយឆ្នាំ ហើយនិស្សិតដែលពូកែ ជាងគេចំនួន ៩នាក់ ធ្វើដំណើរទៅទីស្នាក់ការក្រុមហ៊ុនហ្វូងក្នុងទីក្រុងប៉េកាំងសម្រាប់ការបណ្តុះបណ្តាល។

ប្រព័ន្ធស៊ីស្កូគឺជាគ្រូបង្រៀនដើមរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូងនៅក្នុងធុរកិច្ចសហគ្រាស។

ផលប្រយោជន៍និងចំណុចសំខាន់

នៅផ្នែកខាងសាកលវិទ្យាល័យ ភាពជាដៃគូទាំងនេះផ្តល់នូវឱកាសមួយដើម្បី ពង្រីកបណ្តាញការងាររបស់ពួកគេទាំងមូលស្រុកនិងការ បណ្តុះបណ្តាលដែលទំនើបបំផុតក្នុងតម្លៃអាចទទួលយកបាន។ មិនដូច គ្រូបង្រៀនរបស់ខ្លួន គឺក្រុមហ៊ុនស៊ីស្កូ ក្រុមហ៊ុនហ្វូងគ្របដណ្តប់ការចំណាយ ភាគច្រើននិងខុបត្តម្ភយ៉ាងច្រើនចំពោះប្រព័ន្ធចេញវិញ្ញាបនបត្រ។ សម្រាប់និស្សិត ក្រុមហ៊ុនបង្កើតឱកាសដើម្បីរៀបចំពួកគេសម្រាប់ទីផ្សារ ការងារនិងទទួលបានបទពិសោធន៍ពាក់ព័ន្ធនឹងឧស្សាហកម្ម។ ការធ្វើរបៀប នេះក្រុមហ៊ុនពិតជាជួយចំណែកជាដាច់ខាតដល់ការងារផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា ព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងរបស់កេនយ៉ាដោយការលើកកម្ពស់ស្ថានភាពឈ្នះ -ឈ្នះរវាងក្រុមហ៊ុនផ្ទាល់និងនិស្សិត ដែលជាដំណើរការត្រូវបានលើក សរសើរជាផ្លូវការ។

ចំណាយដោយការផ្តល់ការងារដល់បុគ្គលិកក្នុងស្រុក (Tsuji 2016)។ ទោះបី យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏រឿងនេះអាចបង្ហាញឱ្យករណីតែទៅលើផលប៉ះពាល់ វិជ្ជមានប៉ុណ្ណោះ ខណៈដែលកម្រិតនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដែលក្រុមហ៊ុន បានជាប់ពាក់ព័ន្ធគឺមានលក្ខណៈធំទូលាយពេក ដើម្បីមានកម្មវិធីជ្រើសរើស ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្រុមហ៊ុនហ្វូងទទួលបានផលប្រយោជន៍ ក្នុងរបៀបពីរដែលមានលក្ខណៈមិនសូវដោយផ្ទាល់ ប៉ុន្តែ សំខាន់ពីភាពជា ដៃគូ។ ទីមួយ ដោយការបណ្តុះ បណ្តាលដៃគូរបស់ខ្លួននិងនិស្សិតដែល មានចំណាប់អារម្មណ៍ ក្រុមហ៊ុនបានរៀបចំគ្រឹះសម្រាប់សកម្មភាពធុរកិច្ច របស់ខ្លួន។ ការលក់ដូរបរិក្ខារទូតធម្មនីតិដល់បុគ្គលិកបណ្តាញ ព្រមទាំងដំណោះស្រាយទំនាក់ទំនងដែលត្រូវតាមអតិថិជនចំពោះធុរកិច្ច នានា ត្រូវការកម្មករជំនាញដើម្បីតម្លើង ចាត់ចែង និងដោះស្រាយបញ្ហា។

ពាក់ព័ន្ធខាងក្រុមហ៊ុនសាធារណៈក៏ដូចជាដៃគូវិញ ក្រុមហ៊ុនហ្វូងអាចចង់ ជួលនិស្សិតដែលបានបញ្ចប់ការសិក្សាមួយចំនួន ដូច្នោះ អាចសន្សំការ

វាមិនមែនជាដំណើរការដំបូងដែលបុគ្គលដែលមានការទទួលស្គាល់ត្រឹមត្រូវ គ្រប់ប្រការខ្លួនធ្វើការក្នុងតំណែងបែបនេះទេ ប៉ុន្តែ ពួកគេមួយចំនួនដែល

ជ្រើសរើសបែបនេះ។ នៅពេលដំណាលគ្នា ភាពជាដៃគូបង្កើតនូវការរៀបចំស្ថាប័នដែលចង់សាកល្បងវិធីសាស្ត្រនិងសិទ្ធិកិច្ចការសិក្សានៅកន្លែងនេះ ជាមួយនឹងការអនុវត្តការងាររបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីនៅអាហ្វ្រិកខាងកើត។ ជា «អ្នកកម្រោយគេ» ពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រប់ដងរបស់ខ្លួន គឺក្រុមហ៊ុនស៊ីស្កូ មានការយល់ថា ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីនឹងចូលទៅកសាងវិទ្យាល័យនិងសិទ្ធិកិច្ចការយ៉ាងសកម្មនិងឧបត្ថម្ភផ្គត់ផ្គង់យ៉ាងច្រើនដល់កម្មវិធីបណ្ឌិតសកា

របស់ខ្លួន ដើម្បីបង្កើតដោយខ្លួនឯងនៅក្នុងទីផ្សារក្នុងស្រុក។ ការណ៍នេះ ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីកំពុងសាងសង់សកម្មភាពបុគ្គលិកជំនាញផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងកេរដា ដែលជាសមត្ថភាពមួយស្របទៅនឹងគោលដៅយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ក្រុមហ៊ុន។ ជាមួយការងារដែលបានបណ្តុះបណ្តាលលើបច្ចេកវិទ្យាបច្ចេកទេសនេះ ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីបង្កើតផ្នែកផ្គត់ផ្គង់នៃទីផ្សារការងាររបស់ក្រុមហ៊ុនផ្ទាល់។

ទីពីរ សកម្មភាពទាំងនេះអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីបង្ហាញខ្លួនច្រើនជាងសហគ្រាសពាណិជ្ជកម្មមួយ។ ខណៈលោក Henry Tugendhat អ្នកវិភាគគោលនយោបាយជាន់ខ្ពស់នៅវិទ្យាស្ថានសន្តិភាពសហរដ្ឋអាមេរិក (2021, 19) បានចោលសម្មតិកម្មស្តីពី «លក្ខណៈពិសេសនិយមរបស់ចិន» សម្រាប់ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីនៅក្នុងទីផ្សារអាហ្វ្រិក មានសកម្មភាពជាច្រើនរបស់ក្រុមហ៊ុនពិតជាលេចធ្លោក្នុងចំណោមក្រុមហ៊ុនផ្សេងទៀត។ ខណៈក្រុមហ៊ុនផ្សេងៗនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំបញ្ជូនក៏មានបណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិករបស់ពួកគេ ហើយក្រុមហ៊ុនស៊ីស្កូ គឺជាក្រុមហ៊ុនដោយយល់ដឹងយល់នៅក្នុងកិច្ចសហគ្រាសក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពបណ្តុះបណ្តាលនិងទំនួលខុសត្រូវសង្គមរបស់សាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ី បង្កើតនូវការវិនិយោគដ៏ធំជាងមួយដែលបានកសាងកេរដាឈ្មោះក្រុមហ៊ុននៅក្នុងសាធារណជនកេរដា។ ជាទូទៅ ក្រុម

ហ៊ុនហ្វូនេស៊ីដឹងពីរបៀបបង្ហាញសកម្មភាពរបស់ខ្លួនជាការរួមចំណែកដោយផ្ទាល់ចំពោះគោលដៅរបស់គោលនយោបាយជាតិ ដូចជា ចក្ខុវិស័យប្រទេសកេរដាយ៉ា ២០៣០។ ក្នុងលក្ខណៈដូចគ្នានេះដែរ ក្រុមហ៊ុនមិនមែនគ្រាន់តែធ្វើការកិច្ចនៅក្នុងប្រទេសកេរដាយ៉ាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ថែមទាំងបង្ហាញថា ខ្លួន «ធ្វើការខិតខំប្រឹងប្រែងជាពិសេសដែលហួសពីការរំពឹងទុក» សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេសកេរដាយ៉ាទាំងមូល។

ជាទីបញ្ចប់ វិធីសាស្ត្ររបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីក្នុងការធ្វើវិនិយោគទុនក្នុងលក្ខណៈមិនផ្ទាល់ ដែលគម្រោងនីមួយៗ មិនធានាថានឹងផ្តល់លទ្ធផលល្អនោះទេ គឺនិយាយពីអ្វីមួយក្នុងរយៈពេលវែងនិងក្លាយជាសកម្មភាពនៃផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួននៅក្នុងទីផ្សារកេរដាយ៉ា។ ការផ្តោតលើកិច្ចសហគ្រាសនេះហាក់បីដូចជាមានលក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្រនៅពេលគិតពិចារណាទិសខ្យល់ដែលក្រុមហ៊ុនប្រឈមនៅក្នុងទីផ្សារលោកខាងលិច។ ជាការណែនាំ ក្រុមហ៊ុនផុតពីផ្ទៃដែលមាន «លក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្រ» មិនគួរជឿនដែលធ្វើឱ្យនរណាម្នាក់ភ្ញាក់ផ្អើលនោះទេ។ ប៉ុន្តែ បើការរៀបចំនេះ «លើសពីក្រុមហ៊ុនផុតពីផ្ទៃមួយ» នេះ អាចគ្រោះថ្នាក់ក្នុងការបង្កើតការរំពឹងទុកក្នុងក្លាយទៅលើភាគីទីប្រជុំរដ្ឋាភិបាល អ្នកនយោបាយ និងអ្នកអគ្គនាយកដ្ឋាននយោបាយកេរដាយ៉ា។ គេចាំបាច់ត្រូវចងចាំថា ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ីនៅតែជាសហគ្រាសមួយដែលពឹងផ្អែកលើការទទួលបានផលចំណេញពីការវិនិយោគរបស់ខ្លួន។ នៅក្នុងប្រទេសកេរដាយ៉ា ដែលមានទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ចអំណោយផលជាពិសេសដែលសក្តិសមសម្រាប់សកម្មភាពបុគ្គលិករបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វូនេស៊ី ជាទីកន្លែងដែលក្រុមហ៊ុនហាក់ដូចជាដៃគូមានរយៈពេលវែងនោះ អាចលេចចេញពីសកម្មភាពរបស់ក្រុមហ៊ុនដើម្បីបង្ហាញពី «កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដែលហួសពីការរំពឹងទុក» នេះ ដែលក្រុមហ៊ុនមានឆន្ទៈចង់ធ្វើ។

តារាង :

ភាពពាក់ព័ន្ធនិងទំនាក់ទំនងនៃវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងកេរដាយ៉ា

	២០១៦	២០១៧	២០១៨	២០១៩	២០២០
ការជាវអ៊ីនធឺណិតមានខ្សែនិងឥតខ្សែនិងភ្ជាប់សរុប(គិតជាពាន់)	២៦,៦៨៤	៣៣,៣៦៥	៤៥,៧០៥	៣៩,៦៥៧	៤៤,៣៩១
ចំនួនការងារនៅប្រតិបត្តិករទូរគមនាគមន៍និងអ្នកផ្តល់សេវាអ៊ីនធឺណិត	១៤,៦២៦	១៥,៩៣៨	១៧,៨១៩	១៨,៦៧៤	១៩,២៨៤
ការវិនិយោគប្រចាំឆ្នាំ(គិតជាប៊ីលានស៊ីលីញូកេរដាយ៉ា) ដោយប្រតិបត្តិករទូរគមនាគមន៍និងអ្នកផ្តល់សេវាអ៊ីនធឺណិត	៥៤	៤១	៤៥	៥៩	៣៩
ការជាវអ៊ីនធឺណិតក្នុងចំណោមអ្នកស្រុក១០០នាក់(អាយុ៣ឆ្នាំឡើង)	៦៥.២៨	៧៩.៦០	១០៦.៣៣	៨៩.៩៧	៩៨.៤០

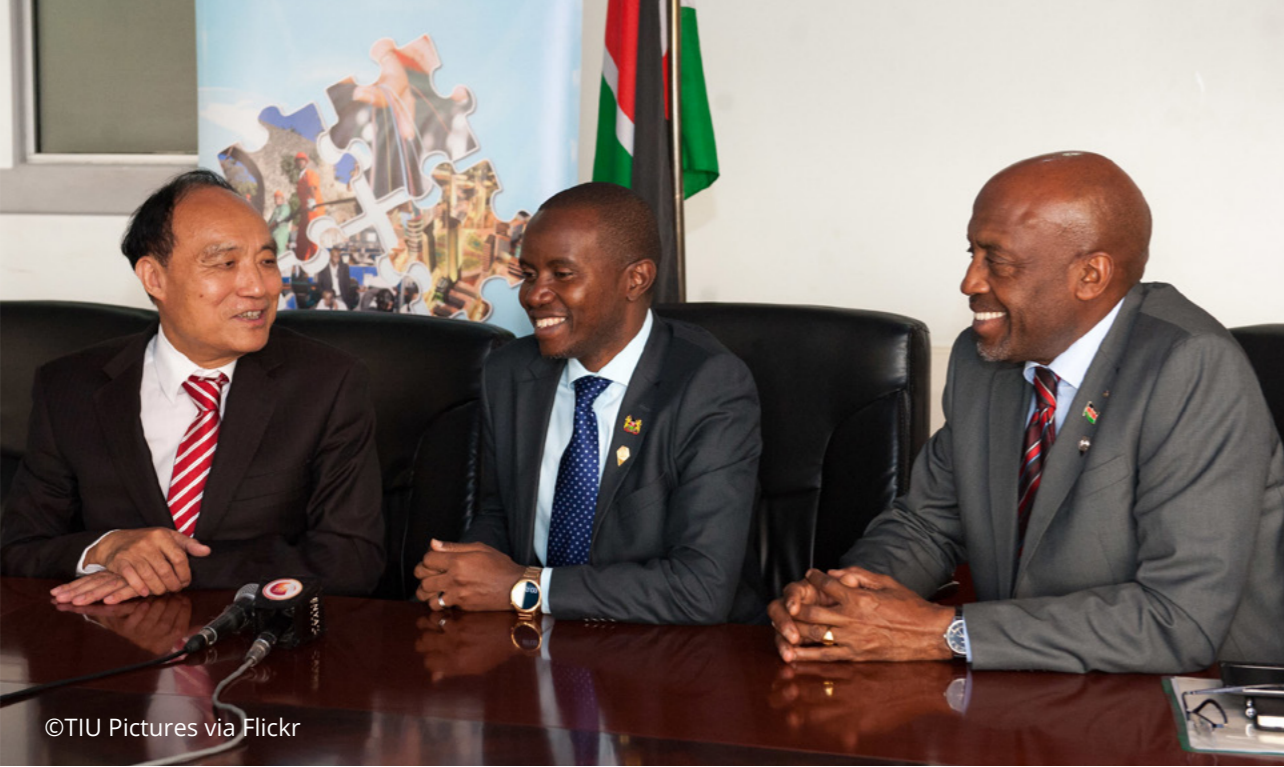
ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិលើបច្ចេកវិទ្យាទូរគមនាគមន៍

	២០១៦	២០១៧	២០១៨	២០១៩	២០២០
ការនាំចេញ(គិតជាលានស៊ីលីញូកេរដាយ៉ា)	១,២០៩.៣	៦៥៣.៣	៥៨៧.៩	៧៣២.៤	៥១៣.៩
ការនាំចូល(គិតជាលានស៊ីលីញូកេរដាយ៉ា)	២៨,៦៩៣.៩	៣២,០១៤.៧	២៥.៥១២	២៦,០៥៥.២	២៥,៩១១.៦

ឯកសារយោង

Kirui, Brian. 2021. "Government Inks Deal with Huawei to Bolster Learning in TVET Institutions." KU tv, July 16, 2021.
 Tsui, Benjamin. 2016. "Do Huawei's Training Programs and Centers Transfer Skills to Africa?" Johns Hopkins University. China-Africa Research Initiative, Policy Brief No. 14.
 Tugendhat, Henry. 2020. "How Huawei Succeeds in Africa: Training and Knowledge Transfers in Kenya and Nigeria." Johns Hopkins University. China-Africa Research Initiative, Working Paper No. 34.
 Tugendhat, Henry 2021. "Connection Issues: A Study on the Limitations of Knowledge Transfer in Huawei's African Training Centres." Journal of Chinese Economic and Business Studies. DOI: <https://doi.org/10.1080/14765284.2021.1943194>.

1. Because the functioning of the training center is comprehensively described by Henry Tugendhat (2020, 2021), this article focuses on the university partnership.
 2. Speech by Duan Xue Pen at the opening ceremony of the Huawei Training Centre at AFRALTI.
 3. Speech by Duan Xue Pen at the Opening Ceremony of the Huawei Training Centre at AFRALTI.

កិច្ចប្រជុំនៅក្រសួងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនង ប្រទេសកេរដាយ៉ា

©Pool New via REUTERS

ប្រធានាធិបតីស្រី ង៉ែត មែរកែល និងអធិការបតីអាណត្តិម៉ុង អេនដេលទ្យា ម៉ែរកែល បានចូលរួមសន្និសីទសារព័ត៌មានមួយក្រោយកិច្ចពិភាក្សារបស់ពួកគេ នៅមានក្រុមហ៊ុន ក្នុងទីក្រុងមូស្កូ សហព័ន្ធរុស្ស៊ី កាលពីថ្ងៃទី២០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១។

ហេតុផលសេដ្ឋកិច្ច (អ្នកប្រឆាំង)

ទោះយ៉ាងណា ទាំងគណៈកម្មការសហភាពអឺរ៉ុបនិងទាំងសមាជិកជាច្រើនផ្សេងទៀតរបស់សហភាពអឺរ៉ុបមិនមានសេចក្តីសាទរចំពោះក្តីរើរំលងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសរុស្ស៊ីនេះទេ។ ការជំទាស់របស់ពួកគេបានធ្វើឡើងជុំវិញបែបបទសន្តិសុខ(ថាមពល)អឺរ៉ុប ដែលជាសក្តានុពលសម្រាប់ការបំពាក់អាវុធខាង(ភូមិសាស្ត្រ)នយោបាយរបស់រុស្ស៊ីចំពោះគម្រោងនេះនិងប្រព័ន្ធបណ្តាញសេដ្ឋកិច្ចនិងថាមពលដែលអាណត្តិម៉ុងបានច្រានចោលដាច់ណាត់ (Lang & Westphal, 2017; Temnycky, 2021; Timokhov & Zhiznin, 2019; Westphal, 2021)។ ជាឧទាហរណ៍ ប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់បាល់ទិក ជាពិសេសស៊ុយអែតនិងដាណឺម៉ាក បានបង្ហាញពីក្តីបារម្ភរបស់ពួកគេថា គម្រោងនេះអាចបង្កើនវត្តមានកងទ័ពដើរទឹករបស់រុស្ស៊ីនៅក្នុងតំបន់ (Lang & Westphal, 2017; Temnycky, 2021; Timokhov & Zhiznin, 2019)។ ជាងនេះទៀត គម្រោង Nord Stream 2 មានការយល់ឃើញថា វាស្ថិតក្នុងជំហរដែលការចោទប្រកាន់ផ្នែកនយោបាយច្រើនជាងគម្រោង Nord Stream មុន។ លក្ខខណ្ឌដែលធ្វើឱ្យគម្រោងមុន មានអំណោយផលសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចនិងគ្មានការគំរាមកំហែងផ្នែកនយោបាយ ដែលនៅពេលនេះបានរលាយបាត់អស់ហើយ (Lang & Westphal, 2017)។ ប្រទេសនានាអឺរ៉ុបភាគខាងកើត-កណ្តាល ជាប្រទេសរដ្ឋធានាការចំណាយខ្ពស់បំផុត បើបំពង់បង្ហូរឧស្ម័នដាក់ឱ្យប្រតិបត្តិការ ឥឡូវប្រទេសទាំងនេះមានការព្រួយបារម្ភថា Nord Stream 2 ប្រហែលជាធ្វើឱ្យខ្លួនភាពដឹកចិត្តដែលពួកគេបានធ្វើសំដៅការធ្វើពិធីកម្មថាមពលដើរថយក្រោយ។ ពួកគេក៏ហាក់នៅមានមន្ទិលអំពីការលើកទឹកចិត្តផ្នែកនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំងដែលបានជំរុញឱ្យមានការសាងសង់បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នតាំងពីដំបូង (Lang & Westphal, 2017)។ បើទោះជាមានគុណវិបត្តិក៏ដោយ ក៏បែបបទទទួលខុសត្រូវទាំងនេះ ជាការពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់របស់រដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំងដែលបានជំរុញឱ្យមានការសាងសង់បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នតាំងពីដំបូង (Lang & Westphal, 2017)។ បើទោះជាមានគុណវិបត្តិក៏ដោយ ក៏បែបបទទទួលខុសត្រូវទាំងនេះ ជាការពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់របស់រដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំងដែលបានជំរុញឱ្យមានការសាងសង់បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នតាំងពីដំបូង (Lang & Westphal, 2017)។ បើទោះជាមានគុណវិបត្តិក៏ដោយ ក៏បែបបទទទួលខុសត្រូវទាំងនេះ ជាការពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់របស់រដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំងដែលបានជំរុញឱ្យមានការសាងសង់បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នតាំងពីដំបូង (Lang & Westphal, 2017)។

អ្នកវិនិច្ឆ័យមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចំពោះការណែនាំដែលថា បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយរដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំង ជាឧបករណ៍គោលនយោបាយការបរទេសមួយដើម្បីជំរុញស្ត្រីឱ្យអនុលោមតាមបទដ្ឋានទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ។ វាហាក់ដូចជាការនិយាយផ្លាស់ប្តូរ ឬទ្រឹស្តីស្រដៀងនៃការរារាំងនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់អាណត្តិម៉ុងកំពុងតែយកមកលេង។ ទស្សនៈមួយថា Nord Stream 2 បានក្លាយជាវិស័យមួយដែលកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរុស្ស៊ីនិងអាណត្តិម៉ុងអាចទទួលបានផ្លែផ្កាដោយសារការទទួលបានផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចទៅវិញទៅមក។ ទស្សនៈមួយទៀតបាននិយាយថា កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនិងសក្តានុពលសម្រាប់ផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចអាចត្រូវបានបាត់បង់ ប្រសិនបើមានសញ្ញានៃការមិនពេញចិត្ត។ ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានខែថ្មីៗនេះ ទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំងនិងទីក្រុងមូស្កូបានធ្លាក់ចុះទៅក្នុងលក្ខណៈអវិភាពនឹងគ្នាខ្លះៗដោយសារតែការបំពុលដោយអ្នកវិនិច្ឆ័យរដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំង គឺលោក Alexie Navalny ភាពតានតឹងកាន់តែខ្លាំងនៅអ៊ុយក្រែនខាងកើត និងយុទ្ធនាការផ្តល់ព័ត៌មានមិនត្រឹមត្រូវប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាលក្រិមឡាំង។ នៅអំឡុង រឿងក្តីរបស់លោក Navalny មានសកម្មភាពខ្លាំងឡើង មានការកើតឡើងនូវការរំពឹងទុកថា អាណត្តិម៉ុងអាច «រារាំង» គម្រោង Nord Stream 2 (McGuinness, 2020; Westphal, 2021)។ ទស្សនៈនេះបញ្ជាក់ឡើងវិញនូវទិដ្ឋភាពខុសគ្នានៃបំពង់បង្ហូរឧស្ម័ន : ការសាងសង់បានបង្កើនការចំណាយនៃភាពគ្មានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ទោះបីជាមិនស៊ីមេន្តគ្នាក៏ដោយ ប្រសិនបើទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋាភិបាលទាំងពីរកាន់តែធ្លាក់ចុះទៀតនោះ (Gros, 2021; Westphal, 2021)។ បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នបានផ្តល់ឱ្យអាណត្តិម៉ុងនូវឧបករណ៍បន្ថែមមួយដើម្បីរារាំងស្ត្រីពិការឈ្លានពាន និងការរំលោភអំណាចអន្តរជាតិដោយឥតលាក់លៀង។

ផលប៉ះពាល់របស់ Nord Stream 2 ចំពោះសន្តិសុខថាមពលអឺរ៉ុប

បើយោងទៅតាមអ្នកវិនិច្ឆ័យច្រើន បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នភ្នំដែលនាំមកដោយគម្រោង Nord Stream 2 មិនបង្កការគំរាមកំហែងធំចំពោះទីផ្សារថាមពលអឺរ៉ុបទេ ប៉ុន្តែមិនមានន័យថា បំពង់បង្ហូរទាំងនេះគឺជាជម្រើសដែលអាចប្រើការដែលសហភាពអាចបាននោះទេ។

វាក៏មានភាពសមហេតុសមផលល្អដើម្បីដំណើរការថាភាពខុសប្លែកគ្នាក្នុងផលិតកម្មនិងការប្រើប្រាស់ឧស្ម័ននៅអឺរ៉ុបអាចត្រូវបានបំប៉នដោយបណ្តាញបំពង់បង្ហូរដែលមានស្រាប់រាយការដោយពេញអឺរ៉ុប (Temnycky, 2021)។ បើគិតពីចំណាត់ថ្នាក់ បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នដែលឆ្លងកាត់អ៊ុយក្រែនមានសមត្ថភាពបញ្ជូនឧស្ម័នប្រមាណ១៤៦ប៊ីលានម៉ែត្រគូបក្នុងមួយឆ្នាំខណៈមានប្រមាណ៣៣ប៊ីលានម៉ែត្រគូបផ្សេងទៀត ត្រូវបានបញ្ជូនដោយបំពង់បង្ហូរឧស្ម័ន យ៉ាម៉ាល់-អឺរ៉ុប ដែលរត់កាត់ប្រទេសប៊ូឡូញនិងបេឡារុស (Barnes, 2017)។ សមត្ថភាពទាំងនេះត្រូវបានបំពេញដោយបំពង់បង្ហូរ Nord Stream ដែលបានសាងសង់ថ្មី ដែលគេស្គាល់ថា Nord Stream 1 និងបំពង់បង្ហូរឧស្ម័នផ្សេងទៀតជាច្រើនដែលឆ្លងកាត់ប្រទេសតួកគី (Barnes, 2015)។ ចំពោះមនុស្សមួយចំនួន បំពង់បង្ហូរទាំងនេះបង្ហាញថា ចំនួនឧស្ម័ន៥៥ប៊ីលានម៉ែត្រគូបបន្ថែម ដែលបានបញ្ជូនតាមរយៈបំពង់បង្ហូរ Nord Stream 2 គឺតូចតាច ប៉ុន្តែទស្សនៈនេះមានការគំរាមថា ជាការនិយាយលក្ខណៈសាមញ្ញជ្រុល។

ការសន្មតរបស់អ្នកវិនិច្ឆ័យដែលថាបំពង់បង្ហូរដែលមានស្រាប់អាចទូទាត់តម្រូវការដែលកាន់តែកើនឡើងរបស់អឺរ៉ុបដោយគ្មានជំនួយពី Nord Stream 2នោះ ធ្វើឱ្យខកខានក្នុងការពិចារណាពីការប្រកួតប្រជែងទីផ្សារនៅក្នុងអឺរ៉ុប។ ការធ្លាក់ចុះនៃការផ្គត់ផ្គង់ឧស្ម័នក្នុងស្រុក ត្រូវបានរក្សាគុណភាពដោយលំហូរឧស្ម័នធម្មជាតិ ដែលបានដឹកជញ្ជូនទៅកាន់តំបន់តាមនាវាដឹកឧស្ម័នធម្មជាតិ (LNG) និងបំពង់បង្ហូរពីកន្លែងផ្សេងទៀត (Barnes, 2017; Fischer, 2016; Lang & Westphal, 2017)។ ដូច្នេះ បើទោះជាស្ត្រីមានសមត្ថភាពដ៏ធំសម្បើមក្នុងការសាងសង់បណ្តាញបំពង់បង្ហូរក៏ដោយ ក៏ស្ត្រីនៅតែប្រឈមនឹងការប្រកួតប្រជែងដ៏ធំជាមួយជម្រើសឧស្ម័នផ្សេងៗ ដែលប្រហែលជាអាចសន្សំសំចៃស្មើគ្នាសម្រាប់អតិថិជនអឺរ៉ុបរបស់ខ្លួន។ ការសាងសង់បំពង់បង្ហូរ Nord Stream បន្ថែមពីទៀត ពិតជាមាន

សារៈសំខាន់សម្រាប់ស្ត្រី ឬឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់គឺសម្រាប់ក្រុមហ៊ុន Gazprom ដើម្បីធ្វើពិធីកម្មប្រកួតបញ្ជូនរបស់ខ្លួន កាត់បន្ថយហានិភ័យ និងជាចុងក្រោយជំរុញអតិថិជនអឺរ៉ុបរបស់ខ្លួនឱ្យទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីឧស្ម័នធម្មជាតិក្នុងតម្លៃមួយដែលកាន់តែប្រកួតប្រជែង (Barnes, 2019; Fischer, 2016)។ យោងតាមការប៉ាន់ស្មាន ការកសាងសមត្ថភាពបន្ថែមសម្រាប់ការនាំចូលឧស្ម័នរបស់ស្ត្រីនឹងធ្វើឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់នៅអឺរ៉ុបអាចទទួលបានការសន្សំចំនួន៣៥ប៊ីលានអឺរ ជាលទ្ធផល តម្លៃឧស្ម័នជាមធ្យមនៅឆ្នាំ២០២៥មានតម្លៃទាបជាង (ដូចបានដកស្រង់នៅក្នុង Barnes, 2019)។

ផ្ទុយទៅនឹងជំនឿទូទាំងអឺរ៉ុប បំពង់បង្ហូរឧស្ម័ន Nord Stream 2 មិនប្រាកដថាអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុន Gazprom ត្រួតត្រាទីផ្សារថាមពលអឺរ៉ុបទេ យ៉ាងហោចណាស់ ដាច់ពីការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិសមស្របបានគ្រប់គ្រាន់លើការគ្រប់គ្រងសហភាពអឺរ៉ុប។ អ្នកវិនិច្ឆ័យគម្រោង Nord Stream 2 ជារឿយៗចោទប្រកាន់ក្រុមហ៊ុន Gazprom ពីបទប៉ុនប៉ង ក្តោបក្តាប់បំពង់បង្ហូរដែលបញ្ជូនឧស្ម័នពីអឺរ៉ុបខាងលិចទៅអឺរ៉ុបខាងកើតទាំងស្រុង ដែលនេះជាការកំហិតជម្រើសដែលអាចកបានសម្រាប់ ប្រទេសនៅអឺរ៉ុបខាងកើត (Barnes, 2019)។ ការចោទប្រកាន់នេះអាចបង្ហាញនូវទំនៀមទម្លាប់បែបអព្រួញព្រាណដែលផ្អែកលើភាពងាយរងគ្រោះរបស់វិស័យថាមពលចំពោះអាជីវកម្មផ្តាច់មុខប្រទេស ប៉ុន្តែជាក់ស្តែងមិនបានគិតគូរពីបទប្បញ្ញត្តិទីផ្សារដែលបានអនុវត្តស្រាប់ ដើម្បីទប់ស្កាត់សណ្ឋានយ៉ាងបែបនេះ។ ប្រតិបត្តិការរបស់បណ្តាញផ្ទេរដែលដឹកឧស្ម័នចេញពីរោងចក្រថាមពលនៅក្នុងអឺរ៉ុប ត្រូវបានគ្រប់គ្រងយ៉ាងតឹងតែងដោយអឺរ៉ុបដែលគេហៅថា នីតិវិធីគ្រប់គ្រងភាពកកស្ទះ (CMP) ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគណៈកម្មការសហភាពអឺរ៉ុប ដើម្បីធានាថា ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញថាមពលនៅក្នុងសហភាពត្រូវបានបែងចែកប្រកបដោយផលប្រយោជន៍ល្អបំផុត (Barnes, 2017; European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators, n.d.)។

វិធានការទប់ស្កាត់ការកកស្ទះតាមកិច្ចសន្យា(មិនមែនការកកស្ទះប្រទេស) ដោយការផ្តល់សមត្ថភាពបំពង់បង្ហូរដែលក្រុមហ៊ុនមួយបានកក់ទុក ទៅកាន់អ្នកផ្គត់ផ្គង់មួយផ្សេងទៀត ប្រសិនបើអតិថិជន ទាមទារបែបនោះ (Barnes, 2017; European Union Agency for the Cooperation of Energy

©Pool New via REUTERS

ប្រធានាធិបតីអ៊ុយក្រែន Volodymyr Zelenskyy និងអធិការបតីអាណត្តិម៉ុង Angela Merkel បានចូលរួមសន្និសីទសារព័ត៌មានមួយក្រោយកិច្ចពិភាក្សារបស់ពួកគេនៅទីក្រុងម៉ារីយ៉ុន Mariyinsky ក្នុងទីក្រុងកៀវ ប្រទេសអ៊ុយក្រែន កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១។

Regulators, n.d.)។ ការធ្វើបែបនេះផ្តល់លើកិច្ចខិតខំខ្ពស់ ក្នុងការ ជ្រើសរើសអ្នកផ្គត់ផ្គង់ថាមពលដែលបង្ហាញនូវសក្តានុពលទីផ្សារខ្លាំងជាង។ លើសពីនេះទៀត នៅពេលខ្លួននាំចូល ចូលទៅសហភាពអឺរ៉ុប (ក្នុងករណី បំពង់បង្ហូរ Nord Stream 2 ចំណុចច្រកចូលគឺនៅតំបន់ Lubmin) វាក៏ ក្លាយជាផ្នែកនៃអាងខ្សែនៃដំបូងដែលត្រូវមជ្ឈការកម្រិតខ្ពស់ផ្សេង តាមរយៈហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធច្រកកាត់នៅក្នុងសហភាព (Barnes, 2019) ។ ការណែនាំមានន័យថា ប្រភពខ្សែនៃដំបូងដែលរាប់បញ្ជូនមក មិនអាច តាមដានដោយងាយស្រួលទេ ហើយវាអាស្រ័យលើប្រតិបត្តិកម្មខ្លួនឯងដើម្បី ចែកចាយខ្សែនៃ (Barnes, 2019)។ ជាចំណុចសំខាន់ គោលការណ៍ ណែនាំទាំងនេះគួរតែទប់ស្កាត់ភាពភ័យខ្លាចនៃការត្រួតត្រាទីផ្សារបាន។ ប្រសិនបើពួកគេនៅតែមាន អ៊ីចឹងវាជាការអនុវត្តទន់ខ្សោយនៃបទប្បញ្ញត្តិទេ ដែលមានកំហុស។

ជាទីបញ្ចប់ ទន្ទឹមគ្នាដែលថា បំពង់បង្ហូរខ្សែនៃដំបូងធ្វើឱ្យសហភាពអឺរ៉ុប ពឹងផ្អែកជ្រុលប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់លើរុស្ស៊ី ដោយការផ្តល់អនុភាពផ្នែក នយោបាយដល់រដ្ឋាភិបាលក្រឹមឡាំងលើតំបន់ គឺជាការនិយាយបំផ្លើសខ្លាំង ណាស់។ ក្រុមប្រឆាំងភ័យខ្លាចថា រដ្ឋាភិបាលទីក្រុងមូស្កូវអាចប្រើប្រាស់ការ ផ្គត់ផ្គង់ខ្សែនៃរបស់ខ្លួនជាមធ្យោបាយមួយ ដើម្បីសម្រេចគោលបំណង

ខាងនយោបាយ ដោយបានផ្តល់យោបល់ថា សម្ព័ន្ធភាពមិនច្បាស់លាស់ រវាងក្រុមហ៊ុន Gazprom និងរដ្ឋាភិបាលរុស្ស៊ី ប្រដូចក្រុមហ៊ុនទៅនឹងអាវុធ នយោបាយដ៏មានអំណាចមួយ ក៏ដូចជាកូអ័រដេកាត។ ទោះបីយ៉ាងណា លទ្ធភាពដែលរុស្ស៊ីប្រើប្រាស់បំពង់បង្ហូរខ្សែនៃដំបូងជាអាវុធសម្រាប់គោលបំណង នយោបាយ គឺមិនមានកម្រិតខ្ពស់ទេ ដោយសារបំពង់បង្ហូរខ្សែនៃមិនបាន បង្កើតការពឹងផ្អែក ដែលធ្វើដោយភាគីតែម្នាក់របស់ភាគីសហភាពអឺរ៉ុប ប៉ុន្តែ ជាទំនាក់ទំនងពឹងផ្អែកទៅវិញទៅមករវាងភាគីដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។ អ្នកវិភាគត្រូវតែយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការណែនាំដែលថា ការកំណត់លទ្ធភាព ការនាំចេញថាមពល មានចំណែកដ៏ធំនៃប្រាក់ចំណូលរបស់រដ្ឋាភិបាលរុស្ស៊ី (Gros, 2021)។ រុស្ស៊ីពឹងផ្អែកលើសហភាពអឺរ៉ុប ដែលជាទីផ្សារនាំចេញ ថាមពលដ៏ធំជាងគេរបស់ខ្លួន និងទុកសហភាពអឺរ៉ុបជាដៃគូដែលអាចទុកចិត្ត បានដែលទ្រទ្រង់សេដ្ឋកិច្ចពឹងផ្អែកលើការនាំចេញថាមពលរបស់ខ្លួន។ ម្យ៉ាងវិញទៀតខ្សែនៃមជ្ឈការកម្រិតខ្ពស់៥៥ប៊ីលានម៉ែត្រគូប ដែលបានបញ្ជូន តាមរយៈបំពង់បង្ហូរ Nord Stream 2 បើទោះបីជាទៅក្នុងការប្រៀបធៀបធ្វើ ឱ្យសមត្ថភាពរបស់បំពង់បង្ហូរខ្សែនៃផ្សេងទៀតជាតូចតាចក៏ដោយ ក៏ចំនួន នេះ បង្កើតជាប្រភាគមួយនៃការនាំចេញខ្សែនៃសរុបរបស់សហភាពអឺរ៉ុបដៃ (Gros, 2021)។ ដូច្នេះ រុស្ស៊ីពឹងផ្អែកច្រើនលើទីផ្សារអឺរ៉ុប រីឯអឺរ៉ុបពឹងផ្អែកលើ រុស្ស៊ីសម្រាប់ថាមពលតម្លៃថោកនិងអាចទុកចិត្តបាន។

©Axel Schmidt via REUTERS

នាវាដំឡើងបំពង់បង្ហូររបស់រុស្ស៊ី Akademik Cherskiy ដែលអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបំពេញការងារសាងសង់បំពង់បង្ហូរខ្សែនៃ Nord Stream 2 បានចតនៅកំពង់ផែ Mukran ប្រទេសអាស្ត្រីម៉ង់ កាលពីថ្ងៃទី៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០។

បញ្ហាអ៊ីយក្រែន

ភាពចម្រុងចម្រាស់ជាច្រើនជុំវិញបញ្ហាបំពង់បង្ហូរខ្សែនៃ កើតចេញពីបញ្ហា អ៊ីយក្រែន។ អ្នកវិភាគបំពង់បង្ហូរខ្សែនៃ Nord Stream 2 បានជជែកគ្នាថា ការបន្តរបស់បំពង់បង្ហូរខ្សែនៃអ៊ីយក្រែនដែលបញ្ជូនខ្សែនៃមជ្ឈការកម្រិតខ្ពស់ ទៅកាន់អឺរ៉ុបខាងកើត អាចសន្សំនិងកាត់បន្ថយតម្លៃកម្រិតខ្ពស់។ បទអត្តា ធិប្បាយមួយរបស់មជ្ឈការកម្រិតខ្ពស់ Wilson (២០២១)បានបង្ហាញថា ការកែ លម្អឡើងវិញនៃបំពង់បង្ហូរខ្សែនៃអ៊ីយក្រែន-ប៉ូឡូប្រូប្រូ មិនមែនជា តម្លៃ ត្រឹមត្រូវប៉ុណ្ណោះ ដែលតិចជាងតម្លៃតាមការប៉ាន់ស្មានប្រហែល១០ប៊ី លានអឺរ៉ុស្កូ សម្រាប់ការសាងសង់គម្រោង Nord Stream 2 (ដូចបានបាន ដកស្រង់នៅក្នុង Temnycky, 2021)។ ទោះបីយ៉ាងណា ជំហាននេះបាន ធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើបញ្ហាសំខាន់មួយចំនួន។ ទីមួយ វាប្រតិបត្តិលើការ សន្មតមួយដែលមិនសមហេតុផលដែលសមត្ថភាពច្រកកាត់កាត់ដែល មានស្រាប់នៅក្នុងអ៊ីយក្រែន អាចឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការពេលអនាគត សម្រាប់ខ្សែនៃមជ្ឈការកម្រិតខ្ពស់ដែលបានព្យាករណ៍បន្តបន្ទាប់ថានឹងកើនឡើងយ៉ាង ខ្លាំងសម្បើម។ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការដែលកាន់តែកើនឡើង ធនាគារ សហភាពអឺរ៉ុបសម្រាប់ការសាងសង់ឡើងវិញនិងការអភិវឌ្ឍ និងធនាគារ វិនិយោគសហភាពអឺរ៉ុប បានផ្តល់កម្ចីទំហំ៣០០លានដុល្លារអាមេរិក ដើម្បី លើកកម្ពស់សមត្ថភាពដែលទន់ខ្សោយរបស់អ៊ីយក្រែន ដោយដាក់ឈ្មោះ គម្រោងទំនើបកម្មនិងលើកកម្ពស់បំពង់បង្ហូរខ្សែនៃនាគ្រាអាសន្ន Nak Naftogas (Barnes, 2017)។ គំនិតផ្តួចផ្តើមនេះត្រូវបានគេនិយាយថា បានស្តារឡើងវិញត្រឹមតែ៣០ប៊ីលានម៉ែត្រគូបក្នុងមួយឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ដែលទាប ជាងសមត្ថភាពដែលចាំបាច់ដើម្បីទ្រទ្រង់តម្រូវការថាមពលបច្ចុប្បន្ន។ ការ គណនាជាច្រើនក៏បង្ហាញថា ផ្នែកផ្សេងទៀតរបស់បណ្តាញបំពង់បង្ហូរខ្សែនៃ របស់អ៊ីយក្រែន ក៏ត្រូវការការវិនិយោគឡើងវិញផងដែរ បន្ទាប់ពីប្រើប្រាស់អស់ រយៈពេលប្រាំទសវត្សរ៍និងមានការថែទាំតិចតួច (Barnes, 2017)។

មានការអំពាវនាវពីអង្គការជាតិជាច្រើនដែលទាមទារឱ្យអាជ្ញាធរអ៊ីយក្រែន ប្រើប្រាស់ថវិកាប៊ីលានដែលរកបានពីប្រាក់ចំណូលច្រកកាត់ ដើម្បី ជួសជុលឡើងវិញនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធថាមពលដែលកាន់តែពុករលួយរបស់ ប្រទេស (Barnes, 2017; Temnycky, 2021)។ អ្នកគាំទ្រដែលលេចធ្លោ ចំពោះការអំពាវនាវនេះគឺលោក Mario Mehren ដែលជាអគ្គនាយកប្រតិបត្តិ របស់ក្រុមហ៊ុន Wintershell ដោយលោកបានមានប្រសាសន៍ថា «អស់ រយៈពេលជាច្រើនទសវត្សរ៍ អ្នកប្រើប្រាស់នៅអឺរ៉ុបបានបង់ប្រាក់រាប់ប៊ីលាន លើថ្លៃឈ្នួលច្រកកាត់។ លុយត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ប្រយោជន៍ផ្សេង ៗគ្រប់ប្រភេទនៅក្នុងអ៊ីយក្រែន ប៉ុន្តែមិនបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការថែទាំបំពង់ បង្ហូរខ្សែនៃទេ»។

ទន្ទឹមគ្នានេះមិនមែនមានន័យថា បណ្តាញរបស់អ៊ីយក្រែនគួរតែត្រូវបានធ្វើឱ្យ លែងពាក់ព័ន្ធទាំងស្រុងនោះទេ។ បើគិតជាមធ្យម ក្រុមហ៊ុន Gazprom នៅតែ ត្រូវការប្រើប្រាស់សមត្ថភាពប្រើប្រាស់ច្រកកាត់របស់ក្រុមហ៊ុនឱ្យបានច្រើន តាមអាចធ្វើទៅបាន ប្រសិនបើក្រុមហ៊ុនត្រូវយកមកទូទាត់នឹងតម្រូវការ ថាមពលដែលកាន់តែកើនឡើងនៅក្នុងអឺរ៉ុប។ ការគណនាឆ្នាំ២០១៧ ដែល

បានធ្វើឡើងដោយ Weiser Hecking បានផ្តល់យោបល់ថា បើទោះជា បំពង់បង្ហូរខ្សែនៃ Nord Stream 2 បានដាក់ដំណើរការឱ្យពេញសមត្ថភាព ក៏ដោយ ក៏ចំណែកដ៏ធំនៃការផ្គត់ផ្គង់ខ្សែនៃរបស់ក្រុមហ៊ុន Gazprom (មាន ចំនួនដល់៣០ប៊ីលានម៉ែត្រគូប/ឆ្នាំ) នឹងនៅតែត្រូវការបញ្ជូនតាមរយៈបំពង់ បង្ហូរខ្សែនៃអ៊ីយក្រែនដែរ។ ពិតណាស់ ការណែនាំនេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា អឺរ៉ុប បន្តជ្រើសរើសខ្សែនៃមជ្ឈការកម្រិតខ្ពស់រុស្ស៊ី ដែលបានព្យាករណ៍ជាដាច់ខាតថា អឺរ៉ុប មានតម្លៃសមរម្យ ដែលផ្តល់នូវអត្រាតម្លៃថោក បើធៀបទៅនឹងក្រុមហ៊ុនសម ភាគីខ្សែនៃមជ្ឈការកម្រិតខ្ពស់រុស្ស៊ីនោះ (ដូចបានដកស្រង់នៅក្នុង Barnes, 2017)។ ដូច្នេះ អ៊ីយក្រែនបន្តរកចំណូលពីថ្លៃសេវាច្រកកាត់យ៉ាង ក្រាស់ក្រៃល ប៉ុន្តែលុះត្រាតែប្រព័ន្ធត្រូវបានប្រតិបត្តិការដោយប្រសិទ្ធភាពនិង ផ្តល់ឱ្យដៃគូអ្នកម៉ៅការរបស់ខ្លួន (ក្នុងករណីនេះគឺក្រុមហ៊ុន Gasprom) នូវ របបពន្ធដ៏គួរឱ្យទាក់ទាញផងដែរ (Barnes, 2017)។

អ្នកវិភាគក៏បានលើកពីក្តីការមួយផ្សេងទៀតគឺសន្តិសុខរបស់អ៊ីយក្រែន។ ការព្រួយបារម្ភរបស់ពួកគេពាក់ព័ន្ធជុំវិញការសន្មតដែលថា គម្រោង Nord Stream 2 កំពុងបង្កជាឧបសគ្គដល់តួនាទីរបស់អ៊ីយក្រែនក្នុងនាមជាផ្លូវ ឆ្លងកាត់សម្រាប់រុស្ស៊ីក្នុងការដឹកជញ្ជូនខ្សែនៃទៅកាន់អឺរ៉ុប និងការសន្មត ដែលថាបញ្ហានេះអាចនឹងធ្វើឱ្យរុស្ស៊ីហ៊ាន ធ្វើសកម្មភាពជាការបង្កើន ជាមួយប្រទេសជិតខាងដែលតូចជាងរបស់ខ្លួនបាន ជាពិសេសប៊ែតឺគីអំពី ប្រវត្តិប្រទេសរាយរបស់ប្រទេសទាំងពីរ (Lang & Westphal, 2017; Temnycky, 2021)។ ការសន្មតនេះត្រូវបានពង្រីកដោយគោលបំណងរបស់ រុស្ស៊ី ដើម្បីឆ្លងកាត់អ៊ីយក្រែន ដែលជាប្រទេសច្រកកាត់មួយសម្រាប់ការ បញ្ជូនទិន្នន័យថាមពលទៅកាន់អឺរ៉ុប ដែលបានធ្វើឱ្យឃើញច្បាស់លាស់ដោយ រដ្ឋាភិបាលរុស្ស៊ីផ្ទាល់ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១៤មក (Barnes, 2017; Fischer, 2016; Lang & Westphal, 2017; Timokhov & Zhiznin, 2019)។

ទោះបីយ៉ាងណា អ្នកវិភាគត្រូវតែចងចាំក្នុងចិត្តពីការណែនាំដែលថា ចំណែក ដ៏ធំសម្បើមនៃការនាំចេញថាមពលរបស់រុស្ស៊ីឆ្លងកាត់អ៊ីយក្រែន មិនដែល រារាំងរុស្ស៊ីពីការបញ្ជូលតំបន់គ្រឹមៀងជាឧបសម្ព័ន្ធទេ។ លើសពីនេះទៀត ថ្វីបើ មានទំនាក់ទំនងប្រឆាំងគ្នាទៅវិញទៅមកក៏ដោយ ក៏រដ្ឋាភិបាលទាំងពីរនៅតែ អាចឈានទៅរកកិច្ចព្រមព្រៀងមួយនៅឆ្នាំ២០១៩ ដែលក្រុមហ៊ុន Gazprom ជាក្រុមហ៊ុនថាមពលជាប់ទាក់ទងនឹងរដ្ឋាភិបាលរុស្ស៊ី បានសន្យា បង់ប្រាក់ឱ្យអ៊ីយក្រែនចន្លោះពី១.៥ទៅ៥ប៊ីលានដុល្លារ អាមេរិកក្នុងមួយឆ្នាំ លើថ្លៃឈ្នួលច្រកកាត់រហូតដល់ឆ្នាំ២០២៤ (Gros, 2021)។ ចំណុចនេះ ចង់បង្ហាញថា បរិស្ថាននយោបាយរវាងរុស្ស៊ីនិងអ៊ីយក្រែន មិនពាក់ព័ន្ធ ជាចាំបាច់អីច្រើនជាមួយនឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការប្រមូលសហប្រតិបត្តិការផ្នែក ថាមពលសម្រាប់បញ្ហាដូចដែលអ្នកវិភាគអាចពឹងផ្អែកទេ។ ដូច្នេះការធ្លាក់ចុះ ចំណុះនៃការឆ្លងកាត់ខ្សែនៃរបស់រុស្ស៊ីតាមអ៊ីយក្រែន បន្ថែម មិនអាចនាំឱ្យ រដ្ឋាភិបាលក្រឹមឡាំងកាន់តែឆ្លើយតបក្នុងការដោះស្រាយខ្លាំងជាងពីមុន ជាមួយប្រទេសជិតខាងដែលមានទំហំតូចជាងខ្លាំងរបស់ខ្លួនឡើយ។

©Annegret Hilse via REUTERS

អនុប្រធានគណៈកម្មការសហភាពអឺរ៉ុប Maros Sefcovic រដ្ឋមន្ត្រីថាមពលរុស្ស៊ី Alexander Novak រដ្ឋមន្ត្រីថាមពលនិងការការពារបរិស្ថានអឺរ៉ុប Olekiy Orzhel បានចូលរួមសន្និសីទសារព័ត៌មានមួយបន្ទាប់ពីកិច្ចពិភាក្សាត្រីភាគីលើបញ្ហាខ្សែស្នូលរវាងសហភាពអឺរ៉ុប រុស្ស៊ី និងអឺរ៉ុបក្រៅ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាននិងអនុសាសន៍

នៅពេលគិតពីកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលពីគម្រោង Nord Stream 2 ការយល់ដឹងចម្រុះគឺមានសារៈសំខាន់ក្នុងការវិភាគលុតចត់ពីបញ្ហា។ ក្រុមស្តីបម្រើទាំងពីរបានបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងដែលសមគ្នាក្នុងការពិនិត្យពិចារណាខ្លះៗ ប៉ុន្តែ សំណុំនៃការប្រើហេតុផលមួយចំនួន ក៏បង្ហាញនូវលក្ខណៈធ្វើឱ្យយល់ច្រឡំជាចំហផងដែរ មិនថាជាចេតនាបូករួមទៅ។ សម្រាប់អាណ្លីម៉ង់ ថ្វីបើមានយុទ្ធសាស្ត្រមុខពីរក៏ដោយ ក៏ប្រទេសអាណ្លីម៉ង់នៅតែយល់ឃើញថា ខ្លួនស្ថិតក្នុងស្ថានភាពលំបាកដោយសារអាណ្លីម៉ង់ព្យាយាមរក្សាតួនាទីរបស់ខ្លួនជាអ្នកធានាសន្តិសុខតំបន់ដែលមិនអាចខ្វះបាន ទន្ទឹមនឹងរក្សាតួនាទីមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចដែលទំនងទទួលបានជោគជ័យរបស់គម្រោង។ សំណុំនៃទំនាក់ទំនងដែលបានធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាលនិងក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មអាណ្លីម៉ង់លើសមត្ថភាពរបស់បំពង់បង្ហូរខ្សែស្នូល ដើម្បីបង្កើតទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ចដ៏ច្រើនក្រាស់ក្រែលនិងជាចុងក្រោយធានាសន្តិសុខថាមពលរបស់សហភាពហាក់ដូចជាបានការទទួលយកជាទូទៅក្នុងចំណោមអ្នកដែលនៅក្នុងពិភពអ្នកប្រាជ្ញច្រើនជាងនៅក្នុងដែននយោបាយ។ ទំនាក់ទំនងបានធ្វើឡើងផ្នែកលើមូលដ្ឋានរឹងមាំ ដោយផ្អែកលើលក្ខណវិនិច្ឆ័យផ្លូវច្បាប់ស្មើគ្នាសម្រាប់បទប្បញ្ញត្តិនៃទីផ្សារថាមពលផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន។ ម្យ៉ាងវិញទៀត វិមាត្រខាង(ភូមិសាស្ត្រ)នយោបាយរបស់គម្រោង (ថាតើវាជាអនុផលឬគោលដៅចុងក្រោយនៃការបណ្តាក់ទុន) មានតម្លៃខ្ពស់រៀបចំគោលនយោបាយនៅក្នុងនិងក្រៅសហភាពអឺរ៉ុបពិចារណាក្នុងលក្ខណៈកាន់ តែល្អិតល្អន់ជាពិសេសអ្នកមកពីអាណ្លីម៉ង់និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ ជាសរុប បញ្ហារបស់បំពង់បង្ហូរខ្សែស្នូល Nord Stream 2 អាចសង្ខេបក្នុងទស្សនវិស័យប្រជែងគ្នាពីរ : ការណែនាំនៃទីផ្សារប្រកួតប្រជែងរបស់ក្រុមហ៊ុនថាមពលឯកជននិងផ្គត់ផ្គង់តម្រូវទិសខាងភូមិសាស្ត្រនយោបាយរបស់អង្គការនយោបាយសន្តិសុខនិងការបរទេស។

ទោះបីជាអាណ្លីម៉ង់ត្រូវបានវិនិយោគក្នុងលក្ខណៈនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងគម្រោងក៏ដោយ ក៏រដ្ឋាភិបាលនៅតែត្រូវធ្វើឱ្យយុត្តិធម៌ខាងពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួន អាចយល់បានដោយសមាជិកផ្សេងទៀតរបស់សហភាពអឺរ៉ុប។ អាណ្លីម៉ង់ត្រូវការចូលរួមក្នុងកិច្ចខំប្រឹងប្រែងកសាងទំនុកចិត្តឱ្យកាន់តែរឹងមាំជាមួយនិងប្រទេសជិតខាងរបស់ខ្លួន ដែលទទួលបានអំណាចដោយផ្ទាល់ពីគម្រោង។ អាណ្លីម៉ង់ត្រូវការទទួលបាននូវទំនុកចិត្តឡើងវិញពីសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុប ចំពោះសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន តាមរយៈអាជ្ញាធរនិយតកម្មនិងសមត្ថភាពត្រួតពិនិត្យ ដើម្បីធានាការប្រកួតប្រជែងទីផ្សារដោយយុត្តិធម៌ក្នុងវិស័យថាមពល។ រដ្ឋាភិបាលអាណ្លីម៉ង់ក៏គួរស្វែងរកវិធីដើម្បីចាប់ផ្តើមកិច្ចសន្ទនាថ្នាក់ពហុភាគីជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ ជាពិសេសប្រទេសជិតខាងនៅតំបន់ខាងកើត- កណ្តាល ដើម្បីភ្ជាប់ផលប្រយោជន៍ជាតិផ្សេងៗគ្នានាពេលបច្ចុប្បន្ន។ កិច្ចសន្ទនាទាំងនេះនឹងកាត់បន្ថយភាពមិនស៊ីមេទ្រីនៃព័ត៌មាន ហើយជាលទ្ធផលជំរុញអ្នករៀបចំគោលនយោបាយដើម្បីធ្វើការជ្រើសរើសដោយមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់។ អ្វីដែលសំខាន់ជាងគេ វានឹងឆ្លុះបញ្ចាំងពីការយំកាយនិមិត្តរូបរបស់អាណ្លីម៉ង់ ដើម្បីបន្តខ្លួនទៅនឹងគោលដៅរួមនៃការកសាងសហភាពថាមពលមួយនៅក្នុងសហភាពអឺរ៉ុប និងឆ្លុះបញ្ចាំងពីឆន្ទៈរបស់ខ្លួនដើម្បីសម្របក្នុងការទប់ស្កាត់នូវការបែងចែកដែលអាចព្យាករនិងអាចទប់ស្កាត់បាននៅក្នុងសហភាព។

សហភាពអឺរ៉ុបផ្ទាល់ត្រូវការសង្កត់ធ្ងន់លើក្របខណ្ឌគតិយុត្តិដែលមានស្រាប់និងរឹងមាំរបស់ខ្លួន។ សហភាពគួរវិនិយោគលើបទប្បញ្ញត្តិរបស់ខ្លួន ដោយគោរពតាមលក្ខណវិនិច្ឆ័យនិយតកម្មបច្ចុប្បន្ននិងទប់ស្កាត់ការល្អិតល្អន់ណាមួយដើម្បីទទួលយកសញ្ញាណប័ណ្ណនៃគម្រោងដែលមានលក្ខណៈអាក្រក់ឬល្អ។ សហភាពនេះគួរប្រកាន់ខ្ជាប់នូវការប្រកួតប្រជែងដោយយុត្តិធម៌ឱ្យបាន

ម៉ឺងម៉ាត់ ដែលជាមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួនក្នុងនាមជាស្ថាប័នថ្នាក់តំបន់ប្រកាន់យកដោយអនុញ្ញាតឱ្យវិស័យឧស្ម័នអាចប្រកួតប្រជែងជាមួយទំនិញថាមពលផ្សេងៗទៀត រួមមាន ថាមពលកើតឡើងវិញជាដើម។

Barnes, A. (2017, December). Nord Stream 2: Friend or enemy of energy security in Europe? (No. 2017/46). Centre for European Policy Studies. Retrieved from https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2017/12/PI2017_46_Barnes_NordStream2.pdf

European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators. (n.d.). Congestion management. Retrieved August 14, 2021, from <https://www.acer.europa.eu/gas/network-codes/monitoring/congestion-management>

Fischer, S. (2016, March). Nord Stream 2: Trust in Europe. Nord Stream 2: Europe's Lack of Trust in Its Market Model, 4(4), 1–4. Retrieved from <https://www.research-collection.ethz.ch/bitstream/handle/20.500.11850/118248/1/eth-49432-01.pdf>

Gazprom. (n.d.). Nord Stream 2. Retrieved August 14, 2021, from <https://www.gazprom.com/projects/nord-stream2/>

Gros, D. (2021, March 18). Nord Stream 2 - a red herring at the bottom of the sea. Centre for European Policy Studies. Retrieved from <https://www.ceps.eu/nord-stream-2-a-red-herring-at-the-bottom-of-the-sea/>

Lang, K.-O., & Westphal, K. (2017). Nord Stream 2: a political and economic contextualisation (SWP Research Paper, 3/2017). Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik -SWP- Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit. Retrieved from <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ss0ar-51318-5>

McGuinness, D. (2020, September 9). Nord Stream 2: Why Germany may pull plug on Russian pipeline. BBC News. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-europe-54070046>

Nord Stream 2 AG. (2020, February 21). Nord Stream 2 - new pipeline for Europe's energy future. Retrieved from <https://www.nord-stream2.com/en/pdf/document/4/>

Nord Stream 2 AG. (2020, November 20). Background story: Pipeline construction. <https://www.nord-stream2.com/en/pdf/document/180/>

Nord Stream 2 AG. (2020, November 20). Nord Stream 2 in Russia: Responsible project implementation in the Kurgalsky reserve. Retrieved from <https://www.nord-stream2.com/en/pdf/document/388/>

Russian News Agency TASS. (2021, April 1). Russia's Akademik Cherskiy pipelaying vessel arrives at Nord Stream 2 construction site. Russian News Agency TASS. Retrieved from <https://tass.com/economy/1272839>

Temnycky, M. (2021, March 17). The security implications of Nord Stream 2 for Ukraine, Poland, and Germany. Wilson Center. Retrieved from <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/security-implications-nord-stream-2-ukraine-poland-and-germany>

Timokhov, V. M., & Zhiznin, S. Z. (2019, February 27). Economic and geopolitical aspects of the Nord Stream 2 gas pipeline. Baltic Region, 11(3), 25–42. DOI: 10.5922/2079-8555-2019-3-2

Westphal, K. (2021, April). Nord Stream 2 - Germany's Dilemma (SWP Comment 32). Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik -SWP- Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit. Retrieved from https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2021C32_NordStream2.pdf

Williams, A. (2021, July 21). Germany and US reach truce over Nord Stream 2 pipeline. Financial Times. Retrieved from <https://www.ft.com/content/49210a4e-17ed-4a2e-a986-4efcad7f342>

VI. សេចក្តីសង្ខេប

នៅពេលឆ្នាំ២០២១ជិតដល់ពេលដាច់ឆ្នាំហើយនោះ យើងស្ថិតនៅក្នុងជំហរ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នជាមួយក្តីសង្ឃឹមជាវិជ្ជមានសម្រាប់ឆ្នាំដែលហៅថា «គន្លង ប្រក្រតីថ្មី»។ ខណៈមិនបានដឹងច្បាស់លាស់ថាពេលណាជំងឺកូវីដ-១៩ នឹង ដល់ទីបញ្ចប់ យើងទាំងអស់គ្នាកំពុងរំពឹងទុកនូវការលេចឡើងនៃការស្តារ សង្គមសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ដែលការទូតសេដ្ឋកិច្ចនឹងក្លាយជាការពិចារណាក៏ សំខាន់កាន់តែខ្លាំងឡើងលើគ្រប់វិស័យនៃគោលនយោបាយការបរទេស។

បច្ចុប្បន្ន យើងកំពុងរស់នៅក្នុងពិភពលោកដែលមានអន្តរាគមន៍ទំនងជាង ពីមុន ហើយវាជាមូលហេតុដែលយើងមានមោទនភាពជាពិសេសដែលអាច នាំទស្សនវិស័យនានាពីកន្លែងដ៏សែនឆ្ងាយដូចជាប្រទេសកេនយ៉ា ដើម្បី គូសវាសបញ្ហានានា ដូចជាអន្តរាគមន៍ទំនងសេដ្ឋកិច្ចរបស់យើងនិងបញ្ហា ជាច្រើនទៀត។

ដើម្បីសង្ខេប សេចក្តីសន្និដ្ឋានចម្បងពីលេខនេះនៅតែផ្តោតលើ «ឥទ្ធិពល សាយភាយ» នៃការប្រកួតប្រជែងរបស់មហាអំណាច ជាពិសេស គឺសង្គ្រាម ពាណិជ្ជកម្មរវាងសហរដ្ឋអាមេរិកនិងចិន។ ខណៈការប្រកួតប្រជែងរវាង មហាអំណាចមិនអាចជៀសផុត សំណួរដែលសំខាន់ជាងគេសម្រាប់តំបន់ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺថា តើយើងអាចបញ្ចៀសបញ្ហាប្រឈមទាំងនេះជាមួយគ្នា ដោយរៀបរយណា។ មូលដ្ឋានចម្បងមួយនៃកិច្ចពិភាក្សាដែលពាក់ព័ន្ធជុំវិញ គួរនាំទៅរកសេចក្តីសន្យាសន្តិភាពក្នុងតំបន់នេះ ដែល ស្ថិតក្នុងទម្រង់នៃការចូលរួមខាងសេដ្ឋកិច្ចប្រចាំសតវត្សរ៍។ ចំណុចគួរ កត់សម្គាល់មួយទៀត គឺតម្រូវការធ្វើឱ្យក្លាយជាជឿនពិតនូវទំនាក់ទំនងរវាង តំបន់និងតំបន់ ពោលគឺថា រវាងអាស៊ាននិងសហភាពអឺរ៉ុប ព្រមទាំងដៃគូ ខាងក្រៅនិងភាគីពាក់ព័ន្ធនានា។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា សេដ្ឋកិច្ច ឌីជីថលនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងទំនាក់ទំនងដែលត្រូវ បានលើកមកនិយាយជាញឹកញាប់ក្នុងលេខនេះ ដោយបង្ហាញពីសារៈសំខាន់ នៃឌីជីថលនីយកម្ម ជាក្របខណ្ឌនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាតិស្តង់ដារមួយកំពុង បោះជំហានទៅមុខ ទោះបីជាការប្រព្រឹត្តទៅដោយមានការប្រុងប្រយ័ត្នខ្លះ ក៏ដោយ។ យ៉ាងណាមិញ ក្រៅពីការប្រកួតប្រជែងខាងយុទ្ធសាស្ត្រនិងខាង សន្តិសុខដែលកាន់តែកើនឡើងដែលពិភពលោកកំពុងប្រឈមមុខ បច្ចុប្បន្ន យើងគួរប្រកាន់យកវិធីសាស្ត្រនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដែលដំណើរការនៅក្នុង បរិបទដ៏ទូលំទូលាយនៃការទូតសេដ្ឋកិច្ចនិងការចូលរួមប្រកបដោយលក្ខណៈ ស្ថាបនាដែលជាមតិស្តែងទៅមុខ។

ជាចុងក្រោយ យើងសូមថ្លែងអំណរគុណនិងការកោតសរសើរសាជាថ្មីដល់ អ្នករួមចំណែកទាំងអស់ ដែលបានធ្វើឱ្យការបោះពុម្ពផ្សាយនេះជាវិជ្ជមាន រស់រវើកមួយផ្សេងទៀតសម្រាប់ទស្សនៈស្តីពីសេដ្ឋកិច្ច នយោបាយអន្តរជាតិ និងចំណុចផ្សេងៗទៀតក្រៅពីនេះទៀត។

សម្រាប់មិត្តអ្នកអានរបស់យើង យើងសូមថ្លែងអំណរគុណសម្រាប់ការគាំទ្រ របស់លោកអ្នករហូតមក ហើយយើងសង្ឃឹមថា លោកអ្នកនឹងបន្ត យល់ឃើញថា ទស្សនវិស័យបច្ចុប្បន្នភាពការទូតរបស់យើងជាធនធានបណ្តុះ គំនិតដ៏មានសារៈប្រយោជន៍។ ការចេញផ្សាយលើកទីប្រាំនឹងបញ្ចេញនៅ ឆ្នាំ២០២២។ សូមបន្តតាមដានសម្រាប់ការចេញផ្សាយជាច្រើនទៀត!

PICH Charadine

Maurizio PACIELLO

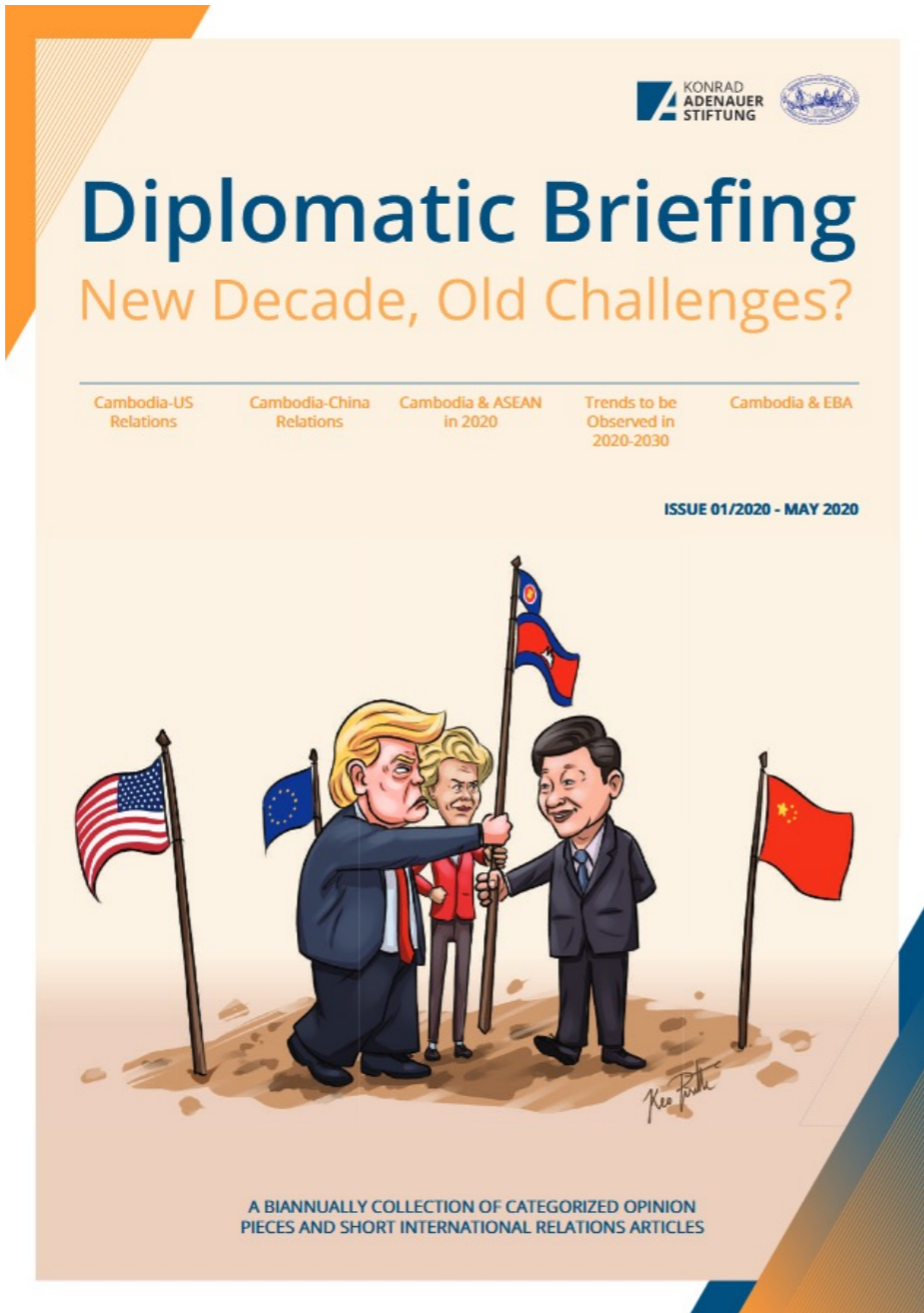
អាស៊ីអាគ្នេយ៍គឺជាជម្រកនៃទីក្រុងមួយចំនួនក្នុងចំណោមទីក្រុង ដែលមានមនុស្សច្រើនជាងគេនៅលើផែនដី ដែលនាំទៅរកតួនាទី កាន់តែងមាំឡើងសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចសេវាកម្មនៅក្នុងអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ នៅក្នុងរូបភាពរដ្ឋធានីហ្សាការតារបស់ប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី។

សូមក្រឡេកមើលការចេញផ្សាយទស្សនាវដ្តីបច្ចុប្បន្នភាពការទូតលេខមុនៗ ព្រមទាំងការបោះពុម្ពផ្សាយថ្មីៗផ្សេងទៀតពីមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណៅអ៊ែរ!

បច្ចុប្បន្នភាពការទូត លេខទី១ : ទសវត្សរ៍ថ្មី បញ្ហាប្រឈមចាស់?

ត្រួតពិនិត្យដោយ ពេជ្រ ចារ៉ាឌីន និង Robert Hör

ពិភពលោកកំពុងចាប់ផ្តើមក្នុងទសវត្សរ៍ថ្មី ប៉ុន្តែទិដ្ឋភាពនៃបញ្ហាប្រឈមចម្បងៗនៅដដែល ដែលជាការណែនាំ វាប្រហែលដល់សញ្ញាអាសន្នដល់យើងឱ្យរក ដំណោះស្រាយប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិតប្រសើរជាងមុន។ នៅក្នុងទស្សនាវដ្តីបច្ចុប្បន្នភាពការទូតលេខទី១នេះ អ្នកជំនាញនិងអ្នកការទូត ចែករំលែកទស្សនៈរបស់ ពួកគេអំពីទសវត្សរ៍ខាងមុខនិងរបៀបដែលយើងអាចដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ។ តើយើងត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីធ្វើឱ្យពិភពលោកមានភាព សុខដុមរមនា? តើនិន្នាការបែបណាដែលនឹងកំណត់អនាគត? សូមអានបន្ថែមនៅក្នុងទស្សនាវដ្តីលេខ១។

បច្ចុប្បន្នភាពការទូត លេខទី២ : តើជាការឆ្ពោះទៅរកអនាគតអាស៊ានបែបឌីជីថលនិង ប្រកបដោយចីរភាពឬ?

ត្រួតពិនិត្យដោយ ពេជ្រ ចារ៉ាឌីន និង Robert Hör

ទាក់ទិននឹងផ្នែកបរិស្ថាន មានរបាយការណ៍ថា ៣៥% នៃប្រទេសនានាក្នុងតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិកបានជួបប្រទះនូវការបាត់បង់ព្រៃឈើយ៉ាងច្រើនហើយវាជាតំបន់ តែមួយគត់ដែលមានចំណែកតំបន់ព្រៃឈើមានការធ្លាក់ចុះ មានដូចជា ប្រទេសកម្ពុជា ភូមា ឥណ្ឌូណេស៊ី និងទីម័រ។ ការបំពុលខ្យល់នៅតែជាកិច្ចការមួយនៅក្នុង តំបន់អាស៊ាន ដែលមានកំណើនប្រជាជនលូតលាស់ជានិច្ចរបស់ខ្លួននិងការប្រមូលផ្តុំនៃដងស៊ីតេក្នុងទីក្រុង។ ចំនួនកាកសំណល់គ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កឡើង បាន កើនឡើង៥ភាគចន្លោះ ឆ្នាំ២០០០និង២០១៥ ដែលឈានដល់ជិត៤០លានតោន ជាមួយនឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនៅមានកម្រិតឆ្ពោះទៅរកផែនការគ្រប់គ្រង កាកសំណល់ និងកង្វះខាតសមត្ថភាពដើម្បីកែច្នៃ។ ប្រទេសអាស៊ានចំនួន៦ គួរធ្វើការសង្កត់ធ្ងន់បន្ថែមទៀតលើគោលដៅពាក់ព័ន្ធនឹងចីរភាព ដោយធានាថា គោលដៅទាំងនោះមិនមែនកំពុងដកចេញពីការធ្វើសកម្មភាពសម្រាប់ផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀតទេ។ ការបរាជ័យដើម្បីធ្វើរឿងនេះ នឹងធ្វើឱ្យអាស៊ានមានហានិភ័យ នៃការបាត់បង់កំណត់ត្រាល្អពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពជាសកល។

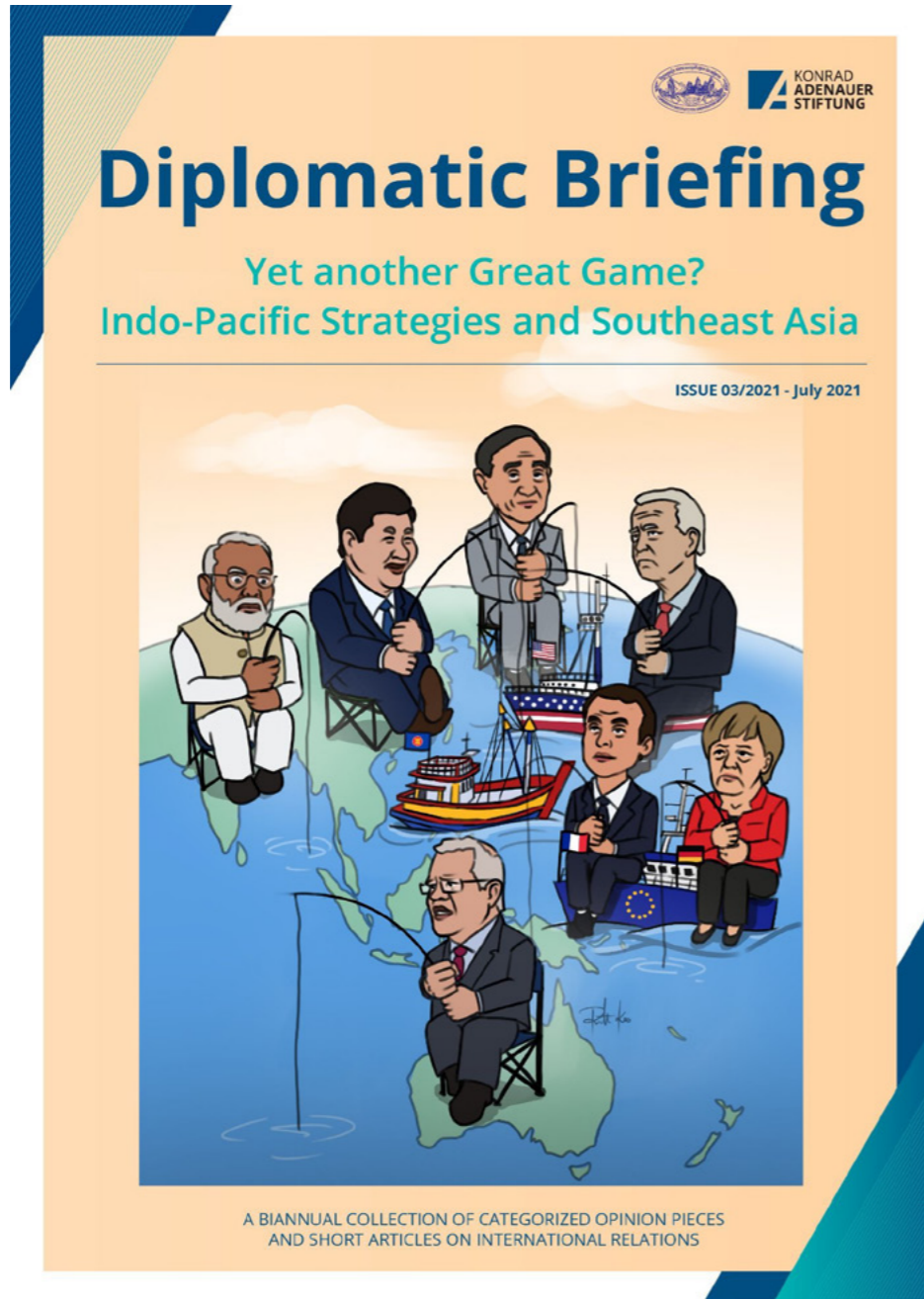

បច្ចុប្បន្នភាពការទូត លេខទី៣ : តើជាល្បែងមហាអំណាចមួយទៀតឬ? យុទ្ធសាស្ត្រឥណ្ឌា ប៉ាស៊ីហ្វិកនិងអាស៊ីអាគ្នេយ៍

ត្រួតពិនិត្យដោយ ពេជ្រ ចារ៉ាឌីន និង Maurizio Paciello

ទាក់ទិននឹងបញ្ហាថ្មីៗនៃបច្ចុប្បន្នភាពការទូត យើងសម្លឹងមើលតំបន់ឥណ្ឌាប៉ាស៊ីហ្វិកនិងពីរបៀបដែលតួអង្គអន្តរជាតិកំពុងសម្លឹង ដើម្បីរៀបចំនិងយល់ឃើញពីតំបន់នេះយ៉ាងដូចម្តេច។ យើងក៏ក្រឡេកមើលផងដែរថា តើទស្សនទាននោះមានអត្ថន័យយ៉ាងម៉េចសម្រាប់អាស៊ាន និងជាពិសេស សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា និងថា តើវាពិតជា សមរម្យច្រើនបំផុតសម្រាប់មហាអំណាចប្រកាសពិភព វាជាកន្លែងសម្រាប់ពហុភាគីនិយមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការឡើយ។

ការចេញផ្សាយលេខទីបីនេះក៏អាចបានជាភាសាខ្មែរផងដែរ។

ការបោះពុម្ពផ្សាយថ្មីៗពីមូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណេរ អ៊ែកម្ពុជា៖ ចក្ខុវិស័យឌីជីថល : អនាគតរបស់ការងារ

ត្រួតពិនិត្យដោយ Robert Hör និង Thomas Hesketh

ពិភពនៃការងារកំពុងផ្លាស់ប្តូរក្នុងជំហានយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ នវានុវត្តន៍នៅក្នុងបច្ចេកវិទ្យាកំពុងកាន់តែរីកដុះដាលនិងកំពុងស្វែងរកផ្លូវកាន់តែខ្លាំងឡើងទៅក្នុងវិស័យផ្សេងៗគ្នានៃការងារ។ ការប្រើប្រាស់កាន់តែច្រើនឡើងនៃបញ្ហាសិប្បនិម្មិតនឹងផ្លាស់ប្តូរអនាគតនៃការងារយ៉ាងខ្លាំង។ បច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗនិងឌីជីថលនឹងកម្ពុមានឥទ្ធិពលលើរបៀបដែលយើងធ្វើការនិងរបៀបដែលយើងរៀបចំការងាររបស់យើង។ លេខចុងក្រោយនៃចក្ខុវិស័យឌីជីថល នេះ នឹងនាំមកនូវកិច្ចពិភាក្សាស្តីពីរបៀបដែលឌីជីថលនឹងកម្ពុធ្វើបរិក្ខម្យលើរបៀបការងារ និងថាតើអនាគតនៃការងារនឹងមានលក្ខណៈបែបណា។

ចក្ខុវិស័យខ្លីដ៏ថ្លៃថ្លា : ការធ្វើបរិវត្តកម្មកន្លែងការងាររបស់បុគ្គលិកការិយាល័យជំនាញវ័យក្មេង របស់កម្ពុជា

ត្រួតពិនិត្យដោយ Robert Hör និង Todd Hunkin

សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាបានកំពុងធ្វើបរិវត្តកម្មឆ្ពោះទៅរកការងារជំនាញនិងសេវាកម្មផ្តោតលើជំនាញ។ បុគ្គលិកការិយាល័យជំនាញដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុង
បរិវត្តកម្មដែលកំពុងតែលេចឡើងនេះកាលពីឆ្នាំ២០២០ ដែលបានគ្របដណ្តប់ប្រមាណ១១% នៃកម្លាំងការងាររបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ជាមួយនឹងសារៈសំខាន់
កាន់តែកើនឡើងរបស់បុគ្គលិកការិយាល័យជំនាញនៅក្នុងប្រទេសនិងដោយមានភស្តុតាងតិចតួច ដើម្បីគាំទ្រសម្មតិកម្មដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងបរិបទ
ផ្សេងទៀត ឯកសារស្រាវជ្រាវនេះមានបំណងផ្តល់នូវភាពច្បាស់លាស់ថ្មីដែលចាំបាច់នូវការណែនាំរបស់បុគ្គលិកការិយាល័យជំនាញវ័យក្មេងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
។

An artists' rendition of world leaders on a diplomatic and economic charme offensive.

ការបោះពុម្ពផ្សាយទាំងអស់អាចរកបានតាមប្រព័ន្ធខ្លីដ៏ថ្លៃថ្លា
គេហទំព័ររបស់យើង ព្រមទាំងដោយផ្ទាល់ពីការិយាល័យ
របស់យើង។ សូមទាក់ទងមកយើងខ្ញុំដើម្បីទទួលបាន
ឯកសារទាំងនេះ!

វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិកម្ពុជា

មហាវិថីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី សង្កាត់កាកាប ខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ
រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ : +៨៥៥ ១២ ៧៧៥ ៣២៤
អ៊ីមែល : iric@iric.gov.kh
គេហទំព័រ : https://iric.gov.kh/
ហ្វេសប៊ុក : www.facebook.com/iric.gov.kh

វិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព

អគារលេខ ២០៤ ផ្លូវ ១៩៦៦ ភូមិពោធិ៍ពាយ សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី
ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ : +៨៥៥ ១២ ៨១៩ ៩៥៣
អ៊ីមែល : cicp01@online.com.kh
គេហទំព័រ : www.cicp.org.kh
ហ្វេសប៊ុក : www.facebook.com/cicp.org.kh

មូលនិធិ ខុនវ៉ាដ អាដិនណៅអឺរ៉ុបកម្ពុជា

អគារលេខ៤ ផ្លូវ ៤៦២ ខណ្ឌចំការមន
ប្រអប់សំបុត្រលេខ ៩៤៤ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ : +៨៥៥ ២៣ ៩៦៦ ១៧៦
អ៊ីមែល : Office.Pnompenh@kas.de
គេហទំព័រ : www.kas.de/cambodia
ហ្វេសប៊ុក : www.facebook.com/kaskambodscha
អ៊ីនស្តាក្រាម : www.instagram.com/kas_cambodia

ISBN-13: 978-9924-571-15-5

